

MUZEJNÍ OBZORY

3/1998

PŘÍLOHA

Věstníku Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií

Obsah:

Zahraniční periodika, nakladatelství a databáze z muzeologie a souvisejících oborů (autor Ing. Jaromír Hladík, Technické muzeum v Brně)

Úvod
Odborné časopisy
Adresář knihoven a informačních institucí v České republice
Zahraniční odborná nakladatelství
 Zásilková knihkupectví
 Německá nakladatelství
 Publikující instituce (národní, mezinárodní)
Zahraniční databanky, bibliografické informace
Adresy dalších databank
On line
E-mailové diskusní seznamy

Anotace odborných periodik k tématu konzervování-restaurování a preparování

Wihr, Rolf (ed.): Spannungsfeld Restaurierung. AdR - Schriftenreihe zur Restaurierung und Grabungstechnik, Bamberg, 1996, č. 2, 168 str. Autor excerpce: Ing. Jaromír Hladík, Technické muzeum v Brně.

RESTAURO, Zeitschrift für Kunsttechniken, Restaurierung und Museumsfragen, 1993 - 1995. Zkratka v textu „Rest“, autor excerpce: PhDr. Vratislav Nejedlý, Státní ústav památkové péče, Praha.

STUDIES IN CONSERVATION, časopis International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works, 1995 - 1998. Zkratka v textu „Studies“, autorka excerpce: Ing. Ivana Čejková, Národní muzeum, Praha.

Vzorová smlouva o zapůjčení sbírkových předmětů

Zahraníční periodika, nakladatelství a databáze z muzeologie a souvisejících oborů**Úvod**

Zatímco Bibliografie tuzemské muzeologické literatury je i přes určité výhrady zpracovávána v Knihovně národního muzea v Praze, komplexnější informace o zahraniční literatuře, případně různých databázích z tohoto oboru jsou pro běžné muzejní pracovníky téměř nedostupné. Komplexní informace lze získat z AATA (Art and Archeology Technical Abstracts), které zpracovává Getty Conservation Institute. Nehledě na určité časové zpoždění zpracovávání anotací je AATA v České republice dostupné pouze prezenčně v několika knihovnách. Proto jsme se rozhodli pro zvýšení informovanosti muzejních pracovníků zveřejnit soupis zahraničních periodik. Soupis je převzat z restaurátorské příručky Restauratoren Taschenbuch 1998 (Callwey Verlag) a je doplněn o adresář knihoven, které příslušné časopisy v České republice odebírají (zpracováno dle Katalogu zahraničních periodik a Adresáře knihoven Národní knihovny v Praze).

Seznam by měl navíc sloužit jako pracovní podklad pro vytvoření informačního systému muzeologické literatury. Po revizi skutečného stavu odebíraných zahraničních časopisů v knihovnách muzeí případně ostatních institucí by bylo žádoucí získat chybějící časopisy (např. výměnou za tuzemské s obdobnou tematikou, nebo nákupem), zajistit anotaci jednotlivých časopisů odbornými pracovníky nebo pracovníky knihoven a jejich shromažďování, třídění a vydávání informačních centrem. V současné době jsou již některé časopisy např. Arbeitsblätter für Restauratoren, Restauo, Studies in Conservation odbornými pracovníky průběžně anotovány, doposud však chybí středisko, kdy by byly anotace centrálně zpracovávány.

Nově založenou komisí knihovníků při AMG se vytváří značné šance, v rámci které by tento informační systém mohl efektivně fungovat.

Na závěr bych chtěl poděkovat paní dr. U. Besch, autorce výše zmíněné publikace za velmi ochotné poskytnutí veškerých informací a svolení jejich zveřejnění.

Ing. Jaromír Hladík
Technické muzeum v Brně

Odborné časopisy**The Abbey Newsletter-Bookbinding and Conservation**

Obsah: odkazy, personálie, zasedání, knižní novinky, iniciativy v oblasti konservování a restaurování knih a papíru

Vychází: osmkrát ročně

Cena: 45 \$ US, korporace 55 dolarů, studenti 20 dolarů

redakce: Abbey Publications Inc., 7105 Geneva Drive, Austin, TX 787 23, USA,
tel.: (0 01) 5 12/9 29-39 92, fax: 9 29 - 59
e-mail: abbeypub@flash.net

ČR: ABA001: 91-95

AdR-Aktuell

Vydavatel: Arbeitsgemeinschaft der Restauratoren (AdR)

Obsah: aktuální informace pro členy AdR

Vychází: čtvrtletně

Cena: zahrnuta v členském příspěvku

redakce: Komelius Götz, Schloßstr. 41, 86732 Oettingen,
tel.: 0 90 82/47 63, fax: 47 76
e-mail: k.goetz@link-cr.bawue.cl.sub.de

ČR: BOE 309 94-

AdR-Schriftenreihe zur Restaurierung und Grabungstechnik

Vydavatel: Arbeitsgemeinschaft der Restauratoren (AdR)

Obsah: tematické publikace zaměřené na různé oblasti restaurování a konservování

Vychází: nepravidelně

redakce: Komelius Götz, Schloßstr. 41, 86732 Oettingen,
tel.: 0 90 82/47 63, fax: 47 76
e-mail: k.goetz@link-cr.bawue.cl.sub.de

ČR: BOE 309

AIC-News

Obsah: informace o výzkumech pracovních skupin American Institute for Conservation

Jazyk: angličtina

Vychází: šestkrát ročně

Cena: 18 \$ US pro členy

Adresa: American Institute for Conservation of Historic and Artistic Works, 1717 K Street, NW, Suite 301, Washington D.C. 20006, USA,
tel.: (0 01) 2 02/4 52 95 45, fax: 4 52 93 28,
e-mail: marshaaic@aol.com
nebo infoaic@aol.com

ČR: ABE320: 95-?

Der Anschnitt

Vydává: Sdružení přátel umění a kultury v homictví Bochum

Vychází: šestkrát ročně

Cena: 72 DM, případně zahrnuto v členském příspěvku

Adresa: Geschäftsstelle der Vereinigung der Freunde von Kunst und Kultur im Bergbau e.V., Am Bergbaumuseum 28, 44791 Bochum,
tel.: 02 34/5 87 70, fax: 5 87 71 11

APROA-Bulletin

Vydává Association Professionnelle des Conservateurs/Restaurateurs d'Oeuvres d'Art

Obsah: restaurování, konzervování

Jazyk: francouzština

Vychází: třikrát ročně

Cena: zahrnuta v členském poplatku

Adresa: APROA, Luc Reper, Rue de Linthout 66, B-1030 Bruxelles,
tel.: (00 32) 27/34 21 09 (privat), fax: 32 01 05

Arbeitsblätter des Arbeitskreises Nordrhein-Westfälischer Papierrestauratoren

Obsah: články z oblasti restaurování knih a papíru,

Vychází: archivnictví, dílny, akce
Cena: nepravidelně
Adresa: Arbeitsblätter des Arbeitskreises Nordrhein-Westfälischer Papierrestauratoren, Archiv- und Museumsamt Brauweiler, Postfach 21 40, 50250 Pulheim, tel.: 0 22 34/98 54-0

Arbeitsblätter für Restauratoren

Vydává: AdR a Römisch-Germanisches Zentralmuseum Mainz, Ernst-Ludwig-Platz 2, 55116 Mainz

Obsah: konzervování a restaurování

Vychází: dvakrát ročně

Cena: zahrnutá v členském příspěvku

Adresa: Dietrich Ankner, RGZM, viz. výše uvedená adresa a Rolf Wihr, Karolinenstr. 18, 96049 Bamberg, tel.: 09 51/5 69 44

ČR: ABA010: 68

ABE310: 95-

BOB001: 73-74, 76-78, 80-87, 89-90, 91-

ABE311: 95-

Der Archivar (věstník německého archivnictví)

Vydává: hlavní státní archiv Nordrhein-Westfälischen

Obsah: otázky archivnictví, zasedání, literatura atd.

Cena: 50 DM ročně

Adresa: Dr. Peter Dohms, Nordrhein-Westfälisches Hauptstaatsarchiv, Zweigarchiv, Schloß Kalkum, 40489 Düsseldorf, tel.: 02 11/40 17 03 a 40 18 69, fax: 40 18 69

Archäologie in Deutschland

Vydává: Svaz zemských archeologů v BRD

Vychází: čtvrtletně

Cena: sešit 20 DM, předplatné 79 DM, slevněné 68 DM

Adresa: Konrad Theiss Verlag GmbH & Co., Villastr. 11, 70190 Stuttgart, tel.: 07 11/2 68 61 01, fax: 2 68 61 27

Art and Archaeology Technical Abstracts (AATA)

Vydává: Getty Conservation Institute (GCI)

Adresa: GCI, 1200 Getty Center Drive, USA-Los Angeles, CA 90049,

tel.: (0 01) 3 10/4 40 97 05, fax: 4 40 77 02

ČR: BOA001: 69-84, 86-90, 91-

ABB001: 70-77, 79-80, 84-88, 90, 91, 95-

ABA010: 76-90, 91-

ABD025: 79-81, 83-86, 91-

ABE320: 79-90, 91-93, 95-?

ABE343: 87-90, 91-

ABA001: 91-

The Art Newspaper, mezinárodní vydání

Obsah: aktuality, výstavy, muzea, archologie, restaurování, knihy, obchod, galerie atd.

Vychází: měsíčně vyjma srpnu a září

Cena: 30 liber ročně

Adresa: The Art Newspaper, PO Box 1, Tonbridge, Kent, TN9 1HW, England

Internationale Zeitschrift für Bauinstandsetzen

Vydává: Wissenschaftlich-Technischen Arbeitsgemeinschaft für Bauwerkserhaltung und Denkmalpflege

ge e.V.

Obsah: mezinárodní památková péče, obnova a udržovací práce

Cena: 180 DM ročně

Adresa: Verlagsgemeinschaft Aedificatio Verlag/IRB Verlag, Fraunhofer-Informationszentrum Raum und Bau (IRB), Nobelstr. 12, 70569 Stuttgart, tel.: 07 11/9 70-25 00, fax: 9 70-25 07

Bauphysik (stavební fyzika)

Obsah: teplo, energie, zvuk, oheň, vlhkost, světlo, mikroklima

Cena: 124 DM ročně

Vychází: šestkrát ročně

Adresa: Verlag Ernst & Sohn, Hohenzolledamm 170, 107 13 Berlin,

tel.: 0 30/86 48 30, fax: 86 00 03 70,

ČR: ABD017: 81-83, 85, 87-90, 91-

GTC002: 82-85, 87-89

ABE168: 87, 89

GTF401: 90

Bausubstanz erhalten, sanieren, gestalten (zachování staveb, sanace, tvorba)

Obsah: zachování stavebních děl

Cena: 134 marek ročně

Vychází: desetkrát ročně

Adresa: Verlag Meininger, Maximilianstr. 7, 67433 Neustadt an der Weinstraße, tel.: 0 63 21/8 90 80, fax: 89 08 80

Bautenschutz und Bausanierung (ochrana staveb a sanace staveb)

Vydává: Wissenschaftlich-Technischen Arbeitsgemeinschaft für Bauwerkserhaltung und Denkmalpflege e.V.

Cena: 168 DM ročně

Vychází: osmkrát ročně

Adresa: Verlagsgesellschaft Rudolf Müller, Stolberger Str. 84, 50933 Köln, tel.: 02 21/5 49 72 02, fax: 5 49 73 26

ČR: ABF079: 87-88, 90

ABA112: 89-90, 91-

ABD101: 92-

Berichte zur Denkmalpflege in Niedersachsen (zprávy památkové péče v Dolním Sasku)

Obsah: regionální památková péče, restaurátorské zprávy

Vychází: čtyřikrát ročně

Cena: 8 DM + náklady na poštovné, roční předplatné 25, 20 DM

Adresa: CW Niemeyer GmbH & Co. KG, 31784 Hameln, tel.: 0 51 51/20 03 12, fax: 20 03 19

ČR: ABE320: 81-85, 87-90, 91-

ABB001: 85, 87-88, 90

Berliner Beiträge zur Archäometrie (Berlinské příspěvky k archeometrii)

Vydává: Rathgen-Forschungslabor, Schloßstr. 1 a, 14059 Berlin,

tel.: 0 30/32 09 12 97, fax: 3 22 16 14

Book and Paper-Group Annual

Obsah: články o výzkumných projektech, problematice případy v oboru knih a papíru.
Jazyk: angličtina
Vychází: dvoměsíčně
Cena: 210 US \$ (členství)
Adresa: American Institute for Conservation of Historic and Artistic works, 1717 K Street, NW, Suite 301, Washington D.C. 20006,
 tel.: (0 01) 2 02/4 52 95 45, fax: 4 52 93 28
 e-mail: marshaaic@aol.com
 nebo infoaic@aol.com

Brandenburgische Denkmalpflege (Brandenburgská památková péče)

Vydává: Zemský úřad památkové péče v Brandeburgu, Brüder str.13, 10178 Berlin, tel.038/2409136
Obsah: památková péče v zemi Brandenburg
Vychází: dvakrát ročně
Cena: 30 DM ročně
Adresa: Verlag Willmuth Arenhövel, Treuchtlinger Str. 4, 10779 Berlin, tel.: 0 30/2 18 28 03
ČR: ABB048: 92-
 ABE320: 92-?

Conservation Restauration des Biens Culturels (CRBC), Revue de IARAAFU

Vydává: Association des Restaurateurs d'Art et d'Archéologie de Formation Universitaire (ARAAFU), Maitrise de Sciences et Techniques de la Conservation et Restauration des Biens Culturels (MST)
Obsah: zprávy z výzkumu, teorie a praxe konzervování a restaurování ze všech oborů
Jazyk: francouzština
Vychází: ročně
Cena: 130 FF + náklady
Adresa: CRBC, MST/ARAAFU, Université de Paris I, Panthéon-Sorbonne, 17, Rue Tolbiac, F-75013 Paris, tel.: (00 33) 1/43 48 88 43

Conservation, The GCI Newsletter

Obsah: aktivity GCI, uskutečněné kursy a kongresy, pomocné programy
Jazyk: angličtina, španělština
Vychází: třikrát ročně
Adresa: The Getty Conservation Institute, 1200 Getty Center Drive, USA-Los Angeles, CA 90049,
 tel.: (0 01) 3 10/4 40 97 05, fax: 4 40 77 02
ČR: ABE320: 92-94
 BOE309: 94-?

Conservation News

Obsah: sdělení UKIC
Adresa: UKIC, 37 Upper Addison Gardens, GB-London W 14 8AJ, tel.: (00 44) 1 71/6 03 56 43

CoRé, Conservation et restauration du patrimoine culturel

Obsah: restaurování/konzervování
Jazyk: francouzština
Vychází: dvakrát ročně
Cena: 80 FF, předplatné 140 FF
Adresa: SFIIS, 29, Rue de Paris, F-77420 Champs-sur-Marne,

tel.: (00 33) 1/64 11 32 21, fax: 64 68 46 87

Denkmal! (Památky - časopis pro památkovou péči v zemi Schleswig-Holstein)

Vydává: Zemský úřad pro památkovou péči (Schleswig-Holstein)
Obsah: regionální památková péče, restaurátorské správy
Vychází: ročně
Cena: 16, 80 DM , předplatné 12, 80
Objednávky: Westholsteinische Verlagsanstalt Boyens & Co., Wulf-Isebrand-Platz 1-3, 25746 Heide,
 tel.: 04 81/6 88 60

Denk-mal aktuell

Vydává: Poradna pro památkovou péči komory řemesel Rheinhessen und Trier
 (zastaven viz: Thema: Denkmal)

Die Denkmalpflege

(do r. 1993: Deutsche Kunst und Denkmalpflege)
 vědecký časopis Sdružení zemských úřadů památkové péče v BRD
Obsah: informace památkové péče, také restaurování
Vychází: dvakrát ročně
Cena: 48 DM+poštovné , sešit 30 DM
Objednávky: Deutscher Kunstverlag, Nymphenburger Str. 84, 80636 München, tel.: 0 89/1 21 51 60
ČR: ABA001: 34-44, 76-84, 86-90, 91, 94-97
 ABE320: 39-43, 70-90, 91-93, 94-
 ABE400: 40-44
 ABD017: 59, 61-64, 73-75
 ABD004: 65-68
 ABB048: 69-74, 76-77, 79-84, 86-87, 89, 91-93, 94-
 ABD042: 73-75
 ABE315: 73-75
 BOE303: 73-77, 80
 BOE016: 85-89, 91-?
 ABE071: 89

Denkmalpflege im Rheinland (Památková péče Rheinland)

Vydává: Krajiný svaz Porýní, Rýnský úřad památkové péče
Obsah: regionální památková péče, restaurátorské zprávy
Cena: 5 DM
Adresa: Rheinland-Verlag, Abtei Brauweiler, 50259 Pulheim, tel.: 0 22 34/98 54-1, fax: 98 54-03

Denkmalpflege in Baden-Württemberg (Památková péče v Baden-Württemberku)

Zpravodaj zemského památkového úřadu Baden-Württemberg
Obsah: regionální památková péče, restaurátorské zprávy
Vychází: čtvrtletně
Adresa: Landesdenkmalamt Baden-Württemberg, Mörikestr. 12, 70178 Stuttgart,
 tel.: 07 11/1 69 49, fax: 1 69 45 13
ČR: BOE310: 85, 87-88, 90
 OLA001: 91-94

Denkmalpflege in Hessen (Památková péče v Hesensku)

Obsah: regionální památková péče, restaurátorské

Vychází: zprávy
pololetně
Cena: 8 DM
Adresa: Landesamt für Denkmalpflege Hessen, Schloß Biebrich, 65203 Wisbaden, tel.: 06 11/6 90 60

Denkmalpflege in Niederösterreich (Památková péče v Dolním Rakousku)

Vydává: Amt der niederösterreichischen Landesregierung, Abteilung III/2, Kulturabteilung
Obsah: záměry památkové péče v zemi Dolní Rakousko, zprávy z „dílny“ a příklady restaurování
Vychází: dvakrát ročně
Adresa: LH Lr. Erwin Pröll, Herrengasse 11-13, A-1014 Wien

Denkmalpflege in Sachsen-Anhalt (Památková péče ve spolkové zemi Sachsen-Anhalt)

Vydává: Landesamt für Denkmalpflege Sachsen-Anhalt, Der Landeskonservator
Obsah: aktuální restaurátorské práce, výsledky regionálního stavebního a umělecko-historického výzkumu, soupis památek ve spolkové zemi Sachsen-Anhalt
Vychází: dvakrát ročně
Adresa: Landesamt für Denkmalpflege Sachsen-Anhalt, Alter Markt 27, 06108 Halle/Saale, tel.: /fax: 03 45/2 02 59 35
ČR: ABE320: 93-?

Denkmalpflege in Westfalen-Lippe (Památková péče Westfalen-Lippe)

Vydává: Westfälischen Amt für Denkmalpflege na objednávku des Landschaftsverbandes Westfalen-Lippe
Obsah: památková péče, restaurátorské práce
Vychází: dvakrát ročně
Cena: 8 DM + poštovné
Adresa: Ardey-Verlag, Piusallee 6, 48147 Münster

Denkmalpraxis

Obsah: magazín pro praktickou památkovou péči, forum pro restaurátory ze svazu řemesel
Cena: ročně 20 DM + poštovné
Vychází: čtvrtletně, (zdarma pro všechny restaurátory vedené ve svazu řemesel)
Adresa: Verlag Wirtschaft und Bildung GmbH a Co. Kg, Ritterstr. 21, 52072 Aachen, tel.: 02 41/87 28 54, fax: 87 39 99

Denkmalschutz-Informationen (Informace o ochraně památek)

Adresa: Bundesminister des Innern, Deutsches Nationalkomitee für Denkmalschutz, Graurheindorfer Str. 198, 53117 Bonn
(vydáváno vlastním nakladatelstvím)

Denkmalschutz und Denkmalpflege in Mecklenburg-Vorpommern (Ochrana památek a památková péče v Meklenbursko-Pomořansku)

Vydává: zemský úřad Památkové péče Meklenbursko-Pomořansko
Adresa: Landesamt für Denkmalpflege Mecklenburg-Vorpommern, Puschkinstr. 34, 19055 Schwerin

DGZfP-Zeitung

Vydává: Deutschen Gesellschaft für zerstörungsfreie Prüfung e.V. (nedestruktivní zkoušky)
Obsah: zprávy ze zkušební praxe a výzkumu, sdělení DGZfP
Vychází: pětkrát ročně
Cena: obsažena v členském příspěvku DGZfP
Adresa: Deutsche Gesellschaft für zerstörungsfreie Prüfung e.V. (DGZfP), Unter den Eichen 87, 12205 Berlin, tel.: 0 30/8 11 40-01, fax: 8 11 40-03

Dresdener Kunstblätter (Dražďanské listy pro umění)

Vydává: Staatliche Kunstsammlungen Dresden
Obsah: aktivity uměleckých sbírek, příležitostně restaurování
Vychází: šestkrát ročně
Cena: 4, 50 DM na knižních stáncích dražďanských muzeí nebo v redakci
Adresa: Staatliche Kunstsammlungen Dresden, PSF 12 05 51, 01006 Dresden
ČR: ABB048: 73-81, 86-90, 91-

E.C.C.O. Newsletter

Vydává: European Confederation of Conservator-Restorers, Organisations (E.C.C.O.)
Obsah: informace o restaurování a konzervování z celé Evropy
Vychází: vícekrát ročně
Adresa redakce: Jacob Trock, Donningensgade 52, DK-5000 Odense C, fax: (0045) 66 11 88 16, e-mail: mffkmffk@inet.uni-c.dk

Eurokulturinfo

Vydává: Kulturstiftung Haus Europa
Vychází: třikrát ročně
Adresa: Kulturstiftung Haus Europa, c/o MAECENATA, Barer Str. 44, 80799 München, tel.: 0 89/28 44 52, fax: 28 37 74

Europa Nostra Newsletter (spolu s International Castles Institute)

Obsah: zprávy organizace Europa Nostra
Jazyk: angličtina
Adresa: Europa Nostra/IBI, Lange Voorhout 35, NL-2514 EC Den Haag, tel.: (00 31) 70/3 56 03 33, fax: 3 61 78 65

Faenza

Bolletino del museo internazionale delle ceramiche in Faenza, rivista bimestrale di studi storici e di tecnica dell'arte ceramica fondata l'anno 1913 da Gaetano Ballardini

Obsah: dějiny umění a techniky keramiky
Jazyk: angličtina
Vychází: šestkrát ročně
Cena: roční předplatné v cizině 70 000 lir
Adresa redakce: Museo Internazionale delle Ceramiche, Via Campidori 2, I-48018 Faenza
ČR: ABE310: 37, 39-42, 48-68, 70-90, 91-
BOE303: 56-58, 66-68, 70-87, 89-90
ABA010: 57-68
ABB001: 65-68, 79-82, 84-88, 90, 91-
BOE310: 85, 87, 90, 91-

Der Fotorestaurator

Vydává: Institut für Arbeitsmarktforschung und berufliche Weiterbildung e.V. (IABW)
Obsah: restaurování, konzervování, určování a archivace historických fotografií
Vychází: čtvrtletně
Adresa: Redaktion "Der Fotorestaurator", Schwedter Straße 34 a, 10435 Berlin, tel.: 0 30/4 48 18 54, fax: 4 48 10 55

Glass Ceramics Conservation

Vydává: International Council of Museums (ICOM), the ICOM Committee for Conservation (ICOM-CC)
Obsah: konzervování a restaurování skla a keramiky
Jazyk: angličtina
Vychází: dvakrát ročně
Cena: 8 liber
Objednávky: Dr. Norman H. Tennent, Dept. of Pure & Applied Chemistry, University of Strathclyde, 295 Cathedral Street, GB-Glasgow G1 1XL

Hali (Mezinárodní magazín starožitných koberců a uměleckých textilií)

Obsah: textilie a otázky restaurování
Jazyk: angličtina (na objednávku německé resumé)
Vychází: šestkrát ročně
Cena: 56/65 liber
Adresa: Hali Publications Limited, Kingsgate House, Kingsgate Place, GB-London NW6, 4TA, tel.: (00 44) 1 71/3 28 93 41, fax: 3 72 59 24
ČR: ABE400: 97-

Holz als Roh- und Werkstoff (Dřevo jako surovina a materiál) Evropský žurnál dřeva a dřevařského průmyslu

Vydavatel: Institut für Holzforschung der Universität München
Adresa: Institut für Holzforschung der Universität München, Winzererstr. 45, 80797 München, tel.: 0 89/30 63 09-0, fax: 30 63 09-11
ČR: ABA013: 37-43, 52-64, 67-79
 ZLC501: 38-42
 ABA601: 38-39, 41, 43, 70-72
 PNA001: 56-62, 69-83
 ABD101: 57-62
 BOA003: 57-82
 BOF038: 58-64
 BOF013: 65-68, 70-72, 76-79, 81-84, 87-90
 OSE002: 69
 ABE012: 69-70
 OSD001: 69-79
 KOC501: 70-77, 79
 ABC034: 70-80
 ABA026: 76
 ABF063: 76
 CBF001: 76
 SVF001: 76-85, 87-89
 ABF136: 76-80
 ABC028: 76-85, 87-90
 ABF412: 79-85
 BOF045: 81, 83-85, 87-88
 BOD006: 92-

ICOM Committee for Conservation Newsletter

Obsah: zprávy národního výboru pro konzervování
Jazyk: angličtina/francouzština
Vychází: jedenkrát ročně
Adresa: Maison de l'UNESCO, 1, rue Miollis, F-75732 Paris cedex 15, tel.: (00 33) 1/47 34 05 00, fax: 43 06 78 62

International Journal of Cultural Property

Obsah: všechny otázky kultury: etika, hospodářství a právo, zasedání, semináře
Jazyk: angličtina
Vychází: dvakrát ročně
Cena: 220 marek
Adresa: W. de Gruyter Verlag, Genthiner Str. 13, 10785 Berlin, tel.: 0 30/2 60 05-0, fax: 2 60 05-2 51

Internationale Zeitschrift für Bauinstandsetzung (Mezinárodní časopis pro udržování staveb)

Adresa: Fraunhofer IRB Verlag, Fraunhofer Informationzentrum Raum und Bau IRB, Postfach 80 04 69, 70504 Stuttgart, tel.: 07 11/9 70-25 35, fax: 9 70-27 00/25 08

IPH Papiergeschichte International (Časopis mezinárodního spolčenství pro historii papíru)

Vychází: třikrát týdně
Adresa: Ludwig Ritterpusch, Wehrdaer Str. 135, 35041 Marburg, tel.: 0 64 21/8 17 58, fax: 8 25 06

IRB aktuell (časopis pro stavitelství a plánování)

Vydává: Fraunhofer-Informationszentrum Raum und Bau (IRB)
Obsah: stavitelství a plánování
Vychází: třikrát až čtyřikrát ročně
Cena: zdarma
Adresa: IRB Verlag, Nobelstr. 12, 70569 Stuttgart, tel.: 07 11/9 70-25 35, fax: 9 70-27 00/25 08

Journal für Kunstgeschichte (časopis pro historii umění)

Obsah: recenze knih a produktů nových medií k evropským dějinám umění a příbuzným oborům
Vychází: ročně jeden svazek ve 4 sešitech (v r. 1997 jen dva sešity)
Cena: předplatné 50 marek, studenti 40 marek, jeden sešit 14 marek
Adresa: Verlag Schnell a Steiner GmbH, Postfach 10 09 28, 93009 Regensburg, tel.: 09 41/78 78 50, fax: 7 87 85 16

Journal of the American Institute for Conservation (AIC)

Obsah: preventivní ochrana a konzervace našeho kulturního dědictví
Jazyk: angličtina
Vychází: třikrát ročně
Cena: 85 dolarů (cizina)
Objednávky: AIC, 1717 K Street, N.W., Suite 301, Washington, D.C. 20006, USA, tel.: (0 01) 2 02/4 52-95 45
ČR: ABA001: 95-
 BOA001: 76-82, 84, 86

**Journal of Conservation and Museum Studies
Akademische World Wide Web Publikation**

Obsah: disertace, články bakalářského a magistr. studia
Jazyk: angličtina
Vychází: dvakrát ročně
Adresa: Institute of Archaeology, University College,
 London, 31-34 Gordon Square, GB-London
 WC1H 0PY
e-mail: jcms@ucl.ac.uk

Journal of Science of Conservation and Archaeology

Objednávky: Research Laboratory for Conservation and
 Archaeology, 1118 Longwu Road, Shanghai
 200231, Peoples Republic of China

Kermes

Obsah: památková péče, obrazy, kalendář
Jazyk: italština
Vychází: třikrát ročně
Cena: 30 000 lir, roční přeplatné 80 000, 140 000 lir (v
 cizině)
Adresa: Nardini Editore, Via del Salviatino, I-50016
 Fiesole (FI),
 tel.: (00 39) 55/59 89 23, fax: 59 71 85

kM

Vydává: vakinformatie voor beeldende kunstenaars en
 restauratoren, Stichting Kunstenmateriaal, N.Z.
 Voorburgwal 130d, NL-1012 SH Amsterdam
Obsah: odborné informace pro výtvarné umělce a re-
 staurátory
Jazyk: holandština (často anglické resumé)
Vychází: čtvrtletně
Cena: 30nFL ročně, cizina 45nFL
Adresa: N.Z.Voorburgwal 130d, NL-1012 SH Amster-
 dam

**Kultur und Technik (časopis německých muzeí, Verlag
C.H.Beck, München)**

Obsah: technické kulturní památky
Vychází: čtvrtletně
Cena: 39, 80 DM + poštovné
*Adresa redak-
 ce:* C.H.Beck, Wilhelmstr. 9, 80801 München,
 tel.: 0 89/3 81 89-3 31/4 14, fax: 3 81 89-6 24
ČR: ABE311: 77-80, 83-84, 86, 89-90, 91-

Kunst und Architektur in der Schweiz.

Se sděleními společnosti pro švýcarské dějiny umění.

Obsah: stěžejí témata z veškerých oborů umění a ar-
 chitektury od středověku po současnost, švý-
 carská umělecká díla
Jazyk: němčina, italština a francouzština
Vychází: čtvrtletně
Cena: 80 DM ročně + poštovné, cena sešitu 25 DM
Adresa: Gesellschaft für Schweizerische Kunstge-
 schichte, Pavillonweg 2, CH-3001 Bern, tel.: (00
 41) 31/3 01 42 81, fax: 3 01 69 91

**Der Kunsthandel (časopis pro obrazy a rámy, člen spolko-
vého svazu pro obrazy a rámy Weisbadu)**

Adresa: Dr. phil. Horst Weidmann, Bodelschwingstraße
 11 B, 65191 Wiesbaden,
 tel. 06 11/56 12 21, fax: 56 13 93

Zeitschrift für Kunsttechnologie und Konservierung

Se sděleními německého restaurátorského svazu.

Obsah: umělecké technologie, konzervování
Vychází: dvakrát ročně
Cena: zahrnuta v ceně členského příspěvku DRV,
 roční předplatné 90 DM+poštovné
*Adresa redak-
 ce a nakla-
 datelství:* Wemersche Verlagsgesellschaft mbH, Lieb-
 frauenring 17-19, 67547 Worms,
 tel.: 0 62 41/4 35 74, fax: 4 55 64

Kurzberichte aus der Bauforschung

Obsah: záměry výzkumu ve stavitelství
Jazyk: němčina
Vychází: měsíčně
Cena: 150 DM ročně
Adresa: Fraunhofer IRBVerlag, Fraunhofer Informa-
 tion-
 szentrum Raum und Bau IRB, Postfach 80 04
 69, 70504 Stuttgart,
 tel.: 07 11/9 70-25 35, fax: 9 70-27 00/-25 08
ČR: ABA112: 73-75, 83-87, 89-90, 91-
 BOF025: 88-90, 91
 OSF403: 90

Lebendige Baugeschichte (Živoucí dějiny stavitelství)

Vydává: Bund Freier Restaurierungswerkstätten e. V.
Adresa: Löhnerstr. 294, 32120 Hiddenhausen

Library Conservation News

Obsah: zprávy o sbírkách, publikace, kalendář
Vychází: dvakrát ročně
Cena: 20 liber (zámoří 24 příp. 28 liber)
Adresa: Turpin Distribution Services Limited, Blackhou-
 se Rd., Letchworth, GB-Hertfordshire SG6 1 HN,
 tel.: (00 44) 14 62/67 25 55, fax: 48 09 47
ČR: ABA001: 94-

Materialprüfung/Materials Testing

Vydává: Bundesanstalt für Materialforschung und-
 prüfung (BAM), Deutsche Gesellschaft für Zer-
 störungsfreie Prüfung (DGZP), Deutscher
 Verband für Materialforschung und-prüfung
 (DVM), VDI-Gesellschaft Werkstofftechnik,
 Spolkový ústav pro výzkum a zkoušení materi-
 álu (BAM), německá společnost pro nedestruk-
 tivní zkoušení (něm. náz.-DGZfP) a německý
 svaz pro výzkum a zkoušení materiálu (DVM) a
 společnost pro materiálovou techniku VDI (VDI-
 Gesellschaft Werkstofftechnik)
Obsah: materiály a stavební díly, výzkum, zkoušení,
 použití
Jazyk: němčina/angličtina
Vychází: devětkrát ročně
Cena: 386, 10 DM (tuzemsko)
Adresa: Carl Hanser GmbH & Co., Kolbergerstr. 22,
 81679 München
ČR: CBA001: 65-68
 ABB504: 65-70
 ROF501: 65-73
 OSA001: 65-78
 BOC001: 65-78, 82
 BOA003: 65-83
 ABC007: 65-72, 76-80, 82-85, 87-90
 ABA013: 65-81, 83-85, 87-90, 91-
 ABE012: 69-78, 81-82

OSF007: 75-82
 BOD009: 76-81
 ABD101: 76-83
 OLC001: 76-77, 79-84
 PNF004: 76-81, 90
 BOB013: 76-85, 87-88, 90, 91-
 FMA601: 76-85, 87-90, 91
 HKF003: 79-80, 83-85, 87-88, 90, 91-
 ABD016: 83, 85, 87-88, 90
 ABF023: 91-92
 OSF017: 91-93, 95

Metalla (výzkumné zprávy německého hornického muzea)

Vydává: Deutschen Bergbau-Museum Bochum
 Obsah: přírodovědně-technické zprávy
 Vychází: dvakrát ročně
 Adresa: DTM, Am Bergbaumuseum 28, 447912 Bochum

The Metropolitan Museum of Art Bulletin

Jazyk: angličtina
 Vychází: čtvrtletně
 Cena: 25 US \$ (ročné předplatné), 8, 95 (jednotlivé sešity)
 Adresa: The Metropolitan Museum of Art, 1000 Fifth Avenue, USA-New York, N.Y. 10028-0198

Monumente

Vydává: Deutschen Stiftung Denkmalschutz (německá nadace pro ochranu památek)
 Obsah: ochrana památek
 Vychází: šestkrát měsíčně
 Cena: 53, 50 DM ročně
 Adresa: Monumente Kommunikation GmbH, Dürenstr. 8, 53173 Bonn, tel.: 02 28/9 57 38 34, fax: 9 57 38 28

Monumental

Revue scientifique et technique de la sous-direction des monuments historiques, direction du patrimoine, 12, Rue du Parc Royal, F-75003 Paris

Obsah: památková péče
 Jazyk: francouzština
 Vychází: čtvrtletně
 Cena: 340 FF (ve Francii)
 Adresa: Editions Person, 34, Rue de Penthièvre, F-75008 Paris, tel.: (00 33) 1/43 59 46 37

Museum: fakta, tendence, podpora

Vydává: Landesstelle für die nichtstaatlichen Museen
 Adresa: Landesstelle für die nichtstaatlichen Museen, Bayerisches Landesamt für Denkmalpflege, Prinzregentenstr. 3, 80538 München, tel.: 0 89/21 12 42 66, fax: 21 12 42 73

Museum International

Obsah: muzejní práce
 Jazyk: angličtina
 Vychází: čtvrtletně
 Cena: roční předplatné 150 liber
 Objednávky: Basil Blackwell, 108 Cowley Road, GB-Oxford OX4 1JF, tel.: (00 44) 8 65/72 21 46, fax: 83 70 22

Museum Practice

Obsah: muzejnictví
 Jazyk: angličtina
 Vychází: čtvrtletně
 Cena: roční předplatné 100 liber
 Objednávky: Museum Practice Subscriptions, Museums Association, 42 Clerkenwell Close, GB-London EC 1R OPA, tel: (00 44) 1 71/2 50 18 34, fax: 2 50 19 29
 e-mail: 100126.2636@compuserve.com

Museumsblatt (Sdělení z muzejnictví Baden-Württembergska)

Vychází ve spolupráci s Museumsverband Baden-Württemberg e.V.
 Adresa redakce: Schloßstr. 96, 70176 Stuttgart

Museumskunde

Vydává: Deutscher Museumsbund
 Adresa: Geschäftsstelle des Deutschen Museumsbundes c/o Deutsches Hygienemuseum, Lingnerplatz, 01069 Dresden
 ČR: ABA010: 65-68, 70-76
 BOE310: 88, 90

National Gallery Technical Bulletin

Adresa: National Gallery Publications Ltd., 5/6 Pall Mall East, GB-London SW 1 Y 5BA, tel.: (00 44) 1 71/8 39 85 44, fax: 9 30 01 80

Newsletter ICCROM

Obsah: činnost ICCROM
 Jazyk: anglické nebo francouzské vydání
 Vychází: jedenkrát ročně
 Adresa: The International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (ICCROM), Via di San Michele 13, I-00153 Rome, tel.: (00 39) 6/5 87-9 01, fax: 5 88-42 65

Newsletter Bauforschung**Fraunhofer-Informationszentrum Raum und Bau (IRB)**

Obsah: výzkumy ve stavitelství ukončené v posledních letech
 Jazyk: němčina
 Vychází: dvoutříměsíčně
 Adresa: Fraunhofer-Informationszentrum Raum und Bau (IRB), Nobelstr. 12, 70569 Stuttgart, tel.: 07 11/9 70-25 00, fax: 9 70-25 08

Nieuwsbrief Conservering en Restauratie

Vydává: Centraal Laboratorium voor Onderzoek van Voorwerpen van Kunsten Wetenschap
 Obsah: stručné zprávy k otázkám restaurování/konzervování
 Jazyk: holandština
 Vychází: čtvrtletně
 Adresa: Hugo Verschoor, Centraal Laboratorium voor Onderzoek van Voorwerpen van Kunsten, Gabriel Metsustraat 8, NL-1071 EA Amsterdam, tel.: (00 31) 20/6 73 51 62, fax: 6 75 16 61

NIKE-Bulletin

Vydává: Nationale Informationsstelle für Kulturgüter-Erhaltung in der Schweiz
Obsah: památková péče a restaurátorské informace
Jazyk: němčina
Vychází: čtvrtletně
Cena: ročně minimálně 32 Fr
Adresa: NIKE, Moserstraße 52, CH-3014 Bern;
 tel.: (00 41) 31/3 36 71 11, fax: 3 33 20 60

The Paper Conservator

Vydává: svazový orgán IPC (Institute of Paper Conservation)
Obsah: články v oblasti výzkumu a restaurování papíru, knižní a archivní materiály
Jazyk: angličtina
Vychází: ročně
Cena: pro členy 28 liber (zámoří 38 liber), instituce 56 (zámoří 76), studenti 15
Adresa: Leigh Lodge, GB-Leigh, Worcester WR6 5LB,
 tel.: (00 44) 18 86/83-23 23, fax: 83-36 88
e-mail: clare@ipc.org.uk

Paper Conservation News

Vydává: svazový orgán IPC
Obsah: nabídka míst, zprávy ze zasedání, techniky, dílny atd.
Jazyk: angličtina
Cena: volně pro členy institutu
Vychází: čtvrtletně
Adresa: Leigh Lodge, GB-Leigh, Worcester WR6 5LB,
 tel.: (00 44) 18 86/82-23 23, fax: 83-36 88
e-mail: clare@ipc.org.uk

The Picture Restorer

Vydává: Association of British Picture Restorers (ABPR)
Vychází: půlročně
Adresa: ABPR, Station Avenue, Kew, GB-Surrey TW9 3QA, tel.: (00 44) 1 81/9 48-56 44

Der Präparator (odborný časopis svazu německých preparátorů)

Vydává: Verbandes Deutscher Präparatoren
Adresa: Siegfried Eckardt, Bochumer Str. 101, 44866
redakce: Bochum, tel.: 0 23 27 /1 30 25

Restauratorenblätter

Vydává: Österreichischen Sektion des IIC, Arsenal Objekt 15/4, A-1030 Wien
Obsah: tematické sešity, zprávy, zprávy ze zasedání, kalendář akcí a zasedání
Jazyk: němčina
Adresa: Mayer & Comp. Druck-und Verlags GmbH, Obachgasse 10, A-1220 Wien,
 tel.: (00 43) 1/25 71 21, fax: 25 71 21/22

Restauo (časopis pro umělecké techniky, restaurování a muzejní otázky, sdělení IADA)

Obsah: umělecké techniky, restaurování, konzervování, muzejnictví, aktuality, zprávy ze zasedání a seminářů, recenze knih, program akcí, nabídka míst
Vychází: sedmkrát ročně
Cena: předplatné v tuzemsku 185, 5 DM, studenti 154

DM včetně poštovného, předplatné pro cizinu 196 DM, studenti 164, 50 DM včetně poštovného (platné pro rok 1998)

Adresa: Verlag Georg D.W. Callwey, Streitfeldstr. 35, 81604 München,
 tel.: 0 89/43 60 05-0, fax: 43 60 05-1 13

ČR: ABD021: 89-90, 91-
 ABE320: 89-90, 91-
 ABE400: 89-90, 91-
 BOE016: 89, 91-
 ABA001: 93-
 BOA003: 93-
 BOE303: 93-
 PAE301: 94-
 ABE324: 96-

Restaurator (mezinárodní časopis pro ochranu knih a archivních materiálů)

Obsah: restaurování papíru
Jazyk: angličtina
Adresa: Restaurator Press, Postbox 96, DK-1004 København K

De Restaurator

Vydává: Vereniging van Boek- en Papierrestauratoren
Obsah: restaurování papíru
Jazyk: holandština
Vychází: dvakrát ročně
Cena: ročně 30 nFL
Adresa: Walter Castelijns, Gemeentearchief Rotterdam, Robert Fruinstraat 52, NL-3021 XE Rotterdam

Rundbrief Fotografie (Sbírání, uchovávání, zprostředkování)

Vydává: AG Fotografie im Museum des Museumsverbandes Baden-Württemberg e.V. ve spolupráci se sekci Historické německé společnosti pro fotografii (Sektion Geschichte der Deutschen Gesellschaft für Photographie e.V.)
Obsah: film, video, digitální obrazová media, praxi blízké informace pro fotografy
Jazyk: mezinárodní příspěvky v němčině a angličtině
Vychází: čtvrtletně
Cena: ročně 60 DM včetně poštovného
Redakce: Wolfgang Hesse, Postfach 21 02 56, 01263 Dresden, tel.: /fax: . 03 51/3 40 00 79
Odbyl: Wolfgang Jaworek, Liststr. 15, 70180 Stuttgart, tel.: 07 11/ 60 90 21, fax: 60 90 24

RWTH-Themen

Vydává: Na objednávku redaktora prostřednictvím tiskového střediska RWTH
Obsah: materiálová technika a věda o materiálu
Jazyk: němčina
Vychází: dvakrát ročně
Adresa: Pressestelle der RWTH, Templergraben 55, 52056 Aachen,
 tel.: 02 41/80-43 22, fax: 88 88-3 24

R&R restauración & rehabilitación. Revista Internacional del Patrimonio Histórico

Jazyk: španělština
Cena: sešit 600Pts., předplatné tuzemsko 6680 Pts, předplatné cizina 6680 Pts.
Adresa: Juan Ignacio Luca de Tena, 7, E-28027 Madrid

tel.: (00 34) 91/3 39 91 61, fax: 3 20 99 49

SSCR Journal

Obsah: restaurátorské zprávy, zasedání kursy, novinky
Jazyk: angličtina
Cena: členové 35 liber (zámoří 38 liber), instituce 70 (zámoří 75), studenti 20 (zámoří 23)
Adresa: SSCR, The Glasite Meeting House, 33 Barony Street, GB-Edinburgh EH3 6NX, tel.: (0044) 1 31/5 56 84 17, fax: 5 57 59 77.
e-mail: admin@sscr.demon.co.uk

Studies in Conservation - časopis IICAW (International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works)

Obsah: restaurování, konzervování
Jazyk: angličtina
Vychází: čtvrtletně
Cena: zahrnuta v členském příspěvku IIC, pro nečleny 60 dolarů
Objednávky: IIC, 6 Buckingham Street, GB-London WC2N 6BA, Tel (00 44) 1 71/839 5975, fax: 976 1564
e-mail: 100731.1565@compuserve.com
ČR: ABA013: 65-68
 ABE310: 65-68
 ABA010: 65-68, 70-75, 83-90, 91-
 ABE320: 70-75, 83-90, 91-
 PNA001: 72-75
 ABE343: 73-75
 ABE400: 73-75
 BOE310: 85, 87-88
 BOE309: 85-90, 91

TCN Textile Conservation Newsletter

Obsah: restaurování textilu
Jazyk: angličtina
Adresa: TCN, P.O.Box 4811, Station E, CDN-Ottawa, Ontario K1S 511

Thema: Denkmal (Informace k otázce památkové péče komory řemesel Rheinland-Pfalz)

Vydává: komora řemesel Rheinland-Pfalz, nahrazuje informační věstník Denk-mal aktuell.
Obsah: informace v oblasti dalšího vzdělávání; příležitost pro specializované řemeslníky podávat zprávy o své práci
Objednávky: Beratungsstelle für Denkmalpflege der Handwerkskammer Koblenz, Friedrich-Ebert-Ring 33, 56068 Koblenz, tel.: 02 61/3 98-2 45, fax: 3 98-9 94

TKD Technische Kultur-Denkmale

Vydává: Förderkreis Welfälisches Freilichtmuseum Hagen e.V.
Obsah: Technické kulturní památky
Vychází: dvakrát ročně (duben, říjen)
Cena: sešit 8, 5 DM včetně poštovného
Adresa: v.d. Linnepe Verlagsgesellschaft mbH & Co, Bahnhofstr. 28, 58095 Hagen, tel.: 0 23 31/3 20 78/79, fax: 3 20 90

UNESCO heute (časopis německé komise společnosti UNESCO)

Obsah: zprávy z celého světa o činnosti společnosti UNESCO

Jazyk: němčina
Vychází: čtvrtletně
Adresa: Colmantstr. 15, 53115 Bonn, tel.: 02 28/69 20 91/92/96, fax: 636912

UNESCO-Kurier

Obsah: světové dědictví, tématické uspořádání
Jazyk: vychází v 32 jazycích.
Vychází: měsíčně
Cena: poštovní území "W" 48 DM
Adresa: Deutscher UNESCO-Vertrieb, Basalstr. 57, 53227 Bonn

Technologia Artis

Vydává: Svaz českých umělců a ústav pro historii umění
Obsah: umělecké technologie, restaurování
Jazyk: čeština, angličtina
Vychází: jedenkrát ročně
Adresa: Štěpánská 51, CZ-110 00 Praha 1, tel.: (00 42) 2 22 84 30

Training in Conservation and Working in Conservation

Vydává: The Conservation Unit of the Museums & Galleries Commission and the United Kingdom Institute for Conservation of Historic and Artistic Works (UKIC)
Obsah: vzdělávání a zprávy o získaných zkušenostech při restaurování
Jazyk: angličtina
Adresa: The Conservation Unit, Museums & Galleries Commission, 16 Queen Anne's Gate, GB-London SW1H 9AA, tel.: (00 44) 1 71/2 33-43 00

V&A Conservation Journal

Vydává: Victoria & Albert Museum, Conservation Department
Obsah: restaurátorské zprávy z muzea
Jazyk: angličtina
Vychází: čtvrtletně
Adresa: Erica Grohmann, Conservation Department, Victoria & Albert Museum, GB-London SW7 2RL tel.: (00 44) 1 71/9 38 85 73, fax: 9 38 86 61

VDR-Bulletin

Vydává: sdružení německých restaurátorů (VDR)
Obsah: svazová sdělení, restaurování
Adresa: Henrietta Hessels, VDR, Holzweg 2, 5099 Köln, tel.: 0 22 36/6 32 14, fax: 6 88 17

WAAC Newsletter of the Western Association for Art Conservation

Obsah: zajišťuje výměnu informací: technické informace; zdraví a bezpečnost při práci; přehled konferencí a regionální konzervátorské zprávy (západní USA)
Vychází: třikrát ročně
Cena: zahrnuto v členském příspěvku, jinak 30 US \$, instituce 35 US \$
Objednávky: Chrsi Stavroudis, WAAC Secretary/Treasurer, 1272 N. Flores Street, USA-Los Angeles, CA 90069-2904, tel.: (0 01) 2 13/6 54-87 48, fax: 6 56-32 20

Zeitschrift für Metallkunde

Vydává: Deutsche Gesellschaft für Materialkunde e.V. (DGM)
Obsah: výzkum a vývoj materiálů a postupů, sdělení DGM
Jazyk: angličtina
Vychází: měsíčně
Cena: 433, 80 DM (BRD)
Adresa: Deutsche Gesellschaft für Materialkunde e.V., Adenauerallee 21, 61440 Oberursel, tel.: 0 61 71/40 81, fax: 5 25 54
ČR: ABD010: 65-68, 70-73
 PNA001: 65-76
 OSA001: 65-79
 BOA003: 65-81
 ABA013: 65-81, 83, 86-90, 91-

OSD002: 65-90, 91
 LIA001: 66-79
 ABD016: 66-80, 83, 86-88, 90, 91
 BOD009: 69-70, 72-79
 ABD018: 70-76, 79, 83, 86-90
 ABB504: 76
 BEC503: 76
 JNF504: 76-78
 ABF023: 76-90, 91-92
 ABD009: 81-82
 BOD013: 90
 PNE004: 90
 PND003: 91
 BOB013: 91
 ABC511: 91-96

Adresář knihoven a informačních institucí v České republice

- ABA 001** Národní knihovna České republiky - Odbor služeb
 110 01 Praha 1, Klementinum 190
 Telefon: 02/21663111; 02/21663201(MVS);
 02/24220803(MVS);
 02/21663248(informace);
 02/21663359 (bibl.inf.); 02/21663111 (ústředna)
 fax: 02/266627 (MVS)
 E-mail: mvs.os@nkp.cz; nsbi.os@nkp.cz (bibl.inf)
- ABA 010** Národní muzeum - Knihovna Národního muzea
 115 79 Praha 1, Václavské nám.68
 Telefon: 02/24224914, 02/24215354
 fax: 02/24226488 (NM)
 E-mail: ais@nm.anet.cz
- ABA 013** Státní technická knihovna
 11001 Praha 1, Mariánské nám.5
 Telefon: 02/21663111; 02/24229076; 02/24229224;
 02/24220608
 fax: 02/24229224
 E-mail: techlib@stk.cz
 HTTP: //www.stk.cz
- ABA 112** Ústav stavebních informací
 116 87 Praha 1, Ostrovni 8
 (Údaje z r.1993)
- ABA 601** Výzkumný ústav lesního hospodářství a myslivosti
 156 04 Praha 516, Jíloviště - Strmady, Zbraslav
 Telefon: 02/591612-7; 02/591240
 fax: 02/591413; 02/591240
 E-mail: forins@ms.anet.cz
- ABB 001** Archeologický ústav AV ČR
 118 01 Praha 1, Letenská 4
 Telefon: 02/24511229, 1.379
 fax: 02/539361
 E-mail: arus@site.cas.cz
- ABB 048** Ústav dějin umění AV ČR
 110 00 Praha 1, Husova 4
 Telefon: 02/24220979-82; 02/242338972
 fax: 02/24229436
 E-mail: arthist@site.cas.cz
- ABB 504** Ústav jaderné fyziky AV ČR
 250 68 Řež u Prahy
 Telefon: 02/6858351-9; 02/6882171; 02/6617111
 fax: 02/6857567
 E-mail: mach@ujf.cas.cz
- ABC 007** SVUM, a.s. Praha
 19011 Praha 9, Areál VÚ Běchovice, P.O.Box 17
 Telefon: 02/6271262, i.187(VTE); 02/6277898;
 02/6271313; 02/6271267
 fax: 02/6277641
 E-mail: svum@svum.anet.cz
- ABC 028** Výzkumný a vývojový ústav dřevařský
 111 71 Praha 1, Na Florenci 7-9
 Telefon: 02/263251
 fax: 02/260234
- ABC 034** Výzkumný ústav bezpečnosti práce - NIVOS - knihovna
 116 52 Praha 1, Jeruzalémská 9
 Telefon: 02/24210494 (knihovna);
 02/24213290 (ústředna)
- ABC 511** Inovační technologické centrum - Výzkumný ústav kovů
 250 70 Odolena Voda, Panenské Břežany 50
 Telefon: 02/68581465
 fax: 02/6857412
- ABD 004** Univerzita Karlova - Fakulta sociálních věd - Středisko vědeckých informací - studijní knihovna
 110 01 Praha 1, Smetanovo nábř. 6
 MVS provádí ABD 103
 Telefon: 02/24810804, 1.212
 fax: 02/24810987; 02/2326120
 E-mail: kulhankova@ambox.fsv.cuni.cz
- ABD 009** Univerzita Karlova - Matematicko-fyzikální fakulta - odd. matematické
 186 00 Praha 8, Sokolovská 83
 Telefon: 02/21913292; 02/219113293
- ABD 010** Univerzita Karlova - Matematicko-fyzikální fakulta - odd. fyzikální

- 121 16 Praha 2, Ke Karlovu 3
Telefon: 02/21911256-7; 02/21911445
fax: 02/21911292
E-mail: knihovna@dekanat.mff.cuni.cz;
tinlib@library.karlin.mff.cuni.cz
- ABD 016** ČVUT - Fakulta strojní
121 35 Praha 2, Karlovo nám. 13
Telefon: 02/24357308
fax: 02/290302
E-mail: pujcovna@fsil.cvut.cz
http://www.cvut.cz
- ABD 017** ČVUT - Fakulta stavební
166 29 Praha 6, Thákurova 7
Telefon: 02/24354464-5; 02/3324464
fax: 02/3111275
E-mail: krejcovna@fsv.cvut.cz
(Společná knihovna pro ABD 017 a ABD 047.)
- ABD 018** ČVUT - Fakulta jaderná a fyzikálně inženýrská
115 19 Praha 1, Břehová 7
Telefon: 02/2321488
fax: 02/2320861
E-mail: cerna@br.fjfi.cvut.cz
HTTP://platan.vc.cvut.cz/knihovna/jaderna.phtml
- ABD 021** Akademie výtvarných umění v Praze - knihovna
170 22 Praha 7, U Akademie 172/4
Telefon: 02/373641-8, l.46
fax: 02/375781
- ABD 025** Vysoká škola chemicko-technologická
166 28 Praha 6, Technická 5
Telefon: 02/24354054
fax: 02/24353755
E-mail: anna.souckova@vscht.cz
- ABD 042** Univerzita Karlova - Filozofická fakulta - Ústav
informačních studií a knihovnictví
110 00 Praha 1, Celetná 20
Telefon: 02/24491522
- ABD 101** ČVUT - Kloknerův ústav
166 08 Praha 6, Šolínova 7
Telefon: 02/24353562
fax: 02/24310736
E-mail: urbanova@klok.cvut.cz
- ABE 012** UTRIN - Ústav technického rozvoje a informací
113 56 Praha 1, U Sovových mlýnů 9
Telefon: 02/24510424
- ABE 071** Ministerstvo kultury ČR
160 00 Praha 6, Milady Horákové 139
Telefon: 02/57085111
(Knihovna zatím není zřízena.)
- ABE 161** SPT TELECOM, a.s.
125 03 Praha 3, Olšanská 5
Telefon: 02/67141111
- ABE 168** ELEKTROPROJEKT
150 00 Praha 5, Na Neklaně 21
- Telefon: 02/24511846
- ABE 310** Uměleckoprůmyslové muzeum
110 01 Praha 1, ul. 17. listopadu 2
Telefon: 02/2328472; 02/24811241,
fax: 02/24811666
E-mail: upminfo@ms.anet.cz
- ABE 311** Národní technické muzeum
170 78 Praha 7, Kostelní 42
Telefon: 02/373651-9, l.233-235
fax: 02/379151
E-mail: iso@ntm.anet.cz
HTTP://www.radio.cz/ntm
- ABE 315** Pražské středisko Státní památkové péče a ochrany
přírody
110 00 Praha 1, Malé nám. 13
(Bez kontaktu s OSK NK ČR - neaktualizováno)
- ABE 320** Státní ústav památková péče
118 01 Praha 1, Valdštejnské nám. 3
Telefon: 02/5132335
- ABE 324** Památkový ústav středních Čech v Praze
130 00 Praha 3, Sabinova 5
Telefon: 02/90044573
fax: 02/2788862
E-mail: vlasta@pusc.anet.cz
- ABE 343** Státní ústřední archiv
118 01 Praha 1, Karmelitská 2
Telefon: 02/24510210
fax: 02/24510359
- ABE 400** Národní galerie v Praze
119 04 Praha 1, Hradčanské nám. 15
Telefon: 02/24514599; 02/20514634-7;
02/20515458
fax: 02/20513180
E-mail: libng@ngprag.anet.cz
- ABF 023** ČKD Elektrotechnika a.s.
190 02 Praha 9, U Kolbenky 159
Telefon: 02/66031111
- ABF 063** NAREX Praha a.s.
101 16 Praha 10, Moskevská 63
Telefon: 02/67310983
- ABF 136** Dřevařský průmysl
111 71 Praha 1, Na Florenci 7
(Bez kontaktu s CEZL od r. 1991)
- ABF 412** UNIPROJEKT
186 30 Praha 8, 1.pluku 8-10
(Bez kontaktu s CEZL od r. 1991)
- BEC 503** Ocelářský výzkumný ústav
267 18 Karlštejn
Telefon: 0311/94921-6, l.221
fax: 0311/94418
- BOA 001** Moravská zemská knihovna - Univerzitní knihovna

- 601 87 Brno, Kounicova 1
Telefon: 05/42161111(ústředna);
05/42162142(MVS); 05/4262163(metodika)
fax: 05/747758
E-mail: mzkzk.cz
- BOA 003** Moravská zemská knihovna - Státní technická knihovna
658 42 Brno, Veveří 95
Telefon: 05/41212410(ústředna), 05/41212410 (služby)
- BOB 001** Archeologický ústav AV ČR
612 64 Brno, Královopolská 147
Telefon: 05/41321246; 05/41212140
fax: 05/41212140; 05/41211168
E-mail: ps@isibmo.cz
- BOB 013** Ústav fyziky materiálu AV ČR
616 62 Brno, Žižkova 22
Telefon: 05/7268487; (knihovna); 05/72681111
fax: 05/41212301
E-mail: sekretar@pm.cz
- BOC 001** SVUM - Úsek slévárenství Brno
659 06 Brno, Svatopetrská 7, pošt.př. 306
Telefon: 05/575733, l.383
- BOD 006** Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně - Ústav vědeckých informací - Ústřední knihovna
613 00 Brno, Zemědělská 1
Telefon: 05/54131111 (centrála)05/45135034
fax: 05/4535008
E-mail: anton@dahlia.cz.
- BOD 009** Vysoké učení technické - ústřední knihovna
662 00 Brno, Údolní 19
Telefon: 05/42217454; 05/42141300-05
fax: 05/42211035; 05/42141305
E-mail: davidova@lib.vutbr.cz.
HTTP: //www.vutbr.cz/library
- BOD 013 viz BOD 006**
- BOE 016** Památkový ústav v Brně
601 54 Brno, Radnická 2
Telefon: 05/42321232; 05/42216030-33
fax: 05/42212298
- BOE 303** Moravská galerie v Brně
662 26 Brno, Husova 14
Telefon: 05/42321250; 05/42216104-6
fax: 05/42213721
- BOE 309** Technické muzeum v Brně
612 00 Brno, Purkyňova 99
Telefon: 05/41214410-17
fax: 05/41214418
- BOE 310** Moravské zemské muzeum
659 37 Brno, nám. Želný trh 6
Telefon: 05/42321205
fax: 05/42212792
- BOF 013** Královopolská
660 90 Brno, Křížkova 68
Telefon: 05/7121958
fax: 05/747700
- BOF 025** Stavební ústav Brno
602 00 Brno, Mezírka 1
Telefon: 05/751740; 05/757244, l.206
- BOF 038** Spojené UP závody - Nábytek - Vývoj nábytkářského průmyslu
659 04 Brno, Lidická 28
(Bez kontaktu s CEZL od r. 199)
- BOF 045 viz BOF 038**
- CBA 001** Státní vědecká knihovna
370 59 České Budějovice, Lidická 1(sloužby)
370 59 České Budějovice, Riegrova 3 (ředitelství)
Telefon: 038/7312352; (spojovatelka Riegrova)
038/57561 (Lidická)
038/28385 (odd. poradenských služeb pro knih.okresu)
fax: 038/27983(Lidická)
E-mail: library@cbvk.cz
HTTP: //www.cbvk.cz
- CBF 001** KOH-I-NOOR Hardtmuth, a.s.
371 30 České Budějovice, F.A.Gerstnera 3
Telefon: 038/22751; 038/862200
fax: 038/53706
- FMA 601** Výzkumný ústav hutnictví železa - Inforservis
739 51 Dobrá
Telefon: 0658/601228; ; 0658/2563414; 0658/23737
fax: 0658/601210
- HKF 003** ZVU Hradec Králové, a.s.
501 47 Hradec Králové, Pražská 322, p.s.1
Telefon: 049/5821111
fax: 049/36720
- KOC 501** Ústav aplikované ekologie a ekotechniky
281 63 Kostelec nad Černými lesy - zámek 1
(Bez kontaktu s CEZL od r. 1991)
- LIA 001** Státní vědecká knihovna
460 53 Liberec 1, nám. Dr.E.Beneše 23
Telefon: 048/422937; 048/422997; 048/422751
fax: 048/421104
E-mail: library@svkli.cz.
HTTP: //www.svkli.cz
- OLA 001** Státní vědecká knihovna
771 77 Olomouc, Bezručova 2 (služby)
pošt.schr.197
771 77 Olomouc, Ostružnická 3 (ředitelství)
pošt.schr.197
Telefon: 068/5223441, 068/5224041 (ústř.Bezručova)
068/5222375(ústř.Ostružnická)
fax: 068/5225774
E.mail: marie.nadvornikova@office.svkol.cz
Pro pošt.styk uvádět výhradně poštovní schránku

- OLC 001** SIGMA -Výzkumný a vývojový ústav , a.s.
772 813 Olomouc, Kosmonautů 6a
Telefon: 068/5521111
fax: 068/5226282
(knihovna zrušena)
- OSA 001** Státní vědecká knihovna
728 00 Ostrava 1, Prokešovo nám.9
Telefon: 069/6118881, 069/6118882;
069/6118812 (odd.knih.inf.služeb)
069/213964 (odd.automatizace)
fax: 069/224447
HTTP: //www.svkos.cz
- OSD 001** Ostravská univerzita - Univerzitní knihovna
751 01 Ostrava 1, Dům Mládeže, Ostrčilova 19
Telefon: 069/6211822 I.32; 069/6211822, I.15
fax: 069/622803 (budova Rektorátu)
- OSD 002** Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava-ústřední knihovna
708 33 Ostrava - Poruba, tř.17 listopadu
Telefon: 069/6991278; 069/6994572 (odd.časopisů)
fax: 069/69186647; 069/448647; 069/6917301
E-mail: Daniela.Thacikova@vsb.cz
HTTP: //www.vsb.cz
- OSE 002** KORT, krajská organizace pro rozvoj a zavádění nové techniky
728 18 Ostrava 1, Nemocniční 13
(Bez kontaktu s CEZL od r. 1991)
- OSF 007** Nová huť, a.s.
707 02 Ostrava 7, Vratimovská ul.
Telefon: 069/287834; 069/281111
fax: 069/353520
E-mail: vbednar@novahut.cz
- OSF 017** Vítkovice, a.s.
706 02 Ostrava 6, Výstavní 99
Telefon: 069/2926265; 069/2911111
fax: 069/2923965
E.mail.zdenek.janik@vitkovicecz
- OSF 403** Hutní projekt Ostrava
701 55 Ostrava 1, ul. 28 října119
Telefon: 069/662-3141
fax: 069/53148
- PAE 301** Východočeské muzeum
530 02 Pardubice, Zámek 1
Telefon: 040/518121
fax: 040/518121
E-mail: muz-pce@mkcr.pce.anet.cz
- PNA 001** Státní vědecká knihovna
305 48 Plzeň, Smetanovy sady 2
Telefon: 019/7224249; 019/7224036
fax: 019/7225478
E-mail: svk.@svkpl.cz
HTTP: //www.svkpl.cz
- PND 003** Západočeská univerzita -Technicko-ekonomická knihovna
306 14 Plzeň, sady Pětatřicátníků 16
Telefon: 019/7223542(knihovna)
fax: 019/7223542
E-mail: dbala@fenix.zcu.cz
- PNE 004** Západočeské státní lesy
317 54 Plzeň, Slovanská alej 36
(Bez kontaktu s CEZL od r. 1991)
- PNF 004** ŠKODA, koncern Plzeň
316 00 Plzeň, Korandova ul.-4.brána
Telefon: 019/7732205; 019/7732044
fax: 019/2220289
E-mail: mmirkova@as.2n, skoda.cz
- ROF 501** Železárný Hrádek, a.s.
338 42 Hrádek u Rokycan, Nová huť 204
Telefon: 0181/765345; 0181/7652806, I.345
fax: 0180/724407 (ředitelství)
- SVF 001** TOS Svitavy
568 17 Svitavy, Řiční 1
Telefon: 0461/56311)
fax: 0461/22260

Zahraniční odborná nakladatelství

Zásilková knihkupectví

Siegl's Fachbuchhandlung, Kirchenstr. 7, 81675 München, tel.: 0 89/47 52 43, fax: 4 70 49 34, e-mail: serviceasiegl.de, http: //www.siegl.de

Versandbuchhandel Kurt Goetz, Moltkestr. 61, 76133 Karlsruhe, tel.: 07 21/85 97 16, fax: 85 97 17

Archetype Books, 31-34 Gordon Square, GB-London WC 1H OPY, fax: (00 44) 71/3 88 02 83

Německá nakladatelství

Verlag Ausbildung + Wissen GmbH,
Bad Homburg/Leipzig, Nehringstr. 12 A, 61352 Bad Homburg

Verlag C. H. Beck,
Wilhelmstr. 9, 80801 München
Bibliographisches Institut & F. A. Brockhaus AG,

Dudenstr. 6, 68167 Mannheim

Verlag Georg D. W. Callwey GmbH & Co.,
Streitfeldstr. 35, 81673 München, tel.: 0 89/ 43 60 05-0,
fax: 43 60 05-13, http: //www.callwey.de

Denkmalpflege Fachverlag Freiburg GmbH,
Habsburgerstr. 4, 79104 Freiburg, tel.: 07 61/50 43 80, fax: 5 04 38 22

Deutsche Verlags-Anstalt GmbH,
Neckarstr. 121, 70190 Stuttgart

Verlag Ernst & Sohn,
Mühlenstr. 33/34, 13187 Berlin

Expert Verlag GmbH,
Fachverlag für Wirtschaft und Technik, Malmshiem, Wankelstr.
13, 71272 Renningen

Fraunhofer IRB Verlag,
Nobelstr.12, 70569 Stuttgart, tel.: 07 11/9 70 25 00, fax: 9 70 29 00

Verlag Paul Haupt,
Falkenplatz 14, CH-3001 Bern

Eugen G. Leuze Verlag,
Karlstr. 4, 88348 Saulgau

Gebr. Mann Verlag,
Charlottenstr. 13, 10969 Berlin

Verlag C.W.Niemeyer GmbH & Co. KG,
Osterstr. 15-19, 31785 Hameln

Ravenburger Buchverlag,
Otto Maier GmbH, Marktstr. 22-26, 88212 Ravenburg

Sändig Reprint Verlag,
Hans R. Wohlwend, Am Schrägen Weg 12, FL-9490 Vaduz

K.G.Saur Verlag,
Ostlerstr. 8, 81373 München

Verlag Th. Schäfer (Reprints),
Tivolistr. 3, 30161 Hannover

Konrad Theiss Verlag GmbH & Co.,
Villastr. 11, 70190 Stuttgart

Jan Thorbecke Verlag,
Verlag Hermann Böhlau Nachfolger, Bergstadtverlag
W.G.Korn, Deutsche Verlage
für Kunst, Literatur und Geschichte, Postfach 546, 72482 Sig-
maringen

Wirtschaftsverlag NW,
Verlag für neue Wissenschaft GmbH, Postfach 10 11 10, 27511
Bremerhaven

Verlag Philipp von Zabern,
Postfach 40 65, 55030 Mainz

Mezinárodní nakladatelství
Butterworth Heinemann Ltd.,
Linacre House, Jordan Hill, UK-Oxford OX2 8DP
(für Deutschland über K.G.Saur Verlag)

Centro Di,
della Edifimi srt, Lungarno Serristori 35, I-50125 Firenze

Donhead Publishing Ltd.,
Lower Coombe, Donhead St. Mary, GB-Shaftesbury, Dorset SP7
9LY
Nardini Editore,
Via del Salviatino 1, I-50016 Fiesole (FI)

Thames & Hudson Ltd.,
30-34 Bloomsbury Street, GB-London WC1B 3QP

Publikující instituce (národní, mezinárodní)

Bayerisches Landesamt für Denkmalpflege,
Pressereferat, Postfach 10 02 03, 80076 München

Bremer Umweltinstitut GmbH,
Wielandstr. 25, 28203 Bremen

Deutsches Nationalkomitee für Denkmalschutz,
Geschäftsstelle beim Bundesminister des Innern, Hohe Str. 67,
53119 Bonn

CCI-Publications,
1030 Innes Road, CDN-Ottawa, Ontario K1A 0C8

Getty Trust Publications,
1200 Getty Center Drive, USA-Los Angeles, CA 90049

ICCROM Publications,
Via di San Michele 13, I-00153 Roma

Zahraniční databanky, bibliografické informace

ArchiDoc, ArchiGÉS, integrovaná správa historických archivů. Vyhledávání dokumentů podle signatury, hierarchické struktury archivu, deskriptorů a poznámek.

ArchiDoc: digitalizace, dotazy, zpracování a tisk dokumentů

ArchiGÉS: správa archivů, organizace a lokalizace dokumentačního fondu.

Adresa: *Informática el. Corte Inglés S. A. Arabellastr. 17, 81925 München*

ARCONIS Service, informační služba pro obory: literární rešerže, rešerže adres (rešerže výrobků, exportní, statistické, vědecké) zprávy o stavu techniky, vyhledávání trhu. Prostřednictvím tzv. informační policie Arconis je možno dohodnout pevné ceny za využívání databáze.

Adresa: *IRB Verlag, Postfach 80 04 69, 70504 Stuttgart, tel.: 0049/ 7 11/9 70-25 00, fax: 9 70-25 08*

BuP zaznamenává v současné době cca 6200 literárních údajů o restaurování knih a papíru z cca 50 mezinárodních časopisů a monografií. Spolu dodávaná čtenářská verze „Allegro C“ umožňuje řešerši podle vydavatele, názvu článku, klíčového slova, společnosti, ISBN, místa konání atd.

Adresa: Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek, Restaurierungswerkstatt, Papendiek 14, 37073 Göttingen, tel.: 0049/5 51/39 52 02, fax: 39 52 88

CHIN, Canadian Heritage Information Network, síť zahrnuje národní kanadské databanky referenční banky a CIN tzv. databázi Getty. Národní databanky: Humanities National Database, Natural Sciences National Database, Archeological Sites National Database a ostatní. Referenční databáze: Heritage Directory, Museological Bibliography, Historic Sites Supplies Handbook, Artists in Canada, Curatorial and Historical Index of Publications, Canadian Society of Zoologists Collections, Heritage Law Bibliography, Plynology, Art and Architecture Thesaurus, Sponsored Research in the History of Art a další. Přístup účastníků do databáze CIN za stejných podmínek.

Adresa: Canadian Heritage Information Network (CHIN/RCIP), Communications Canada, 365 Laurier Avenue West, CDN-Ottawa/Ontario K 1 0C8, tel.: (0 01) 6 13/9 92 33 33, fax: 9 52 23 18; e-mail: service@chin.gc.ca.; http://www.chin.gc.ca/; také informace k adrese CIN.

CIN Conservation Information Network (databáze Getty) s bibliografickou databází (BCIN), databází materiálů (MCIN), databází dodavatelů (ACIN), databází konzervování fotografií PHOCUS v angličtině (nebo podle volby ve francouzštině). Bibliografická databáze zahrnuje přes 146.000 titulů ze všech zemí pro všechny obory restaurování a konzervování. Ke každému titulu m.j. patří bibliografická reference, určení místa a abstrakta. Pro restaurátora nejdůležitější a nejrozsáhlejší zdroj literárních odkazů na světě. Databáze materiálů částečně s podrobnými přírodovědnými údaji. U nových materiálů uvedeny informace o jejich vhodnosti pro konzervování. Databanka dodavatelů se zaměřuje především na severní Ameriku.

Náklady: základní poplatek 50 US \$ za rok včetně 4 uživatelských hodin zdarma, uživatelský poplatek 40 US \$ za hodinu (typická rešerže stojí cca 6-7 US \$). Přístup přes uzly British Telecom (mj. Berlin, Frankfurt n. M., Hamburg, Köln, München, Rostock, Stuttgart, transatlantická komunikace je zahrnuta v poplatcích.

Možnost objednávky: viz. Canadian Heritage Information Network nebo v Evropě písemně na adrese: The Conservation Unit, Museums and Galleries Commission, 16 Queen Anne's Gate, GB-London SW 1 H 9AA, fax: (00 44) 1 71/2 33 36 83

Conserve, restaurátorský lexikon, materiály, ceny, dodavatelé, cena cca 4 98 DM +DPH.

Objednávky: Gunter Lorenz M. A., Klaus-Groth-Str. 25a, 20535 Hamburg, tel.: /0049/ 40/25 54 50

Diderot, systém pro inventarizaci, předběžný restaurátorský průzkum, dokumentace restaurátorských zásahů, zhodnocení výsledků restaurování, vyhledávání řešení podle předmětu, skupin, souborů a nebo souvislostí.

Adresa: Albert Kieferle, Zabergäustr. 97, 70435 Stuttgart, tel.: /0049/7 11/8 26 21 62, fax: 8 26 42 33

DSK (Datenbank Schweizerischer Kulturgüter) průvodce muzeí, aktuální výstavy, ostatní témata muzeí, soupis publikací DSK, bibliografie.

Adresa: DSK, Erlachstr. 5, Postflach 58 57, CH-3001 Bern, tel (00 41) 31/302 55 44, fax: 3 02 55 78, e-mail: meili@dsk.ch; http://www.dsk.ch.

Firmy v památkové péči, databázi připravuje komora řemesel v Koblenzi. Všechny podniky působící v oblasti památkové péče, které mají zájem o zanesení do databáze mohou zaslat údaje o firmě na adresu: *Denkmalpflegeberatung der Handwerkskammer Koblenz, Friedrich-Ebert-Ring 33, 56068 Koblenz, tel.: /0049 261/3 98-2 45, fax: 3 98-9 94*

GAIA Project Research Index, dokumentuje probíhající výzkumy, vyhledávání potřeb, usnadnění informačního toku. V roce 1992 byly zaslány více jak 2000 osobám a institucím po celém světě dotazníky ke stavu konzervování staveb z hlíny. Výsledky jsou uloženy v paměti a jsou globálně k dispozici.

Adresa: Gaia Research Index, c/o ICCROM, Via di San Michele 13, I-00153 Rome Rm, tel.: (0039) 6/5 87-9 01, fax: 5 88-42 65

GELOdata, databáze uměleckých technik od antiky až do 18. století. Odkazy na 1000 titulů, vyhledávání titulu podle autora, klíčového hesla, umělecké epochy a uměleckého oboru. Předpokládaný systém uživatele: Windows 3. 1. 4. MB RAM, ca 3. MB volné kapacity na pevném disku. Cena: 160 DM + poštovné.

Objednávky: Gunter Lorenz M. A., Klaus-Groth-Str. 25 a, 20535 Hamburg, tel./fax: /0049/ 40/25 54 50

GELO-solv, databanka speciálních restaurátorských materiálů, rozpouštědel a pojiv. Cena 248 DM+ DPH.

Objednávky: Gunter Lorenz M. A., Klaus-Groth-Str. 25a, 20535Hamburg, tel.: /fax: /0049/ 40/25 54 50

IFS, Inventar der Fundmünzen der Schweiz, Schweizerischen Akademie der Geistes-und Sozialwissenschaften (SAGW); inventář nálezů mincí ve Švýcarsku speciální projekt Schweizerischen Akademie der Geistes-und Sozialwissenschaften (SAGW), probíhajícího od 1. 1. 1992. Nálezy mincí ve Švýcarsku jako zdroj (ekonomicko) historických informací, týká se archeologie, konzervování numismatiky a historie země.

Adresa: Hansjörg Brem/ Monika Brunner, Institut der Fundmünzen der Schweiz der SAGW, Hardturmstr. 185, CH-8005 Zürich, tel.: (00 41) 1/2 72 93 10, fax: 2 72 94 58

IREIKON, počítačový program pro IR - refraktogramy. Snímky se zhotoví videokamerou a HAMAMATSY-vidikonem. Počítač vyhledává samostatně společné hodnoty světlosti a průsečníky, nepatrná část musí být regulována ručně.

Adresa: Franz Mairinger, Andreas Papst, Institut für Farbenlehre und Farbenchemie, Akademie der Bildenden Künste, Schillerplatz 3, A-1010 Wien, tel.: (00 43) 1/5 88 16-0, fax: 5 88 16-1 37

KANT, inventarizační program pro umělecko-historické, archeologické, přírodovědné a technicko-historické předměty. KANT byl vyvinut pro muzea, která mohou jen omezeně využít vlastní vědecký personál pro inventarizaci.

Adresa: Johann Marinescu, Landesstelle für Museumsbetreuung Baden-Württemberg, Schloßstr. 96, 70176 Stuttgart, Tel /0049/ 7 11/62 64 99, fax: 6 15 96 06

MONUDOC a MONULIT (monument documentation/monument literature), databanka památkové péče na CD ROM. MONUDOC nabízí 8500 odborných textů a 900 z části barevných snímků, zkatologizovaných poškození objektů, fotografií, nákresů a tabulek a přes 30.000 odkazů na odbornou literaturu. S touto databází může pracovník památkové péče posoudit sanační opatření, porovnat sanaci různých objektů, vyhledávání postupu udržování staveb, přehled analyz poškození objektů, vyhledávání expertů, seznámení s výrobky používaných při udržování budov, zkušenosti s průběhem restaurování a stavby památek

Objednávky: IRB Verlag, Postfach 80 04 69, 70504 Stuttgart, Tel /0049/7 11/9 70-25 00/-29 78, fax: 9 70-29 00 ; e-mail: irb@irb.fhg.de; http://www.irb.fhg.de

MONUFAKT (Monumente-Umwelt-Fakten), databáze koordinačního a poradenského pracoviště pro škody vzniklé na památkách, životním prostředím (Koordinierungs- und Beratungsstelle für Umweltschäden an Denkmälern KUD). Informace o památkách, opatřeních, materiálech (popis škod) výrobky, experti, životní prostředí. Zahnuje další databanky spolkového úřadu pro životní prostředí (literatura, výzkum, adresy)

Adresa: Umweltbundesamt (KUD), Postfach 33 00 22, 14191 Berlin, fax: /0049/ 30/2 31 56 38

ReKo, program, se kterým je možno racionalizovat veškeré práce v oboru konservování, dokumentace, obchodní práce, dodatečné zpracování digitalizovaných obrazů. V databázi zanesené objekty obsahují cenové nabídky, pracovní zakázky, účty a dokumentaci. Nejjednodušší varianta: 8000DM, také pronájem.

Objednávky: ReKo-EDV, Ruderisch Datenverarbeitung, Rollenstr. 15, 71711 Murr, tel.: /0049/ 71 44/2 41 26, fax: 2 30 14

RSWB, literatura k know-how u staveb (časopisy, odborné knihy, normy, zveřejněné i nezveřejněné výzkumné zprávy, oznámení výzkumných projektů, zprávy z konferencí a zasedání, diplomové a dizertační práce) publikace odborných svazů a firem. S téměř 500.000 odkazy na publikace se jedná o největší databanku svého druhu na světě. Také lze využít čtvrtletní aktualizace na CD-ROM.

Objednávky: IRB Verlag, Postfach 80 04 69, 70504 Stuttgart, tel.: /0049 / 7 11 /9 70-25 00, fax: 9 70-25 08

SCHADIS (Schadens-Informationen-System), informační systém poškození staveb, plně textová databáze s obrázky na CD-ROM k poškození staveb. Prototyp použitelný pro vysoce účinné počítače. Obsahuje podrobné texty s veškerými příslušnými vyobrazeními, tabulkami a technickými výkresy doposud vyšlých svazků odborné knižní edice „Schadenfreies Bauen a Bauschadensammlung“.

Cena: 890 DM

Objednávky: IRB Verlag, Postfach 80 04 69, 70504 Stuttgart, tel.: /0049/ 7 11/9 70-25 00, fax: 9 70-25 08

Solvator, databáze rozpouštědel

Cena: cca 548 D M+DPH

Objednávky: Gunter Lorenz M. A. Klaus-Groth-Str. 25a, 20535 Hamburg, tel.: /0049/ 40/ 25 54 50

UB MEDIA, databáze škodlivých a nebezpečných látek, na praxi orientový počítačový expertní systém pro Windows, možnost moduárního rozšíření základní databanky a vkládání vlastních dat.

Objednávky: UB MEDIA Verlag GmbH, Gewerbestr. 10, 84427 St. Wolfgang, tel.: /0049/ 80 85/93 00-0, fax: 8 08

Umweltrechtsdatenbanken des Umweltbundesamtes (URDL). Databanky legislativy životního prostředí spolkového úřadu životního prostředí, také informační zdroj pro ochranu památek. Referenční databáze sestává z Německé legislativy životního prostředí (URBL), legislativy Evropského společenství (UREG), soudní moc v ochraně životního prostředí (URRS), mezinárodní právo životního prostředí (URVO). Další možné rešerže: databanka literatury o životním prostředí (ULIDAT - Umwelt literatur datenbank) a databanka výzkumu životního prostředí (UFORDAT - Umweltforschungsdatenbank) Spolkového úřadu životního prostředí. ULIDAT obsahuje právní literaturu k právní otázce životního prostředí, UFORDAT výzkumné a vývojové záměry s m.j. také právo při ochraně památek.

Objednávky: Umweltbundesamt, Postfach 33 00 22, 14191 Berlin, fax: / 0049/ 30/2 31 56 38

Adresy dalších databank

Art and Archaeology Technical Abstracts (AATA), Getty Institute, 1200 Getty Center Drive, USA-Los Angeles, CA 90049, tel.: (0 01) 3 10/4 40 97 05, fax: 4 40 77 02 EXPRESS User-ID USA-AATA

Bibliografie švýcarského umění. Bibliografie památkové péče, Eidgenössische Technische Hochschule Zürich (ETH), rozsáhlá bibliografie restaurování (konservování).

Objednávky: St. Johannis-Vorstadt 5, CH-4056 Basel, tel.: (00 41) 61/2 61 05 28

Bundesanstalt für Materialforschung und-prüfung (BAM), (Spolkový úřad pro výzkum a zkoušení materiálu), plná rešerže max. 50 literárních odkazů 560 DM, každý další 4 DM. Při expres informaci 15 odkazů 99 DM

Adresa: BAM, Unter den Eichen 87, 12205 Berlin, tel.: /0049/ 30/81 04-36 40/36 38, fax: 8 11 20 29

Canadian Conservation Institute, 1030 Innes Road, CDN-Ottawa, Ontario K1A 0C8, tel.: (0 01) 6 13/9 98-37 21, fax: 9 98-47 21 EXPRESS User-ID CAN-CCI

Getty Conservatio Institute Library, 1200 Getty Center Drive, USA-Los Angeles, CA 90049, tel.: (0 01) 3 10/4 40 97 05 fax: 4 40 77 02 EXPRESS User-ID USA-GCI-LIB

International Centre for the Study of the Conservation and the Restoration of Cultural Property, Via di San Michele 13, I-00153 Roma, tel.: (00 39) 6/5 87-9 01, fax: 5 88-42 65 EXPRESS User-ID ITA-ICCROM

International Council of Museums, Museum Information Centre, UNESCO House, 1 rue Miollis, F-75015 Paris, tel.: (00 33) 1/47 34 05 00, fax: 4 06 78 62 EXPRESS User-ID-FRA-ICOM

International Council on Monuments and Sites, 75, rue du temple, F-75003 Paris, tel.: (00 33) 1/42 77 35 76, fax: 42 77 57 42 EXPRESS User-ID FRA-ICOMOS

Smithsonian Institution, Conservation Analytical Laboratory, Museum Support Center, USA-Washington, DC 20560, tel.: (0 01) 3 01/2 38-37 00, fax: 2 38-37 09 EXPRESS User-ID USA-SI-CAL

On line

Tento seznam byl sestaven v srpnu 1997. Prosíme pozor! Adresy na Internetu se mohou měnit.

American Institute for Conservation (AIC):

<http://palimpsest.stanford.edu/byorg/aic>

e-mail: vnyaic@aol.com

Arbeitsgemeinschaft der Restauratoren (AdR):

<http://home.t-online.de/home/kossann.roger/adr.htm>

Archetype Publications:

<http://geocities.com/Athens/1888>

Archival and Conservation Resources:

<http://ils.unc.edu/archives/archives.html>

Canadian Conservation Institute (CCI):

<http://www.chin.gc.ca>

nebo <http://www.pch.gc.ca/cci-icc>

Canadian Heritage Information Network (CHIN):

<http://www.chin.gc.ca>

Commission on Preservation and Access:

<http://www.ocl.org:5046/~weibel/archtf.html>

Conservation Art Technology (CAT):

<http://www.rhein-neckar.de/~comenius/cat>

Conservation Center for Art & Historic Artifacts:

<http://www.ccaha.org>

Conservation Online (CoOl), projekt Preservation Department of Stanford University Libraries

e-mail: consdist@lindy.stanfords.edu

<http://palimpsest.stanfords.edu>

Gopher adresa: <gopher://palimpsest.stanford.edu>

Datenbank Schweizerischer Kulturgüter (DSK), Erlachstr. 5, Postfach 58 57, CH-3001 Bern

tel.: (0041) 31/3 02 55 44, fax 3 02 55 78;

<http://www.museums.ch> (informace o muzeích a muzeologii ve Švýcarsku)

e-mail: meili@dsk.ch

Deutsche Stiftung Denkmalschutz:

<http://www.denkmalschutz.de>

Deutsche UNESCO-Kommission (DUK):

<http://www.unesco.de>

DIN-Normen:

<http://www.din.de/DIN-Normen>

E.C.C.O.:

<http://palimpsest.stanford.edu/byorg/ecco>

nebo <http://palipsest.stanford.edu/byorg/occo/library/delib.html>

Gopher adresa: <gopher://palipsest.stanford.edu>

e-mail: consdist@lindy.stanford.edu

E.C.C.O. Newsletter, redaktor p. Jacob Trock

e-mail: mffkmffk@inet.uni-c.dk

European Commission on Preservation and Access (EPIC):

<http://www.library.knaw.nl/epic/ecpatex/welcome.htm>

e-mail: ecpa@bureau.knax.nl

diskusní seznam (EPIC-LST): listserv@nic.surfnet.nl

EUREKA:

<http://www.dir.de/EUREKA>

Fachbuchhandl Siegl:

<http://www.siegl.de>

Fachhochschule Köln, Fachbereich Restaurierung und Konservierung von Kunst- und Kulturgut, Prof. Friedemann Hellwig

e-mail: F.Hellwig@uni-koeln.de

The Getty Conservation Institute:

<http://www.getty.edu>

nebo <http://web1.pub.getty.edu/0gci/hoT/index1.html>

Getty Information Institute (centrální adresa pro všechny Gettyho programy):

<http://www.gii.getty.edu>

ICCROM:

<http://www.icomos.org/iccrom>

e-mail: library@iccrom.org

publications@iccrom.org

training@iccrom.org

Bibliografie (roční poplatek US-\$ 100):

<http://www.chin.gc.ca>

e-mail: seznam_adres_maiser@iccrom.org

ICOM:

<http://www.icom.org/ICOM>

ICOM Committee for Conservation:

http://www.natmus.min.dk/cons/icom_cc/icom_cc.htm

ICOMOS:

<http://www.icomos.org>

ICOMOS Německo:

<http://www.icomos.org/germany>

Internet Resources for Heritage Conservation, Historic Preservation, and Archeology:

<http://www.cr.nps.gov/ncppt/irg>

Journal of Conservation and Museums Studies, Institute of Archaeology, University College, London:

<http://www.ucl.ac.uk/archaeology/conservation/jcms>

e-mail: jcms@ucl.ac.uk

Kremer-Pigmente:

<http://www.kremer-pigmente.de>

Landesdenkmalamt Baden-Württemberg:

http://www.bawue.de/~wmwemer/index_d.html

Landesmuseum für Technik und Arbeit / Kunsthalle Mannheim:

Internetová stránka na téma „restaurování-konzervování“:

<http://www.rhein-neckar.de/~comenius/cat>

Library of Congress, Preservation:

<http://lcweb.loc.gov/preserv>

Museumbranchenbuch:

<http://www.webmusseen.de/Firmen/index.html>

The Museum Security Network:

<http://museum-security.org>

NACE International (Corrosion Control):

<http://www.nace.org>

National Center for Preservation Technology and Training:

<http://www.cr.nps.gov/ncptt>

Preservation and Conservation Studies Home Page:

<http://volvo.gslis.utexas.edu/~pcs/pcs-home.html>

Preservation Education Exchange:

<http://www.well.com/user/bronxbob/presed-x/presed-x.html>

Preserve/Net:

<http://www.preservenet.cornell.edu>

Research Libraries Group (RLG) - Preservation Service:

e-mail: bl.nee@rlg.org

Restauratoren für Kunst und Kulturgut:

<http://www.restaurierun.de>

Deutsches Historisches Museum, Berlin, Restaurierungsabteilung:

<http://www.dhm.de/restauratoren>

Smithsonian Institution:

<http://www.si.edu>

Society of American Archivist (SAA), Preservation Section:

e-mail: info@saa.nhs.compuserve.com

Society to Prevent Trade in Stolen Art (S.T.O.P.) Ltd., 918 Sixteenth Street, NW, Suite 400, USA-Washington DC, 20006

tel: (0 01) 202/8 35 98 43, fax 2 93 31 87

<http://www.stop.com>

e-mail: STOPwdc@aol.com

E-mailové diskusní seznamy**ARCH-Metals**

Jestliže se zabýváte archeometalurgií, připojte se k tomuto seznamu! Zapišete se tak, že pošlete zprávu „join archmetals Vaše Jméno“ na adresu mailbase@mailbase.ac.uk

BRITARCH

Diskuse o britské archeologii. K připojení zašlete zprávu „join britarch Vaše Jméno“ na adresu mailbase@mailbase.ac.uk

Conservation Dist-List

Tento moderovaný mailový seznam je spojen s projektem CoOL (Conservation Online) a představuje fórum k diskusi, dotazům a debatě o všech aspektech konzervování. Zapišete se tak, že pošlete zprávu „subscribe Cons Dist-List Vaše Jméno“ na adresu consdist-request@lindy.stanford.edu

Epic-List

Prevence a konzervace dokumentačního dědictví v Evropě. Zapišete se tak, že zašlete zprávu listserv@nic.surfnet.nl

Glass-List

Diskuse o různých aspektech technologie skla, jeho poškození a konzervaci. K zápisu zašlete zprávu Simonu Hoggovi v Imperial College: s.hogg@ic.ac.uk

ICOM-CC

Diskuse o různých problémech v muzejní konzervaci a obchodních záměrech ICOM-CC. K zápisu zašlete zprávu na: listserv@home.ease.lsoft.com

Museum-L

Diskusní seznam pro muzejní profesionály, studenty a jiné zájemce o problémy muzeí. K zápisu zašlete zprávu na: listserv@home.ease.lsoft.com

Anotace odborných periodik k tématu konzervování-restaurování a preparování

Wihr, Rolf (ed.): *Spannungsfeld Restaurierung. AdR - Schriftenreihe zur Restaurierung und Grabungstechnik*, Bamberg, 1996, č. 2, 168 str.

Autor excerptce: Ing. Jaromír Hladík, Technické muzeum v Brně.

Wihr, Rolf: *Vierzig Jahre AdR (ATM) - Das Werden eines Berufes und seiner Organisation Anlagen*, str. 7 - 60.

40 let AdR (ATM) - Vznik povolání a jeho organizace, přílohy.

V článku je pojednáno o vývoji povolání restaurátora - konzervátora, uvedeny důvody vzniku svazu AdR a zásadní mezníky jeho vývoje. Článek je doplněn řadou fotografií souvisejících s historií a činností svazu.

Schweizer, François: *Restaurierung und Naturwissenschaft. Berührungängste - Berührungschancen*, str. 61 - 64.

Restaurování a přírodní vědy.

Spolupráce mezi restaurátorem a přírodovědcem se nachází ve styčném napětovém poli obav a nadějí. Vycházejíce z osobních zkušeností posledních 2 desetiletí lze na nich dokázat, že právě tento střet může tvůrčím způsobem ovlivnit spolupráci. Je poukázáno na důležitost způsobu vzdělávání obou odborných disciplín při denním kontaktu s uměleckými a kulturními památkami a na problém výběru přírodovědných reprezentativních metod při výzkumech materiálů.

Thuns, Michael - Adriani, Henrich - Hoffmann, Godehard: *Die Untersuchung von Kunstwerken im infraroten Strahlenbereich*, str. 65 - 69.

Zkoumání uměleckých děl infračervenými paprsky

Při odpovídajícím vybavení a s nutnými zkušenostmi je zkušební metoda s infračervenými paprsky (i přes mnohá omezení) cenným doplňkem technologického a uměleckého historického výzkumu.

Tímto postupem je možno lépe posoudit umělecká díla z hlediska jejich vzniku a pravosti a precizněji stanovit zemi a dílnu v níž umělecké dílo vzniklo a případně jmenovitě určit známého mistra než tomu bylo doposud.

Linke, Friedrich-K.: *Die Darstellungsarten der zeichnerischen Dokumentation auf Ausgrabungen*, str. 71 - 81.

Typy zobrazování výkresové dokumentace na vykopávkách

Dokumentace nálezů je jedním z nejdůležitějších úkolů při archeologickém výzkumu. Touto dokumentací je vytvořena báze pro zodpovězení aktuálních i budoucích vědecky kladených otázek. Výkresy, fotografie a popisy jsou posledními svědky narušeného půdního dokumentu.

Díky rostoucím požadavkům na stále detailnější kladení vědeckých otázek a díky střídavému vlivu fotografie se výkresová dokumentace vyvíjela od volného nákresu přes naturalistické akvarelové reprodukce až k výkresům zhotovených v určitém měřítku. Cesta tohoto vývoje je ukázána na příkladech. Jsou popsány dnes používané metody s jejich přednostmi a nedostatky.

Vstupem elektroniky zpracovávaných dat do archeologického výzkumu je možno v budoucnosti očekávat zásadní změny ve výkresové dokumentaci.

Westphal, Herbert: *Die Untersuchung des Essener Münsterschatzschwertes Methoden und Ergebnisse*, str. 83 - 93.

Výzkum meče z pokladu katedrály v Essenu. Metody a výsledky.

Doposud zveřejněné publikace proslulých zbraní bohatě zdobených zlatem, emailem a kameny stavěly vždy do popředí otázky regionálně nebo umělecko-historické.

Tento aktuální výzkum se poprvé zabývá železnými konstrukčními díly a zejména morfologií a technikou kování čepule. Dokládá m.j. stáří kolem roku 1000 tj. vyšší stáří než se doposud předpokládalo, sekundární dekoraci starší zbraně, která byla již použita v boji. Na základě nedestruktivních zkušebních metod mohly být získány další zkušenosti, např. vynikající kvalita čepule doposud jedinečně provedení damaskování. Tak představuje meč ve své dnešní podobě příklad vysoké technické a umělecké kvality z otonského období.

Götz, Kornelius: *Der Schutz von technischem Kulturgut gegen atmosphärische Korrosion*, str. 95 - 100.

Ochrana technických kulturních památek před atmosférickou korozi.

Od roku 1993 se schází dar a odborníci na průmyslovou antikorozi ochranu. Těžiskem práce jsou úvahy směřující k ochraně technických kulturních památek před atmosférickou korozi. V článku jsou diskutovány základní reakční mechanismy atmosférické koroze oceli. Byl vyvozen závěr, že ochranu technických kulturních památek situovaných v nekrytých prostorách nelze z korozně technického a řešit. Jako kompromis byly popsány mechanismy působení antikorozi prostředků s dočasnou antikorozi účinností. Na závěr jsou nastíněny úvahy o transparentní antikorozi ochraně památek ze železa a oceli, které by se měly řešit v rámci výzkumného projektu. AdR se s tohoto výzkumného projektu zúčastní jako poradce.

Bauer, Wilhelm P.: *Die spezielle Problematik bei der Konservierung ethnographischer Objekte - mit Fallbeispielen*, str. 101 - 107.

Speciální problematika konzervování etnografických objektů - s uvedenými příklady

Předložený článek na daných příkladech uvádí do speciální problematiky konzervování etnografických objektů. Je vyzdvížena dokumentární důležitost různých dokladů na objektech, je poukázáno na význam doplňování originálním materiálem a na možnost využívání tradičních a historicky dochovaných restaurátorských metod.

Freivogel--Sippel, Nicole: Ein chinesischer Tischspielautomat aus dem 18. Jahrhundert, str. 109 - 117.

Čínský stolní hrací automat z 18. století

Při restaurování čínského hracího automatu ve tvaru džunky z 18. století bylo třeba zabezpečit křehký stav kombinovaných zpracovaných materiálů (emailovaný a částečně pozlacený stříbrný plech, lakované dřevo, jantar, atd.) a uvést vnitřní mechanismus do chodu. K tomu bylo nutné loď kompletně demontovat. Na demontovaných částech pak bylo možno provést odpovídající konzervaci, aby bylo zabráněno dalším ztrátám na tehdejší bohaté výzdobě hracího automatu.

Weiland, Erika - Streiter, Anneliese: Entwicklung der Textilrestaurierung in Deutschland nach 1945, str. 119 - 125.

Vývoj restaurování textilu v Německu po roce 1945

Článek reflektuje vývoj restaurování textilu v Německu po roce 1945, přičemž je poukázáno na zásluhy prvních badatelů a restaurátorů textilů. Kromě toho jsou krátce popsány odlišné cesty vzdělávání textilních restaurátorů ve východním a západním Německu.

Worch, Maria Theresia: Naturwissenschaftliche Grundlagenforschung für die Textilrestaurierung mit ihren möglichen Konsequenzen für zukünftige Konservierungen, str. 127 - 132.

Základní přírodovědný výzkum pro restaurování textilu s jeho možnými následky pro budoucí konzervování

Praxe restaurování textilu dává důkazy o nedostatečné aplikaci konsolidačních materiálů, které v důsledku dlouhodobého stárnutí přispívají znovu k ohrožení podstaty jištěných exponátů. Proto bude nutný základní přírodovědný výzkum chování zastaralých textilií ve srovnání s novými konsolidačními materiály. Ve zkušebním pokuse byl porovnán časový průběh absorpce a desorpce vody značně degradovaného hedvábí a hedvábí nového. Výsledek dokumentuje rozdílné chování vlákna při střídání diferencované vlhkosti vzduchu. Z toho vyplývají pro restaurování důležitá rozhodovací kritéria pro používané konsolidační materiály. Aby se v budoucnosti zabránilo chybám při výběru konsolidačních materiálů mají se tyto zkoušky rozšířit ve výzkumném programu na všechny materiály.

Erhardt, Nina: Holzstäbchen als alternative Ergänzungsmethode für fraßgeschädigtes Holz?, str. 133 - 140.

Dřevěné tyčinky jako alternativní metoda na doplňování stráveného dřeva

Diplomová práce pojednává o různých možnostech doplnění velkých strávených míst u dřevěných předmětů. Na příkladu zlomeného a stráveného opěrného sloupu křesla jsou popsány zkušenosti s doplňovací technikou používající tyčinky z balsového dřeva. Je diskutován pracovní postup, výběr materiálu, časová náročnost a ostatní výhody a nevýhody. Výsledek je hodnocen jako přesvědčivý, protože i při silném zatížení nedochází k poškození materiálu. Z ekonomického hlediska je však problematická vysoká pracnost.

Weber, Reiner: Die Erhaltung von Holzblasinstrumenten - nur ein materielels Problem? str. 141 - 145.

Zachování dřevěných hudebních nástrojů - jenom materiálový problém?

Dřevěné hudební nástroje sestávají z nejrůznějších materiálů a jsou zhotoveny především jako nástroje produkující tóny a ne k tomu, abychom se na ně jen dívali. Z toho vyplývají pro jejich údržbu a konzervování rozličné problémy. Přitom nemusí jít pouze jen o konzervování materiálu. Článek také obsahuje soustavný vývoj názorů na to, jak dalece má být zachována funkce hudebních nástrojů.

Ulmann, Arnulf v.: „Denn sie sind Gotte ein Gräuel...“ - Die Wappen der Tallinner Domkirche. Ein Erfahrungsbericht zur Konservierung, str. 147 - 162

„Neboť oni poděsili Boha...“ Erby talinské katedrály. Zpráva o zkušenostech při konzervování.

V roce 1992 se započalo s konzervováním sbírky erbů v talinské katedrále. Soubor se dostal následkem klimatických změn a zejména neadekvátním a neodborným konzervováním kličem živočišného původu do extrémně desolátního stavu. Velmi silné vrstvy polychromie zčásti odprýskaly nebo došlo k jejich konkávnímu vyklenutí. Kovové povlaky ze zlata, stříbra nebo cínu se odloupaly ve formě jemných spirál. Jako zpevňovací materiál byl použit Polyvinylalkohol Gelvatol 40/20 a termoplastický akrylát Plexisol P550.

Konzervační program byl na návrh Estonského rytířstva velkoryse podpořen Spolkovou republikou Německo. Projekt měl za cíl pomoci estonským restaurátorům dosáhnout stavu, aby byli samostatně schopni projekt dokončit. Doposud bylo konzervováno 17 velkých erbů (z nichž 4 pochází ze 17. století) a 7 malých barokních erbů.

Götz, Kornelius: Die Restauratorenverbände in Deutschland. Begriffsbestimmung - Strukturdaten - Typologie, str. 163 - 168.

Restaurátorské svazy v Německu. Určení pojmů - Data o struktuře - Typologie.

V roce 1995 byl uskutečněn průzkum restaurátorských svazů v Německu. K získaným datům patří všeobecné údaje jako rok založení a počet členů. Vedle toho se zjistila struktura členstva z hlediska povolání a ukončeného vzdělání. Na základě dat byla sestavena typologie německých restaurátorských svazů a byly analyzovány motivy založení jednotlivých svazů.

RESTAURO, Zeitschrift für Kunsttechniken, Restaurierung und Museumsfragen, 1993 - 1995. Zkratka v textu „Rest“, autor excerptce: PhDr. Vratislav Nejedlý, Státní ústav památkové péče, Praha.

STUDIES IN CONSERVATION, časopis International Institute for Conservation of Historic and Artistic Works, 1995 - 1998. Zkratka v textu „Studies“, autorka excerptce: Ing. Ivana Čejková, Národní muzeum, Praha.

Skupina 01. Železo

Kerner, M.: Das Reinigen und Färben der Kerisklingen. Rest 6, 1993, s. 412-413.

Čištění a barvení čepelí malajských dýk

Článek se zabývá popisem chemických procesů, které probíhají při rituálním očišťování a barvení malajských dýk "krisů", o nichž domorodci věří, že přinášejí nadpřirozenou sílu. Chemickou podstatou těchto procesů je reakce sulfidu arsenu s kovem dýky, která je vyrobena z oceli a železa s příměsí niklu.

Pichler, B.: Blechspielzeug aus dem Besitz des Technischen Museums Wien. Rest 6, 1993, s. 394-399.

Plechové hračky z majetku technického muzea ve Vídni

Článek pojednává o restaurování a konzervování šesti plechových hraček z doby kolem r. 1900, pocházejících z francouzských a německých manufaktur a v současnosti uložených ve sbírkách Technického muzea ve Vídni. V pěti z restaurovaných hraček byl zabudován mechanický strojek. Předměty byly poškozeny atmosférickými vlivy, UV zářením a hlavně opotřebením vzniklým při jejich užívání. Restaurování se proto soustředilo v první řadě na záchranu originálního materiálu (plechu) nesoucího povrchovou barevnou úpravu. Restaurovány byly i další materiály tvořící součást hraček (textil, papír atd.).

Scharff, W. - Blumer, R.-D.: Wie kann man Eisenobjekte besser vor dem Zerfall schützen? Rest 5, 1994, s. 332-338.

Jak lze lépe chránit železné předměty před rozpadem?

Předběžná zpráva o výsledcích projektu mapujícího způsoby poškození archeologických, ale i jiných památek ze železa. Nejvíce poškození způsobují chloridy a sírany, projevují se u předmětů zvláště po r. 1960. Významnější, než pouhá konzervace, je pro přežití památek jejich řádné uložení.

Degrigny, C. - Morel, O. - Morvan, J. - Maire, J.M. a Boucard, S.: Nettoyage et stabilisation de surfaces metalliques peites: application a la restauration d'une voiture autochenille. Studies, roč. 40, č. 4, 1995, str. 227 - 236.

Studium barevných kovových částí automobilu Citroën „Le Croissant d'Argent“, který se zúčastnil závodu přes Saharu v r. 1922-23, odhalilo, že i přes rozsáhlou korozi se zachovala původní barva. Byla navržena metoda čištění a stabilizace kovových barevných vrstev pomocí tamponů namočených v komplexním roztoku tetrasodné soli EDTA v alkoholu, čímž bylo dosaženo rozpuštění korozních produktů na povrchu kovu a stabilizace zoxidovaných železitých slitin. Tuto metodu lze aplikovat i na další ošetření sbírky automobilů, u nichž je zapotřebí minimální konzervátorský zásah. Jsou zde popsány i různé druhy testů před provedením vlastního ošetření.

Baisini, V. a Cristoferi, E.: A study of the corrosion products on sixteenth- and seventeenth-century armour from the Ravenny National Museum. Studies, roč. 40, č. 4, 1995, str. 250 - 256.

Studium korozních produktů brnění ze 16. a 17. stol. z Národního muzea v Raveně.

Při příležitosti nové výstavy byla provedena analýza korozních produktů na brnění z 16. a 17. stol. z sbírek Národního muzea v Raveně. Studium, které bylo prováděno z důvodů výběru vhodné metody ošetření předmětu, odhalilo přítomnost podstatného množství chloridových iontů, což dokazuje, že koroze je stále aktivní. Aby se snížilo riziko dalšího poškození, musely být korozní produkty odstraněny. Zvolena byla metoda mechanického očištění a současně bylo testováno i několik dalších metod.

Mardikian, P. a David, R.: Conservation of a French pistol from the wreck of Le Cygne (1808). Studies, roč. 41, č. 3, 1996, str. 161 - 169.

Konzervace francouzské pistole nalezené ve vraku lodi „Le Cygne“.

Tento článek popisuje metodu vyvinutou na základě požadavků archeologů na celkovou rekonstrukci a dlouhodobou konzervaci velmi vzácné francouzské pistole datované z období revoluce. Pistole byla objevena ve vraku lodi „Le Cygne“, brigy, která se potopila v r. 1808 u pobřeží Martiniku (Západní Indie). Použitá metodologie a technologie ilustruje komplexnost čistících a konzervačních zásahů aplikovaných na tento složitý předmět, na němž zůstaly pouze otisky tepaného železa v krusť. Je popsána nová rtg fotografická metoda s využitím kontrastního gelu a metody, které byly použity při rekonstrukci tepaného železa a stabilizaci dřeva a mosazného kování na předmětu.

Skupina 02. Měď, slitiny mědi včetně zinku, cínu a olova

Dürfeld, E. B.: Mit Haken und Ösen. Rest 6, 1993, s. 424-429.

S háčkem a očkem

Autorka v článku provedla typologický rozbor a zařazení (podle konstrukce, materiálu, tvaru, výzdoby a dalších znaků) celkem 231 spon uzavírajících knihy, pocházející z 15. -17. stol., které jsou ve sbírkách British Library.

Haber, G. J.: Das Reiterstandbild Friedrich Wilhelms IV. auf der Museumsinsel Berlin. Rest 3, 1993, s. 165-175.

Jezdecká socha Friedricha Wilhelma IV. na berlínském Muzejním ostrově

Článek se zabývá restaurováním výše uvedeného bronzového monumentu. Hlavní jezdecká socha má rozměry 495 cm výšky, 500 cm délky a váží cca 5, 4 t, alegorické figury u podstavce ze švédské žuly jsou cca 250 cm vysoké a váží 1, 2 t. Pomník je dílem sochaře Alexandra Calandrelliho (1834-1903) a práce na něm byly ukončeny v r. 1886. Restaurátorské akce měla specifické problémy, nebylo např. možno stanovit detailní koncepci prací před sejmutím soch. Teprve po sejmutí mohl být v dílně proveden detailní průzkum (k zjištění stavu vnitřku soch se používalo mj. i metody endoskopie). Železná konstrukce, zajišťující statiku monumentu, nebyla narušena. Bylo proto provedeno čištění (práce ve vnitřku umožnilo odejmutí hlavy sochy) a zkorodované železné šrouby byly nahrazeny titanovými. Železné části byly konzervovány miniem. Povrch bronzu byl čištěn mechanicky různými způsoby (kladiva, skalpely atd.). Otevřená zůstává otázka konzervace památky (vosky nebo umělé pryskyřice).

Heimler, M.: *Schadenskartierung an Großbronzen*. Rest 3, 1993, s. 171-175.

Dokumentace škod na velkých bronzích

Na příkladu jezdecké sochy Friedricha Wilhelma IV. na berlínském Muzejním ostrově se autor zabývá způsoby dokumentace poškození tak rozsáhlých děl. Pod pojem poškození se zde zahrnují doklady výrobních úprav a oprav (nedostatky, které byly korigovány v době vzniku sochy, poškození vzniklá za války, staré opravy a doplňky, patina, ostatní poškození povrchu. Všechny poznatky byly zaznamenávány do fotogrammetrické a fotografické dokumentace.

Riederer, J.: *Erhaltung von Metallsulpturen im Freien*. Rest 3, 1993, s. 176-181.

Uchování kovových soch pod širým nebem

Příspěvek vychází z konstatování, že s rapidním zvýšením podílu nečistot v ovzduší se od poloviny 19. století zvýšilo i nebezpečí hrozící zachování bronzových soch v exteriéru. Moderní metody čištění a konzervace přitom vznikají až od šedesátých let 20. století. Velké nebezpečí pro tento druh uměleckých děl znamenaly také války. V případě bronzových soch je jejich ochrana v exteriéru vcelku uspokojivě vyřešena. Sochy z jiných slitin je lépe uchovat v interiéru (měď, měděné slitiny). Samostatným problémem je ochrana zinku, zamezení koroze železa. S díly z olova nebývají problémy spojené se samotným materiálem, ale většinou s pomocnými železnými konstrukcemi. Bez problémů s uchováním jsou v současnosti v exteriéru vlastně jen objekty z hliníku.

Riederer, J.: *Schäden an Zinkskulpturen im Freien*. Rest 4, 1994, s. 236-243.

Poškození zinkových soch umístěných pod širým nebem

Autor se zabývá syntézou poznatků získaných při restaurování více jak třiceti sochařských děl odlitých ze zinku v uplynulých patnácti letech. Zkušenosti prokazují efektivitu čištění pomocí mikropískování, spojování částí letováním nebo lepením umělými pryskyřicemi, nátěrů obdobných jako u průmyslových výrobků (pojitko akrylátové pryskyřice).

Schönemann, A.: *Fassungen auf Zinkskulpturen*. Rest 4, 1994, s. 244-247.

Povrchové úpravy zinkových soch

Článek systematicky popisuje povrchové úpravy zinkových soch. Tento materiál se hlavně v 19. století užíval nejen pro výzdobné prvky architektury, ale i k samostatným sochařským pracím. Povrchové úpravy se snažily napodobovat ušlechtilé materiály - mramor, pískovec, zlato, dřevo; některé sochy byly i polychromovány. Převažovaly úpravy, které napodobovaly pískovec a bílý mramor.

Fox, G.L.: *A note on the use of alkaline dithionite for treating ancient bronze artifacts*. Studies, roč. 40, č. 2, 1995, str. 139 - 142.

Poznámka k použití alkalického dithioničitanu při ošetření starověkých bronzových předmětů.

Pro měď a její slitiny se doporučuje ošetření roztokem alkalického dithioničitanu. Účinnost této metody byla ověřena konzervací několika malých bronzových předmětů z Tel Nami v Izraeli. V důsledku blízkosti Tel Nami u Středozemního moře jsou bronzové předměty kontaminovány chloridem měďným. Protože alkalický dithioničitan je schopný odstraňovat chloridové ionty a současně i zpevnit zkorodované předměty, je tento způsob ošetření doporučován. Konzervace předmětů z Tel Nami ukazuje, že doba potřebná k ošetření malých předmětů se pohybuje od 2 do 5 dní. Pokusem s čínskými bronzovými mincemi bylo dokázáno, že dochází k určité minimální ztrátě kovu při ošetření s alkalickým dithioničitanem, avšak tato ztráta je zanedbatelná ve srovnání s výsledkem celkového ošetření starověkých bronzových předmětů.

Sharma, V.C., Shankar, L. a Nair, M.V.: *Zinc dust treatment - an effective method for the control of bronze disease on excavated objects*. Studies, roč. 40, č. 2, 1995, str. 110 - 119.

Ošetření zinkovým prachem - efektivní metoda pro zastavení šíření „bronzové nemoci“ archeologických nálezů.

Pro ošetření důlkové koroze se v současné době používá oxid stříbrný, který vytváří na povrchu předmětu vrstvu chloridu stříbrného. Tato metoda však není naprosto spolehlivá. Analýzy ukazují, že povlak chloridu stříbrného je elektricky vodivý a vytváří pouze velmi malou ochranu před vzdušnou vlhkostí, což jsou hlavní příčiny neúspěšnosti této metody. V nově navrhované metodě ošetření zinkovým prachem se vytvářejí na povrchu předmětu odolné, přilnavé a poměrně stabilní sloučeniny zinku, které efektivně pokrývají celou plochu předmětu a poskytují lepší ochranu. Předměty ošetřené touto metodou byly vystaveny po několik měsíců vyšší relativní vlhkosti; později byly vystaveny 4 - 5 let tropickému vlhkému prostředí. Ve srovnání s předměty ošetřenými oxidem stříbrným, nevykazovaly tyto předměty ani v tak extrémních podmínkách náznaky znovuoobjevení důlkové koroze. Vyvinutá metoda je jednoduchá, časově nenáročná a relativně snadno proveditelná.

Davis, M., Hunter, F. a Livingstone, A.: *The corrosion, conservation and analysis of a lead and cannel coal necklage from the early bronze age*. Studies, roč. 40, č. 4, 1995, str. 257 - 264.

Koroze, konzervace a analýza náhrdelníku z olova a kanelového uhlí z rané bronzové doby.

Při odkrývání hrobu z rané doby bronzové ve West Water Reservoir v jihovýchodním Skotsku byl objeven jedinečný dvoujšňurový náhrdelník s olověnými a kanelovými perlami, který byl nalezen na krku malého dítěte. Olověné korálky byly zcela zkorodovány (mineralizovány) na cerusit (uhličitan olovnatý, $PbCO_3$) a pyromorfit (chlorid fosfát olova $Pb_5(PO_4)_3Cl$) - korozní produkt, který nebyl v dřívější konzervátorské literatuře podrobněji diskutován. Korálky reprezentují nejranější známé použití kovového olova v Anglii a Irsku. V této práci je popsáno odkrytí i analýza tohoto náhrdelníku, metody jeho zpevnění a příprava pro výstavní účely.

Uminski, M. a Guidetti, V.: *The removal of chloride ions from artificially corroded bronze plates*. Studies, roč. 40, č. 4, 1995, str. 274 - 278.

Odstranění chloridových iontů z uměle patinovaných bronzových misek.

Bylo studováno odstranění nebo deaktivace chloridových iontů z uměle korodovaných bronzových misek. Bronzové misky byly vystaveny působení chloridu měďnatému ve formě pasty, aby se vytvořila korozní vrstva nantokitu ($CuCl$). Poté byly ošetřeny různými rozto-

ky (voda, acetonitril, seskviuhlíčitán sodný, benzotriazol, 5-amino-2-merkaptio-1, 3, 4-thiodiazol) po dobu 11 dní k odstranění chloridových iontů. Účinnost ošetření byla sledována dvěma metodami: měřením koncentrace chloridových iontů v roztoku v závislosti na čase a sledováním vlastností umělé patiny při 100 % RH po dobu dvou dní. Nejlepší výsledky byly dosaženy při použití 9, 6 mol.l⁻¹ vodného roztoku acetonitrilu. Metoda je použitelná i pro ošetření archeologických bronzových předmětů.

Selwyn, L.S., Binnie, N.E., Poitras, J., Laver, M.E. a Downham, D.A.: Outdoor bronze statues: analysis of metal and surface samples. *Studies*, roč. 41, č. 4, 1996, str. 205 - 228.

Venkovní bronzové sochy: analýza kovu a povrchových vzorků.

V článku jsou uvedeny výsledky analýzy 34 kovových a 168 povrchových vzorků odebraných z odlévaných bronzových soch ze 16 pomníků v Otavě (Kanada). V kovových vzorcích analyzovaných semikvantitativně rtg mikroanalýzou byla stanovena především měď s příměsí cínu, zinku a někdy i olova. Povrchové vzorky byly analyzovány pomocí práškové rtg difrakční analýzy, rtg spektrometrie, FT-Infračervené spektroskopie a plynové hmotnostní chromatografie (GC-MS). V povrchových vzorcích bylo identifikováno 94 krystalických sloučenin, z nichž se nejvíce vyskytovaly křemen, brochantit, antlerit, atakamit, paratakamit, kuprit a sádrovec. Z organických sloučenin byly identifikovány suché oleje (pravděpodobně lněný olej), poly(dimetylsiloxan) a vosky. Prezentované výsledky ukazují na dva velmi důležité aspekty konzervačního zásahu: nutnost vhodného očištění povrchu, aby se odstranily vodou rozpustné sloučeniny, které se mohou ukládat pod povrchem a nutnost aplikace ochranného nátěru, aby se zamezilo kontaktu kyselých srážek a v kyselinách rozpustných sloučenin.

Scott, David A.: Copper compounds in metals and colorants: oxides and hydroxides. *Studies*, roč. 42, č. 2, 1997, str. 93-100.

Sloučeniny mědi v kovech a barvivech: oxidy a hydroxidy.

Kuprit a tenorit jsou významné korozní produkty a produkty přeměny nebo barviva. V případě tenoritu je tato přeměna nežádoucí, neboť dochází k rozložení azuritu nebo k rozkladu chloridu měďného ve velmi alkalickém prostředí. Byl přezkoumán výskyt kupritu na antických bronzích. Je diskutováno použití kupritu jako pigmentu v antických sklech a je stručně popsán meziprodukt hydroxid měďnatý.

Tétreault, J., Sirois, J. a Stamatopoulou, E.: Studies of lead corrosion in acetic acid environments. *Studies*, roč. 43, č. 1, 1998, str. 17-32.

Studium koroze olova v prostředí kyseliny octové.

Mnoho olověných předmětů bylo poničeno tím, že se uchovávaly v prostorách, kde se z materiálů uvolňovaly karboxylové kyseliny. Byl studován vznik korozních produktů a korozní citlivost olova v závislosti na době expozice, koncentraci kyseliny octové a relativní vlhkosti. Při 54 % RV a při různé koncentraci kyseliny octové, byl maximální hmotnostní úbytek kolem 4 mg.m⁻³. Během 12 měsíců při relativní vlhkosti pod 75 % nedocházelo k žádnému poškození olověných vzorků při koncentraci kyseliny octové nižší než 0, 43 mg.m⁻³. Avšak odchylky ve složení a morfologii olova stejně tak jako přítomnost dalších karboxylových sloučenin v prostoru může ovlivňovat rychlost koroze. Z těchto důvodů je doporučeno, aby koncentrace nízkomolekulárních karboxylových sloučenin nepřesahovaly 0, 1 mg.m⁻³. Jsou navrženy metody, jak tyto nízké koncentrace karboxylových sloučenin udržet.

Skupina 03. Drahé kovy a podobné

Fischer, A.: Ein fragiles Diadem aus dem Ägyptischen Museum der Universität Leipzig. *Rest 2*, 1995, s. 94-97.

Křehký diadem z Egyptského muzea při univerzitě v Lipsku

Příspěvek informuje o řešení problémů spojených s fixováním zlacené povrchové úpravy a volbou materiálu pro doplňky diademu z doby egyptské Staré říše (2640-2134 př. n. l.), uloženého v Egyptském muzeu v Lipsku. Užití Paraloidu B 48 N, Plastogenu G, acetonu, pigmentů, benzotriazolu, ethylalkoholu atd.

Richter, E. -L.: Der Silberpokal aus der Saigerhütte zu Grünthal in Sachsen. *Rest 3*, 1994, s. 188-193.

Stříbrný pohár ze Saigerovské hutě v Grünthalu v Sasku

Na případě reliéfu zdobících stříbrný pohár z r. 1625 vystavený v Grünes Gewölbe v Drážďanech je popsán proces výroby stříbra v krušnohorské huti Grünthal. Srovnání s vyobrazeními u Agricoly. Materiál poháru má neobyčejně malý obsah olova a bismutu. Byl vyroben ze stříbrných zrn získaných při čištění mědi.

Wendt, Ch. - Neelmeyer, Ch.: Das Servatius-Reliquienkästchen aus dem Quedlinburger Schatz. *Rest: 2*, 1993, s. 93-98.

Relikviář sv. Servatia z quedinburského pokladu

Autoři se v článku zabývají shrnutím nových zjištění o relikviáři pocházejícím z klášterního kostela v Quedlinburgu (nyní v Umělecko-průmyslovém muzeu v Berlíně), který bývá datován do 9. -12. století. Nové poznatky byly získány metodou nedestruktivního průzkumu kovů pomocí PIXE (Proton Induced X-ray Emission). Průzkum prokázal z hlediska dějin umění významné změny, k nimž došlo během nejstaršího období existence relikviáře.

Degrigny, Ch.: Stabilisation de moteurs d'avions immerges. *Studies*, roč. 40, č. 1, 1995, str. 10 - 18.

Stabilizace leteckých motorů vytažených z vody.

Stabilizace slitin hliníku, které se pocházejí z ponořených zbytků letadel, pomocí katodové polarizace v roztoku citrátu sodného lze použít i při ošetření slitin železa. Díky galvanické korozi se ocel pokryje tenkou vrstvou patiny, která se musí odstranit, aniž by došlo k poškození slitin hliníku. V tomto článku je diskutován nový způsob ošetření těchto slitin, kdy vedle obvyklých chemických a elektrolytických postupů se provádí nový způsob odstranění koroze u železných částí pomocí roztoku, který má velmi malé účinky na slitiny hliníku. Jsou zde popsány podmínky postupu (koncentrace roztoku, potenciál katody, nutnost protřepávání roztoku) při ošetření motoru BMW 801 D2 z letadla Foche-Wulf 190, které bylo vytaženo z řeky Le Loiret po 45 letech.

Degrigny, C., Wéry, M., Vescoli, V a Blengino, J.M.: Alteration et nettoyage de pieces en argent dore. *Studies*, roč. 41, č. 3, 1996, str. 170 - 178.

Změny a čištění pozlacených stříbrných předmětů.

Na základě studia mechanismu sulfatizace pozlacených stříbrných předmětů v souvislosti s používanou metodou zlacení, jejich tloušťkou a vzhledem bylo možné vyvinout metodu elektrolytického ošetření. Ošetření, které probíhá ve dvou krocích, je prováděno v prostředí roztoku nitrátu sodného a skládá se z redukce korozních produktů stříbra na katodě a následným rozpouštěním redukovaného stříbra na anodě. Je popsáno rozdílné chování různých materiálů a stejně tak i dané omezující faktory.

Sease, C., Selwyn, L.S., Zubiate, S., Bowers, D.F. a Atkins, D.R.: Problems with coated silver: whisker formation and possible filiform corrosion. *Studies*, roč. 42, č. 1, 1997, str. 1-10.

Problémy s potaženým stříbrem: možnosti vzniku vláknité koroze.

V článku je diskutována otázka koroze získaná na lakovaném tibetském stříbru, které bylo vystaveno v utěsněných vitrínách v Field Museum v Chicagu po 26 kusech. Jsou popsány korozní problémy a způsob identifikace zdrojů korozních činitelů: zdrojem byly zejména gumové podložky a vlna uvnitř vitrín. Z korozních produktů se objevují zejména černé krystaly sulfidu stříbrného narůstající kolmo k povrchu. Dalším méně obvyklým druhem koroze je nitkovitá (vláknitá) koroze, která se tvoří pod povrchem laku. Tato vláknitá koroze nebyla dříve na stříbrných lakovaných předmětech pozorována; je popsán možný mechanismus vzniku koroze. Korozní poškození lakovaných tibetských stříbrných předmětů, která jsou v tomto článku diskutována, mohou sloužit jako varování konzervátorům, kteří uvažují o lakování kovových povrchů.

Skupina 04. Keramika a cihly

Skupina 05. Sklo, glazura, email, porcelán

Schleirmacher, M. - Ovisi, Z.: Der bemalte römische Glaspokal aus Köln. *Rest 4*, 1994, s. 262-264.

Římský malovaný skleněný pohár z Kolína nad Rýnem

Autoři popisují restaurování římského poháru vysokého 24, 6 cm, nalezeného při vykopávkách na ulici Richarda Wagnera v Kolíně nad Rýnem v roce 1991. Pohár s emailovou malbou z řecké mytologie (Achilles mezi dcerami Lykomedovými) pochází z doby přelomu 2. a 3. stol. n. l.

Caldararo, Niccolo: Conservation treatments of paintings on ceramic and glass: two case studies. *Studies*, roč. 42, Č. 3, 1997, str. 157-164.

Konzervační ošetření maleb na keramice a skle: studium dvou případů.

Je popsáno ošetření odlupujícího se pigmentu na dvou malbách, jedné na keramice a druhé na skle; v kontextu je uvedena stručná historie těchto maleb na skle a keramice. Konzervační zásahy jsou porovnány s podobnými konzervačními zásahy prováděnými na podobných pevných podkladech. Je diskutována otázka životnosti konzervačního zásahu.

Skupina 06 - Kámen, nerosty, drahokamy

Grote, G. - Krumbein, W. E.: Pilze und chemoorganotrophe Bakterien auf Felsbildern in der Wüste. *Rest 2*, 1993, s. 111-114.

Houby a chemoorganotropní bakterie na skalních malbách v poušti

Autoři popisují své výzkumy podmínek existence hub a chemoorganotropních bakterií na pouštních skalních kresbách na Arabském poloostrově. Zabývají se také podmínkami vzniku černé organické patiny na kamenech. Houby a bakterie byly testovány na zásaditost, kyselost prostředí, přizpůsobivost solím, manganu a železu. Dominantní roli při vzniku patiny na petroglyfech mají houby, které jsou více rezistentní vůči manganu.

Klappenbach, K.: Französischer Kronleuchter mit Bergkristallenbehang. *Rest 2*, 1995, s. 116-120.

Francouzský lustr s křišťálovými ozdobami

Informace o restaurování a doplnění lustru v zámku Sanssouci, který pochází z doby zařizování interiérů za pruského krále Friedricha II.

Garland, K.M. a Rogers, J.C.: The disassembly and reassembly of an Egyptian limestone sculpture. *Studies*, roč. 40, č. 1, 1995, str. 1 - 9.

Rozebrání a montáž egyptské pískovcové sochy.

Z egyptské pískovcové sochy nadživotní velikosti (V. dynastie) byly odstraněny zrezivělé železné úchyty z předchozího restaurátorského zásahu. Zbytky sádry byly odstraněny pomocí elektrických a vzduchových brusek, brusných systémů a agarovými obklady. Zároveň byla testována i různá lepidla a konsolidační prostředky jako např. želatina, akryláty a polyester, buď samostatně nebo ve směsích. Současně byly testovány různé plnicí materiály pro kámen. Během ošetření byla hlavním kritériem reversibilita celého procesu, a zejména to, aby navržený nový zpevňující systém byl schopen odolat zemětřesení.

Young, G.S. a Wainwright, I.N.M.: The control of algal biodeterioration of a marble Petroglyph Site. *Studies*, roč. 40, č. 2, 1995, str. 82 - 92.

Zkoumání poškození mramoru v Petroglyph Site působením řas.

V zelených a černých vrstvách nánosu na mramoru ve skalním místě Petroglyph, Provincial Park, Ontario, Kanada, bylo identifikováno několik druhů modrozelených řas včetně *Calothrix* sp., *Chroococcus* sp., *Oscillatoria* sp., *Gloeocapsa* sp., *Lyngbya* sp. a zelená řasa *Chlorococcum* sp. Nános pokrýval několik stovek řezb indiánského původu, které byly vytesány v mírně se svažující mramorové skále.

Řasy zadržují vodu a vlivem mrazu způsobují v mramoru drobné trhlinky a zabarvují povrch skály. Nad tímto místem byla postavena uzavřená ochranná konstrukce s prosklenou jihovýchodní zdí, aby se zabránilo přístupu atmosferických srážek a stékání povrchové vody. Tato konstrukce umožňuje maximální přirozenou ventilaci a omezuje ohřev povrchu skály slunečními paprsky. Při laboratorních testech vykazovaly řasy vysokou odolnost při vysušení a očekává se, životaschopnost řad pod ochrannou konstrukcí bude klesat velmi pomalu. Na kulturách původních řas vypěstovaných v laboratoři byla testována účinnost etanolu, dusičnanu stříbrného a pěti komerčně vyráběných algicidních prostředků na hubení či zastavení růstu řas. Dusičnan stříbrný zastavoval růst *Chlorococcum* sp. při nízkých koncentracích a relativně krátkém čase. Dva z testovaných algicidních prostředků, z nichž jeden obsahoval cheláty mědi a druhý dichlophen, poskytovaly také velmi dobré výsledky.

Taylor, S. a May, E.: A comparison of methods for the measurement of microbial activity on stone. Studies, roč. 40, č. 3, 1995, str. 163 - 170.

Porovnání metod měření mikrobiální aktivity na kameni.

V současnosti se vyskytlá potřeba nalezení jednoduché a rychlé metody s minimálním vybavením, která by hodnotila potenciální riziko poškození celistvosti budov nebo uměleckých děl z kamene vlivem mikrobiálního působení. Na čistých kulturách bakterií získaných z kamene a na přírodních vzorcích kamene bylo srovnáváno působení dvou roztoků pro stanovení mikrobiální aktivity na kameni - fluorescein diacetát (FDA) a 2-(4-indofenyl)-3-(4-nitrofenyl)-5-fenyltetraoleinchlorid (INT). Obě sloučeniny jsou vhodné pro identifikaci aktivity bakterií a dalších mikroorganismů izolovaných z kamene. INT-formazan vznikal pouze přímým kontaktem s mikroorganismy, zatímco FDA se štěpil i na mimobuněčných enzymech. Použití FDA na vzorcích kamene bylo celkem dobré; INT vyžadoval delší inkubační dobu a in situ poskytoval nízkou citlivost indikace aktivity mikroorganismů. Pozitivní korelace byla nalezena mezi rychlým štěpením velkého množství (> 15 µg / 1 g kamene) FDA a vznikem INT-formazanu po prodloužení inkubační doby. FDA byl proto vhodnější pro nepřímé měření mikrobiální metabolické aktivity na kameni. Jednoduchost metody umožňuje její aplikaci i laikem a nevyžaduje drahé vybavení.

Tiano, P.: Stone reinforcement by calcite crystal precipitation induced by organic matrix macromolecules. Studies, roč. 40, č. 3, 1995, str. 171 - 176.

Zpevnění kamene vysrážením krystalů kalcitu za přítomnosti organických molekul.

V důsledku vyluhování kalcitu z kamene se snižuje jeho celistvost a zvyšuje se pórovitost a dochází k tzv. zvětrávání kamene. Nová metoda konsolidace kamene je založena na vysrážení uhličitanu vápenatého v pórech, které je vyvoláno působením organických makromolekul extrahovaných ze skořápek „*Mytilus californianus*“. Tato metoda byla zkoušena v laboratorních podmínkách na vzorcích vápence a dolomitu měřením změn v celkové pórovitosti, množství absorbované vody a povrchové soudržnosti. Výsledky měření potvrdily, že tato metoda je vhodná k ošetření kamene.

Wallert, A.: Unusual pigments on a greek marble basin. Studies, roč. 40, č. 3, 1995, str. 177 - 188.

Neobvyklé pigmenty na řeckém mramorovém umyvadle.

Průzkum původní polychromie antického mramorového umyvadla ze 4. stol. př.n.l. odhalil řadu neobvyklých pigmentů. Kromě přírodní rumělký a egyptské modří byla analýzou potvrzena i přítomnost mořenové červeně (*Rubia peregrina*), která byla použita jako purpurový pigment. Toto je jeden z případů, kdy bylo použití tohoto pigmentu v antickém malířství dokázáno analytickými metodami. Jako bílý pigment se používal neutrální uhličitan olovnatý (*cerrusit*). Použití tohoto pigmentu je malířství velmi vzácné. Žlutý pigment byl identifikován jako jarosit (síran železitý), jehož používání v malířství nebylo dosud publikováno.

Laver, M.E. a Wainweight, I.N.M.: An investigation of the dissolution of a marble Petroglyph Site by acidic precipitation. Studies, roč. 40, č. 4, 1995, str. 265 - 273.

Výzkum poškození mramoru v Petroglyph Site působením kyselých srážek.

V Petroglyph Site (Provincial Park, Ontario, Kanada) byl zkoumán vliv kyselých dešťů na mramor. Výzkum je součástí rozsáhlé studie pro výběr vhodných metod ochrany tohoto archeologického místa před dalším poškozením. Experimenty a chemické analýzy ukazují, že maximální rychlost rozpouštění v důsledku působení kyselých dešťů o pH 4 na mramor je asi 29 µm ročně, což nepřevyšuje významně rychlost rozpouštění mramoru vlivem působení kyselých dešťů o pH 5, 6.

Garcia-Vallés, M., Blázquez, F., Molera, J. a Vendrell-Saz, M.: Studies of patinas and decay mechanisms leading to the restoration of Santa Maria de Montblanc (Catalonia, Spain). Studies, roč. 41, č. 1, 1996, str. 1-8.

Studium vrstev patiny a mechanismů rozpadu za účelem restaurování kostela Santa Maria de Montblanc (Katalonie, Španělsko).

Fasáda barokního kostela Santa Maria de Montblanc (Katalonie, Španělsko) byla vytvořena z několika druhů vápenatého pískovce s různým obsahem hlíny. Složení stavebního materiálu bylo studováno z hlediska stupně jeho rozpadu a vlivu povětrnostních podmínek. Celá fasáda byla pokryta patinou, jejíž barva se měnila od oranžové až po tmavě hnědou. Před zahájením restaurování fasády byla provedena podrobná analýza vrstev patiny včetně určení minerálního složení, struktury a barvy. Byla diskutována otázka vzniku patiny jak biologickým tak i lidským působením.

Dei, L., Baglioni, P., Sarti, G. a Ferroni, E.: Aging effects on ammonium carbonate/acetone solutions and cleaning of works of art. Studies, roč. 41, č. 1, 1996, str. 9 - 18

Vlivy stárnutí na roztok uhličitanu amonného a acetonu a čištění uměleckých památek.

Čištění uměleckých děl je velmi často prvním krokem restaurování nebo konzervačního zásahu. Jedním z nejčastěji používaných čisticích prostředků pro nástěnné malby a kámen je nasycený roztok uhličitanu amonného, který se používá buď samostatně nebo ve směsi s acetonem (propanonem). V některých případech se používá směs nasyceného roztoku uhličitanu amonného a acetonu v obj. poměru 1: 1. Přebytný čisticí roztok je velmi snadno odstranitelný, neboť jak aceton tak i produkty rozkladu uhličitanu amonného (amoniak a

oxid uhličitý) jsou těkavé. Chemická stabilita a fyzikálně-chemické vlastnosti této směsi však nebyly zatím dostatečně zkoumány. Tato práce potvrzuje, že roztoky NH_4CO_3 a acetonu nejsou příliš stabilní a během několika dní se rozkládají na amonné a pyrimidinové sloučeniny. Tyto sloučeniny jsou barevné a pokud vznikají v materiálu sbírkového nebo uměleckého předmětu, mohou poškodit nebo ohrozit výsledek prováděného zásahu. Proces stárnutí roztoku uhličitanu amonného a acetonu byl sledován pomocí optické mikroskopie, UV-VIS spektrofotometrie a FT - infračervené spektroskopie (FTIR). Experimenty byly prováděny na nových i starých úlomcích mramoru, které byly ošetřeny výše uvedenou směsí. Získané výsledky ukazují, že i v případě jednotlivých samostatných aplikací acetonu a roztoku NH_4CO_3 zůstávají tyto roztoky zachyceny v mramoru a mohou způsobit změnu jeho barvy. Protože nadbytečné množství „čistící směsi“ není snadno odstranitelné z povrchu porézních materiálů, mělo by být použití roztoku acetonu a nasyceného uhličitanu amonného při čištění uměleckých děl omezeno.

Brus, J. a Kotlík, P.: Cracking of organosilicone stone consolidants in gel form. Studies, roč. 41, č. 1, 1996, str. 55-59.

Praskání organosilikonových konsolidantů ve formě gelu

Je diskutována otázka vzniku různých rizik při opakované aplikaci organosilikonových konsolidantů používaných pro kámen. Gely, které vznikají polymerací směsi obsahující organokovové katalyzátory, jsou nestabilní a může docházet k jejich popraskání. Tato práce hodnotí vlivy množství a typu katalyzátoru na stabilitu vznikajícího silikagelu v případě, že je ve styku s určitými kapalinami. Zároveň bylo zkoumáno chování gelů připravených z běžně dostupných konsolidačních prostředků pro kámen. Na základě těchto výsledků lze říci, že stabilita gelu je úměrná množství a typu katalyzátoru. Gely připravené alkoxyilanovou polykondenzací s kyselým katalyzátorem jsou stabilnější než gely připravené polykondenzací s DBTDL katalyzátorem (dibutylcindilaurat).

Brus, J a Kotlík, P.: Consolidation of stone by mixture of alkoxy silane and acrylic polymer. Studies, roč. 41, č. 2, 1996, str. 109 - 119.

Zpevnění kamene směsí alkoxy silanu a akrylátového polymeru.

Tento článek se zabývá studiem konsolidantů pro kámen, sestávajících ze směsi Ethylsilicatu 40 a Paraloidu B 72. Složení hodnocených směsí bylo zvoleno tak, aby mohly být sledovány účinky kvality zpevnění po přidání Paraloidu B 72 a různých katalyzátorů. Byla studována rychlost průniku konsolidační směsi do kamene a měřena absorpce vody za normálního tlaku a odolnost proti krystalizaci solí. U některých vzorků byla stanovena porovitost konsolidační povrchové vrstvy. Pokud byly vzorky kamene ošetřeny konsolidantem obsahujícím Ethylsilicate 40 a Paraloid B 72, zlepšily se všechny sledované vlastnosti kamene. Významným faktem je, že povrchová porosita kamene a jeho vzhled se konsolidací příliš nemění.

Terreros, G.G. a Alcalde, M.: Investigation and treatment of the portal of the San Telmo Palace in Seville. Studies, roč. 41, č. 3, 1996, str. 145 - 152.

Průzkum a konzervace portálu paláce San Telmo v Seville.

V říjnu 1991 až březnu 1992 byl portál paláce San Telmo v Seville ve Španělsku podroben kompletnímu ošetření, které se sestávalo z různých procesů čištění a konzervace kamene. Ještě před tím byla provedena hloubková studie z různých aspektů: historicko-uměleckého, konstrukčního, fyzikální a chemické charakterizace příčin rozkladu a napadení kamene, ukazatelů a mechanismů změn a vhodných chemikálií a metod čištění a konzervace. Ačkoli ošetření nebylo prováděno výzkumným týmem, bylo pečlivě kontrolováno. Byla zhodnocena proveditelnost navrhovaných procesů, problémy, omezení a komplexnost konzervačního zásahu. Na závěr byly zhodnoceny podmínky portálu před, bezprostředně po a tři roky po konzervačním zásahu.

Pessoa, C.J., Antunes, F.J.L., Figueiredo, M.O. a Fortes, M.A.: Removal and analysis of soluble salts from ancient tiles. Studies, roč. 41, č. 3, 1996, str. 153 - 160.

Odstranění a analýza rozpustných solí z antických dlaždic.

Je zde popsána aplikace iontové chromatografie, konduktometrie a celkové uhlíkové analýzy při studiu odsolení dlaždic ze 17. stol. Mechanické míchání vody, ve které jsou dlaždice ponořeny, vede k erozi keramické hmoty a nezdá se, že by mělo příliš velký efekt na celkové množství odstraněných solí s výjimkou počátečního ponoření do vody. Je rovněž popsána absorpce vody a porosita.

Baglioni, P., Dei, L., Piqué, F., Sarti, G. a Ferroni E.: New autogeneous lime-based grouts used in the conservation of lime-based wall painting. Studies, roč. 42, č. 1, 1997, str. 43-54.

Nové autogenetické vápencové malty použité při konzervaci vápencových nástěnných maleb.

Nejlepší materiál, který se používá při restaurování, je ten, který se co nejvíce podobá původnímu materiálu. V případě potřeby cementování nástěnných maleb na vápenci jsou zvoleny většinou vápencové malty. Tento zásah je ireverzibilní, a proto je kompatibilita materiálů nesmírně důležitá. Vápencové malty potřebují k vytvrdnutí vzduch, zejména oxid uhličitý CO_2 . Avšak úzký prostor mezi dvěma odštipnutými vrstvami, kam je malta obvykle injektována, neposkytuje dostatečné množství oxidu uhličitého. Abychom se vyhnuli tomuto problému, používají se ve vodě tvrdnoucí malty a malty, které obsahují syntetická nebo přírodní organická pojiva. Byly hledány přísady, které napomáhají vytvrdnutí malt i při nízkých koncentracích oxidu uhličitého. V této studii byly identifikována a testována skupina látek, které produkují oxid uhličitý při reakci s vodou v alkalickém prostředí - estery kyseliny uhličitě z hlediska kinetiky vytvrdzovacího procesu. Byly studovány přísady, které zvyšují tekutost maltové směsi a tím ulehčují injektáž. Praktické použití těchto maltových směsí je dokumentováno restaurováním fresek na kapli Brancacci ve Florencii.

Işik-Yürüksoy, Belma a Güven, Olgun: The preservation of Denizli limestones by *in situ* polymerization. Studies, roč. 42, č. 1, 1997, str. 55-60.

Ošetření vápenců v oblasti Denizli polymerizací *in situ*.

Jednou z metod ošetření předmětů z kamene je jejich impregnace sloučeninami s nízkou molekulovou hmotností, které v kameni polymerizují. Iniciační polymerizace může být provedena při nízkých teplotách použitím redoxních párů. Polymerace ethylmethakrylátu v

pórech vápenců z oblasti Denizli (Turecko) byla iniciována oxidem siřičitým a terciárním butylhydroperoxidem. Byla měřena mechanická stabilita vzorků kamene. Se vzrůstajícím množstvím polymeru ve vápenci vzrůstala i stlačující síla. Polymer obsahující vápencem byl odolnější proti abrazi a působení kyselých dešťů.

Vouvé, Jean, Malaurent, Philippe a Vouvé, Frédérique: Efficience des methodologies geoscientifiques indirectes dans la caracterisation des desordres structurels d'un monument monolithique souterrain et mesures conservatoires associees. Studies, roč. 42, č. 3, 1997, str. 165-175.

V 17. stol. byly postaveny kolem zvonice, která stojí nad podzemním kostelem St. Emilion v jihozápadní Francii, masivní zdi a opěrné pilíře, aby posílily její základy. Výsledkem těchto prací bylo přetížení geochemických základů pod kostelem. Použití nepřímých metod analýzy geologických materiálů, doplněné dalšími přímými měřeními umožnily přesně odhadnout současnou situaci a navrhnout plán konzervačního zásahu.

Torfs, K., Van Grieken, R., Zezza, F., Garcia, N. a Marci, F.: The cathedral of Bari, Italy: evaluation of environmental effects on stone decay phenomena. Studies, roč. 42, č. 4, 1997, str. 193-206.

Katedrála Bari, Itálie: hodnocení vlivů prostředí na proces rozpadu kamene.

Ke studiu vlivu okolního prostředí na rozpad památek byla vybrána katedrála Bari (Itálie) ve střední části jižního pobřeží Evropy, která je vystavena mořskému prostředí ovlivněnému antropogenními činnostmi. Během více než jednoho roku byly odebrány vzorky aerosolů, mokrých i suchých depositů. Z vnější části budovy byly odebrány vzorky krust na kameni, zatímco uvnitř budovy byly zkoumány výkvěty a zvětralý kámen. K analýze chemického složení odebraných vzorků byly použity různé analytické metody (iontová chromatografie, atomová absorpční a atomová emisní spektroskopie, energiově disperzní rgt fluorescence a rastovací elektronová mikroskopie). Získané výsledky byly interpretovány z hlediska rozkladu kamene. Vně budovy bylo poškození kamene způsobeno především působením prostředí, zatímco uvnitř budovy je zvětvávání kamene způsobeno pravděpodobně působením mořských solí.

Kotlik, P.: Impregnation under low pressure. Studies, roč. 43, č. 1, 1998, str. 42-48.

Nízkotlaká impregnace.

V článku je uveden stručný přehled impregnačních metod pro porézní materiály a hodnocení jejich efektivnosti. Pozornost je zaměřena především na impregnaci za nízkého tlaku. Je detailně popsáno vakuové ošetření v plastickém obalu a praktické zkušenosti s touto metodou pro zpevnění soch z kamene roztokem epoxidové pryskyřice.

Steger, W.E. a Mehner, H.: The iron in black weathering crusts on Saxonian sandstones investigated by Mossbauer spectroscopy. Studies, roč. 43, č. 1, 1998, str. 49-58.

Studium železa v černých krustách na pískovcích v Saxony pomocí Mossbauerovy spektroskopie.

Černé vrstvy na kameni způsobené povětrnostními podmínkami, velmi často obsahují železo. To platí zejména pro Turoniánské pískovce, které se používaly v architektuře a sochařství v Saxony. Abychom mohli získat více poznatků o oxidických fázích železa, byly studovány vzorky odebrané v Drážďanech. Byla provedena mineralogická a chemická analýza jak černých vrstev tak i základního kamene.

Skupina 07. Mozaiky, nástěnné malby, obrazy

Asai, Ch.: Schwingschutz für Leinwandgemälde. Rest 3, 1995, s. 174-179.

Ochrana obrazů na plátně proti prokmitu

O zkušenostech s ochranou obrazů při transportu pomocí vloženého rámu s plátnem.

Bartl, A.: Albrecht Dürer: Herakles und die stymphatischen Vögel. Rest. 2, 1995, s. 102-109.

Albrecht Dürer: Herakles a Harpyje

Informace o Dürerově obraze Herakles a Harpyje, získané v r. 1993 nedestruktivním průzkumem, se týkají podkladu, barevné výstavy, pentimentů.

Bosshard, E.: „Ein Werk von fünf Tagen“. Rest 5, 1993, s. 325-328.

„Dílo pěti dní“

Článek se zabývá rozborem otázek, které jsou spojeny s Dürerovou druhou italskou cestou v r. 1506. V tomto roce vznikla pražská "Růžencová slavnost", "Madona s čížkem" z berlínské Dahlemovy galerie a "Ježíš mezi učenci" ze sbírky Thyssen-Bornemisza. O této poslední práci si Dürer poznamenal, že je dílem pěti dnů. Vznikla zřejmě v Benátkách a Dürer ji odvezl s sebou do Říma, kde ji získal některý z římských sběratelů.

Bünsche, B.: Wenn Fotografien zu Gemälden werden. Rest. 2, 1995, s. 110-115.

Když se z fotografií stanou obrazy

O malbách na fotografiích, trojbarevných tiscích atd., které se v současnosti dostávají na pracovní stoly restaurátorů.

Fisch, B.: Beobachtungen zur „Tabula Magna“ aus der Tegernseer Klosterkirche. Rest 3, 1994, s. 184-186.

Poznámky k obrazu „Tabula magna“ z klášterního kostela v Tegernsee

Článek reaguje na závěry učiněné H. Möhringem ve studii „Betrachtungen zu Tabula Magna und der Lettnerkreuzigung aus Tegernsee“ (Berlin 1992), kde autor došel k závěru, že monochromie obrazu byla záměrem malíře. Autorka dovozuje, že se v tomto případě jedná o výsledek předchozích restaurátorských zásahů.

Pfister, P.: Annäherung an die Gemäldeoberfläche der modernen Malerei. Rest 5, 1993, s. 338-341.

Pohled zblízka na povrch moderního obrazu

Autor upozorňuje na nebezpečí, která hrozí obrazům při restaurování. Zabývá se hlavně otázkou laků na dílech impresionistů. Doporučuje neužívat syntetické pryskyřice.

Schulz, B.: Zum Umgang mit Pastellbildern. Rest 3, 1994, s. 174-177.

O práci s pastely

Autorka se zabývá metodami odstraňování plísní z pastelů. Plísně se většinou vytvářejí v úzkém prostoru mezi sklem a podložkou malby. Vzhledem k citlivosti barevné vrstvy jde o velmi náročný zásah. Demonstrováno na třech dílech.

Weyer, C.: Neue Patina. Rest 5, 1993, s. 342-346.

Nová patina

Autorka na příkladu restaurování prací Josepha Beuyse připomíná mnohé problémy, které vyvstávají při restaurování děl moderního umění. Jsou v něm totiž k tvorbě používány netradiční materiály. Restaurátorský zásah může velice snadno znamenat riziko pro myšlenku, kterou dílo sděluje. U Josepha Beuyse je charakteristické, že se na restaurování svých děl podílí. Restaurování ho inspiruje k nové tvorbě.

Woudhuysen-Keller, R. - Woudhuysen-Keller, P. - Cuttle, J. - Hurst, Ch.: Zwei Gemälde von Camille Corot. Rest 5, 1993, s. 306-315.

Dva obrazy od Camilla Corota

Článek vznikl spoluprací čtyř odborníků (chemik, historik umění, restaurátor) na základě komplexního průzkumu dvou Corotových obrazů ("Le Matin", "Les Evaux"). První pochází z r. 1850, druhý z mezidobí let 1855-1865. V rámci průzkumu byla provedena infračervená reflektografie, rentgenogramy, které prokázaly změny kompozice. Dále byly provedeny makrosnímky (dokumentují typickou Corotovu techniku malby) a chemické analýzy pigmentů. Restaurován byl obraz "Les Evaux", byly sňaty staré voskové laky, sceleny trhliny, provedeny křídové tmely, retuše a nové lakování.

Wunderlich, Ch.-H. - Weser, U.: Gemäldereinigung mit Lipasen. Rest 1, 1995, s. 22-27.

Čištění obrazů lipázami

Článek se zabývá měřeními, která ověřují z biochemického hlediska metody čištění obrazů pomocí enzymů, tak jak jej publikoval v letech 1988 a 1990 Richard Wolbers. Popis použitých čistících prostředků, mechanismy působení, nebezpečí poškození, které může tato metoda znamenat pro pigmenty a pojidla barevné vrstvy (nekontrolovatelnost, neefektivnost).

Best, S.P., Clark, R.J.H., Daniels, M.A.M., Porter, Ch.A. a Withnall, R.: Identification by raman microscopy and visible reflectance spectroscopy of pigments on an icelandic manuscript. Studies, roč. 40, č. 1, 1995, str. 31 - 40.

Identifikace pigmentů na islandském rukopisu pomocí Ramanovy mikroskopie a reflexní spektroskopie.

Pigmenty použité na kopii islandského právního kodexu Jónsbók (Skardsbók, kolem r. 1360) byly nedestruktivně analyzovány přímo na místě (in situ) pomocí Ramanovy mikroskopie a reflexní spektroskopie. Celkem byly analyzovány tři iluminované iniciály, asi 15 ozdobných písmen na pozadí malby a ozdobné kresby. Pomocí Ramanovy mikroskopie bylo identifikováno 6 druhů pigmentů: rumělka, auripigment, realgar, červený okr, azurit a kostní běloba. Pigmenty, které vytvářejí zelenou a modrou barvu nebyly jednoznačně určeny. Reflexní spektra světla zelených a modrých pigmentů byly pravděpodobně odvozené od měděnky nebo jejích derivátů. Tmavě zelené pigmenty jsou založeny na měděnce, pravděpodobně ve směsi se zelenou hlinkou. V rukopisu nebyla identifikována olovená červeň (minium) ani běloba. Není zřejmé, zda pigmenty nebyly použity z důvodů stylistických nebo zda nebyly v době psaní rukopisu dostupné.

Corbeil, M.-C. a Helwig, K.: An occurrence of pararealgar as an original or altered artist's pigment. Studies, roč. 40, č. 2, 1995, str. 133 - 138.

Přítomnost pararealgaru jako původní nebo přeměněný pigment.

Žlutý pigment vyskytující se v malbách byl identifikován jako pararealgar, sulfid arsenitý. Jeho výskyt nebyl dosud v evropském malířství publikován. Avšak žluté pigmenty, které byly identifikovány pouze na základě barvy a prvkového složení, mohly být chybně určeny jako auripigment. Pararealgar byl nalezen jako minerál v přírodě nebo může vznikat z realgaru působením světla o vlnových délkách 500 - 670 nm. Pararealgar je jednoznačně určen pomocí rtg difrakční analýzy nebo mikroskopii v polarizovaném světle. V tabulkách jsou uvedena rtg difrakční spektra a některé mikroskopické charakteristiky realgaru, pararealgaru a auripigmentu.

Nowik, W.: Acides amines et acides gras sur un meme chromatogramme - un autre regard sur l'analyse des liants et peinture. Studies, roč. 40, č. 2, 1995, str. 120 - 126.

Chromatografické stanovení aminokyselin a mastných kyselin - nový pohled na pojiva v malbách.

Metoda popsána v této práci umožňuje rychlou analýzu složení bílkovinných a tukových pojiv v malbách. Při pokojové teplotě a za přítomnosti vody je možné získat těkavé deriváty aminokyselin a mastných kyselin během několika sekund a jejich separace potrvá několik minut. Pomocí této metody je možné získat současně chromatogramy jak aminokyselin tak i mastných kyselin. Jsou zde prezentovány výsledky analýzy bílkovinných pojiv, jako je např. kravské mléko, kasein, vaječný bílek i žloutek, želatina, a tukových pojiv, jako např. lněný, ořechový nebo makový olej. Každý druh pojiva lze identifikovat na základě chromatogramu. Tuto metodu lze použít i pro identifikaci směsi složek, např. temperových barev.

Paoletti, D. a Spagnolo, G.S.: The potential of portable TV holography for examining frescoes in situ. *Studies*, roč. 40, č. 2, 1995, 127 - 132.

Možnosti přenosné metody TV holografie pro zkoumání fresek in situ.

Autoři popisují aplikaci televizní holografické metody známé také jako elektronická interferometrie při studiu nástěnných maleb. Zařízení využívá osvětlení pomocí optických vláken a kameru připojenou na počítač. Obrazy snímání po mírném zahřátí nástěnných maleb infračervenou lampou jsou srovnávány s referenčními obrazy. Zjištěné rozdíly poskytují informace o prasklinách a podpovrchových defektech. Systém je masivní, přenosný a umožňuje studium nástěnných maleb přímo na místě (in situ). Může být také použit k monitorování podmínek uměleckého díla v závislosti na čase a tím i k hodnocení úspěšnosti provedeného restaurátorského zásahu.

Roche, A.: Pressure/sensitive adhesives for the attachment of reinforcing canvases to the back of paintings. *Studies*, roč. 41, č. 1, 1996, str. 45 - 54.

Lepidla pro upevnění výztužných pláten na zadní straně obrazů.

Při konzervaci obrazů na plátně může být původní podklad zesílen připevněním výztužné látky na zadní straně obrazu. Použití speciálních lepidel může zabránit vzniku dalších poškození, která hrozí při tradičních technikách vyztužování. Pro tuto práci byla zvolena lepidla na základě akrylátových esterů z důvodu jejich dlouhodobé stability. Lepidla byla vystavena tepelně-oxidačnímu stárnutí a pomocí FTIR (FT - infračervená spektroskopie), goniometrie a testů na odlupování při 180 °C byly studovány změny chemických a lepicích vlastností a povrchu. Výsledky ukazují, že tepelně-oxidační stárnutí způsobuje tři typy změn lepidla: dehydrataci, oxidaci a popraskání. I když tyto změny nejsou velké, přesto je ztráta vlastností lepidla podstatná a projevuje se změnou pružnosti a viskozity lepidla. Některá lepidla si i přes to zachovala své vlastnosti a uspokojují většinu kritérií požadovaných v konzervační praxi.

Reifsnnyder, J.M.: A note on a traditional technique of varnish application for painting on panel. *Studies*, roč. 41, č. 2, 1996, str. 120 - 122.

Příspěvek k původní technologii aplikace nátěrů na deskové malby.

Pokusné experimenty a výzkumy metod a technik malby využívající historické zdroje mohou přispět a doplnit práci konzervátorské dílny. Praktická metoda aplikace ochranného nátěru na florentskou malbu na dřevěné desce ze 16. stol. byla úspěšně provedena původní technologií na základě studia literatury.

Alessandrini, G. et al.: A black paint on the facade of a renaissance building in Bergamo, Italy. *Studies*, roč. 41, č. 4, 1996, str. 193 - 204.

Černá malba na fasádě renesanční budovy v Bergamu v Itálii.

První patro budovy „Casa dell'Arciprete“ v Bergamu v Itálii postavené z šedého vápence je dnes pokryto vrstvou černé barvy. Aby mohl být v roce 1993 navržen postup konzervace, musel být proveden detailní průzkum morfologie a složení této vrstvy. Optická a rastrovací elektronová mikroskopie prokázaly, že vrstva je velmi tenká a pevně spojená s povrchem kamene. Pomocí rentgenové mikroanalýzy (EDAX) nebyly zjištěny žádné podstatné rozdíly v elementárním složení černé vrstvy a kamene. Pomocí Fourierovy transformační infračervené spektroskopie (FTIR) byla dokázána přítomnost akrylátové pryskyřice pocházející pravděpodobně z konzervačního zásahu. Reflexní mikro-FTIR analýzou byla objevena přítomnost weddellitu jako hlavní složky barevné vrstvy. Zbytky aminokyselin, které mohly původně být organickým pojivem, byly dokázány pomocí hydrolyzy a plynové chromatografie s hmotnostním detektorem (GC-MS). Rentgenová fotoelektronová spektroskopická analýza (XPS) charakterizovala pigmentovou fázi jako uhlík rostlinného původu. Na základě těchto analýz lze předpokládat, že původní barevná vrstva byla složena z uhlíku a organického (proteinového) pojiva tak, jak se uvádí v původních metodikách. Organické pojivo však již není hlavní složkou vrstvy, zůstaly pouze jeho zbytky. Oxidační proces mohl přeměnit původní pojivo na oxalát vápenatý. Protože základní kámen byl ve velmi dobrém stavu, byla konzervována pouze barevná černá vrstva.

Pulga, Stefano: A note on the use of silicone rubber facing in the reassembly of archaeological painted plasters. *Studies*, roč. 42, č. 1, 1997, str. 38-42.

Příspěvek k použití silikonových vypořádání při konzervaci archeologických malovaných omítek.

K vyztužení archeologických malovaných fragmentů byla používána silikonová výztuha. Všechny fragmenty byly ošetřeny a ochráněny protiplišňovým prostředkem a silikon byl aplikován přímo na povrch malby. Odstranění výztuhy vyžaduje velmi malé množství vody a tím je sníženo riziko poškození vrstvy malby.

Stoner, Joyce Hill: Whistler's view on the restoration and display of his paintings. *Studies*, roč. 42, č. 2, 1997, str. 107-114.

Whistlerův názor na restaurování a vystavování svých obrazů.

Korespondence a současná dokumentace Jamese McNeilla Whistlera poskytuje podrobný komentář o podmínkách současného čištění a lakování maleb a jeho zájmu o dosažení celkové harmonie mezi vystavovanými obrazy, rámy, barva okolních stěn a okolního prostředí. Informace jsou důležité pro konzervátory, kteří budou ošetřovat obrazy Whistlerovy a jeho následníků.

Bucklow, Spike: The description of craquelure patterns. *Studies*, roč. 42, č. 3, 1997, str. 129-140.

Popis vzorů popraskání maleb.

Strukturální charakteristiky popraskání jsou velmi důležitým znakem pro znalce. Protože toto povrchové popraskání je nepravidelné, je možné zjistit jeho význam pouze experimentálně. Tento článek navrhuje systematický přístup k popisu tohoto jevu. Je to srovnávací metoda, která je vyhodnocena statistickými a klasifikačními metodami. Výsledkem experimentu jsou popisné pojmy a obecná tvrzení o uměleckém materiálu a metodách vzniku malby.

Brewer, Al a Forno, Colin: Moiré fringe analysis of cradled panel paintings. Studies, roč. 42, č. 4, 1997, str. 211-230.

Analýza Moiré fringe uložených deskových maleb.

Počítačovou analýzou byly studovány deskové malby z hlediska vlivu změn relativní vlhkosti. Výsledky ukázaly, že je omezeno zvlnění v rovině obrazu, způsobené botnáním, který je uložen v rámu. Rozložení prnutí závisí na použitém rámu. Smršťování a kroucení desek v exponovaných místech je diskutováno vzhledem k možnosti poškození a deformaci malby.

Lee, L.R., Thompson, A. a Daniels, V.D.: Princes of the House of Timur: conservation and examination of an early Mughal painting. Studies, roč. 42, č. 4, 1997, str. 231-240

Konzervace a výzkum ranné Mughlaovy malby „Princes of the House of Timur“.

Tento obraz je jednou z nejdůležitějších Mughalových maleb díky jeho velikosti a doby vzniku: někdy kolem roku 1555, z počátku Mughalovy říše v Indii. Je malován na bavlně. Před vlastní konzervací probíhal vědecký průzkum obrazu, který zahrnoval průzkum materiálů použitých při předcházejících konzervačních zásazích a zaznamenání stavu malby různými fotografickými metodami. Po odstranění malby z rámu byla provedena pigmentová analýza, aby se zjistil rozsah poškození a možné přemalby obrazu. Detailně jsou popsány druhy pigmentů a rozsah poškození rumělky a orpigmentu. Je uveden celkový postup konzervace, který zahrnoval restaurování, odkyselení a znovu napnutí do rámu. Jsou nastíněny požadavky uchování obrazu.

Colombini, M.P., Fuoco, R., Giacomelli, A. a Muscatello, B.: Characterization of proteinaceous binders in wall painting samples by microwave-assisted acid hydrolysis and GC-MS determination of amino acids. Studies, roč. 43, č. 1, 1998, str. 33-41.

Identifikace bílkovinných pojiv ve vzorcích nástěnné malby pomocí mikrovlnné kyselé hydrolyzy a GC-MS stanovení aminokyselin.

Je popsána analytická metoda charakterizace bílkovinných pojiv (mléka neboli kaseinu, vaječného bílku a klišu) ve vzorcích nástěnné malby. Metoda je založena na mikrovlnné kyselé hydrolyze vzorku a následném kvantitativním stanovení aminokyselin plynovou chromatografií s hmotnostním detektorem. Bylo stanoveno 14 aminokyselin a mohly být stanoveny jednotlivá pojiva. Výsledky některých vzorků, odebraných z fresek v Národním hřbitově v Pise (Itálie) ukázaly, že složení aminokyselin kaseinu bylo odlišné od očekávaného v důsledku degradačních procesů stárnutí a vlivem vlhkosti.

Skupina 08. Dřevo, rostlinné zbytky, jantar, kost, slonovina

Barton, G. - Weik, S.: Tapas in Völkerkundemuseum. Rest 3, 1995, s. 188-195.

Tapas v národopisných muzeích

O restaurování etnografických obleků zhotovených z kůry stromů. Příklady předmětů a jejich restaurování.

Jentsch, J.: Gummi - elastische Materialien aus Natur- und Synthekautschuk. Rest 5, 1994, s. 314-319.

Guma - elastické materiály z přírodního a syntetického kaučuku

Autor se v příspěvku zabývá výrobou, vlastnostmi a možnostmi zachování historických přírodních i syntetických gumových materiálů a předmětů z nich vyrobených. Upozorňuje na složité problémy spojené se snahami o jejich zachování. Vzhledem k tomu je mimořádně významné pořízování dokonalé dokumentace.

Nett, H.-W.: Beitrag zum Werkstoff Schildpatt. Rest 2, 1993, s. 99-105.

Příspěvek k materiálu želvovina

V souvislosti s rekonstruováním skříňe nástěnných hodin v Bouleově stylu z Museum für Angewandte Kunst v Kolíně nad Rýnem, prováděným v r. 1987, se autor příspěvku pokusil soustředit všechny dostupné informace o želvovině, která jako výzdobný materiál na hodinách převládala. Shrnuty jsou poznatky z oblasti biologie (druhy želv, jejichž krunýře se používaly v uměleckém řemesle), popsány fyzikální vlastnosti želvoviny, stručný přehled užívání želvoviny. Popsáno restaurování hodin.

Stadler, J.: Die Eichenholztüren des Hauptportals im Freiburger Münster. Rest 2, 1995, s. 122-127.

Dubové dveře hlavního portálu freiburské katedrály

Článek seznamuje s problematikou restaurování výše uvedených dveří, které pocházejí z počátku 17. stol. a byly opravovány v letech 1724, 1907 a 1954. Popis stavu zachování a použitých restaurátorských metod.

Cole-Hamilton, Kaye, B., Chudek, J.A. a Hunter, G.: Nuclear magnetic resonance imaging of waterlogged wood. Studies, roč. 40, č. 1, 1995, str. 41 - 50.

Zobrazování dřeva ve vodě pomocí nukleární magnetické rezonance.

Autoři hodnotí možnosti použití zobrazování pomocí nukleární magnetické rezonance (NMR) v konzervačním výzkumu a při zobrazování vzorků dřeva nasáklého vodou před konzervací a během konsolidace vzorků. Pokud nejsou ve vzorku přítomny soli železa, lze získat velmi kvalitní obraz vnitřní struktury dřeva s rozlišením 25 μm , což je dostatečné rozlišení k provádění dendrochronologických průzkumů. Velikost vzorku, který může být touto metodou pozorován, je dána velikostí silových magnetů. Paramagnetické soli, mezi nimiž jsou nejčastější soli dvoj- a trojmocného železa a které se ve vzorcích dřeva velmi často vyskytují, znemožňují kvalitní pozorování vzorku pomocí NMR. Tento nedostatek může být výhodný při sledování obsahu železa ve vzorcích a velmi dobře slouží při monitorování metod odstraňování železitých iontů při konzervačním zásahu. Z důvodů velmi malého rozlišení spektra, nemůže tato metoda sloužit ke sledování postupu monomeru ve vzorku dřeva. Zlepšení nastává v případě, když je vodík nahrazen deuteriem. Jsou diskutovány možnosti použití metody zobrazení pomocí NMR jako experimentální metody pro studium mnoha jevů souvisejících s konzervací dřeva.

Child, A.M.: Microbial taphonomy of archaeological bone. Studies, roč. 40, č. 1, 1995, str. 19 - 30.

Mikrobiologická taxonomie archeologické kosti.

Taxonomie je studium všech změn, které probíhají v živočišném nebo rostlinném materiálu po odumření. Kost je jedním z živočišných materiálů, které se dochovávají v pohřbeném stavu (archeologickém prostředí). Je zdrojem informací týkajících se vztahů, výživy, nemocí a věku jedinců (lidí nebo zvířat) v minulých civilizacích. Aby tyto informace mohly být z kostí získány, je zapotřebí charakterizovat dia-genetické změny, které v kosti probíhají během jejího uložení v půdě. Tyto změny jsou většinou velmi rozsáhlé. Tento článek popisuje některé z hlavních změn, které probíhají v důsledku působení mikroorganismů na kost.

Johnson, C., Head, K. a Green, L.: The conservation of a polychrome egyptian coffin. Studies, roč. 40, č. 2, 1995, str. 73 - 81.

Konzervace polychromované egyptské rakve.

Tato práce popisuje konzervaci starověké egyptské dřevěné rakve z let 960-900 př.n.l. Úkolem bylo zabezpečení silně poškozené pryskyřice, malby, vrstev bahna na sádrového podkladu, zpevnění, čištění, ošetření poškozeného dřeva a odstranění dřívějších restaurátorských zásahů. Vybrané materiály z rakve byly podrobeny analýze. Práce byla provedena v provizorní laboratoři zřízené speciálně pro tento účel. Jsou diskutovány otázky ochrany zdraví a bezpečnosti při práci s konsolidanty a rozpouštědly v prozatímním prostředí bez digestoře a vliv těchto otázek na volbu metody ošetření.

Lan, Zhang.: A note on the conservation of a thousand year old boat. Studies, roč. 40, č. 3, 1995, str. 189 - 193.

Konzervace 1000 let starého člunu.

V r. 1979 byl na místě antické Shaiganské pláže nalezen člun starý 1000 let. Několik okrajových žeber bylo vyrobeno z tvrdého dřeva, v němž byl obsah vody velmi vysoký. Člun byl konzervován vymrazením během zimních měsíců. Protože teplota vzduchu nebyla vždy ideální, byl celý proces podporován umělým zahříváním a následnou konsolidací. Výsledek byl dobrý a riziko sesychání a praskání se snížilo. Tuto metodu lze aplikovat na velké, poškozené a z vody vytažené dřevěné předměty.

Thickett, D., Cruickhank, P. a Ward, C.: The conservation of amber. Studies, roč. 40, č. 4, 1995, str. 217 - 226.

Konzervace jantaru.

Britské muzeum v Londýně vlastní rozsáhlou sbírku předmětů z jantaru. Analýzy byly prováděny z hlediska autenticity a původu jantaru. V minulých letech bylo možné provádět tyto analýzy pouze pomocí infračervené spektroskopie, avšak v současnosti jsou dostupné vhodnější metody. Na poškození jantaru se podílí celá řada faktorů včetně podmínek životního prostředí. Při výběru konsolidačního prostředku na zpevnění předmětů z jantaru musí být brán ohled na možnost jeho interference při dalších analýzách v budoucnosti. Tento článek se zabývá volbou vhodné pryskyřice a směsi rozpouštědel pro konsolidaci jantaru, a tím i zlepšení podmínek pro vystavení či uložení předmětu. Doporučované materiály mají velmi dobře definované vlastnosti a mohou být před vlastní analýzou ze vzorku odstraněny.

Paterakis, A.: Conservation of a late Minoan basket from Crete. Studies, roč. 41, č. 3, 1996, str. 179 - 182.

Konzervace koše z pozdní doby mínojské z Kréty.

Je uvedena identifikace rostlinného materiálu, z něž je upleten koš nalezený v pohřebišti z pozdní doby mínojské v Armenonu (Kréta, Řecko). Konzervační zásah prováděný na tomto předmětu se skládal z měření obsahu vlhkosti, mechanického čištění, zpevnění pomocí prostředku Butvar B98 (polyvinylbutaral), výpočtů původních rozměrů koše a rekonstrukce na podkladu Ethafoam.

Ward, C., Giles, D., Sully, D. a Lee, J.D.: The conservation of a group of waterlogged neolithic bark bowls. Studies, roč. 41, č. 4, 1996, str. 241-249.

Konzervace skupiny neolitických kůrových nádob vytažených z vody.

Byla dokončena konzervace důležité skupiny neolitických nádob z březové kůry vytažených z vody. K dosažení úspěšné konzervace musela být z důvodů značné křehkosti, celkového tvaru a vzácnosti těchto předmětů aplikována neobvyklá konzervační metoda. Předmět byl umístěn ve formě, takže po celou dobu jeho konzervace byla zajištěna jeho celková strukturální integrita. Stabilizace předmětů byla provedena postupnou aplikací (stříkáním) polyethylenglykolu 400, 1500 a 4000 v různých koncentracích a následným vymrazením předmětu. Tato metoda konzervace byla zvolena na základě řady testů na vzorcích materiálu.

Silveira da, Luciana: A note on the poultice cleaning of feathers using Laponite RD gel. Studies, roč. 42, č. 1, 1997, str. 11-16.

Poznámka k čištění peří tamponováním pomocí gelu Laponit RD.

Tento článek hodnotí výzkumný projekt o použití metody tamponování při čištění peří. Byl studován výrobek Laponit RD, syntetická anorganická koloidní hlína. Hlavním cílem bylo hodnocení odstranění zeminy, aby se mohl stanovit optimální počet opakovaného tamponování a stanovit úkoly pro další výzkum. Výsledky ukázaly, že tato metoda je stejně účinná jako ostatní metody mokrého čištění při krátkém ponoření do roztoku. Použití tamponování se jeví vhodné pro lokální čištění a zejména pro čištění peří na špatně přístupných místech. Nepříznivé vlivy včetně chemického narušení struktury peří a zbytků prostředku, které v peří zůstávají, mohou být částečně kompenzovány snížením počtu aplikovaných tamponování.

Daniels, V. a Lohneis, G.: Deterioration of sugar artifacts. Studies, roč. 42, č. 1, 1997, str. 17-26.

Poškození předmětů z cukru.

Mexické předměty z cukru, na nichž se objevovalo místní zhnědnutí povrchu, byly podrobeny studiu mechanismu poškození. Cílem úkolu bylo stanovení vhodných podmínek pro uložení. Byla vyrobena celá řada cukrových polev, které byly podrobeny umělému zestárnutí. Modelové vzorky a vzorky z předmětů byly analyzovány pomocí plynové chromatografie a chemických testů. Bylo zjištěno, že změna barvy byla způsobena hydrolyzou sacharózy v důsledku vysoké relativní vlhkosti a kyselého prostředí. Změnu barvy zřejmě

podpořila přítomnost bílkovin. Ultrafialová spektroskopie potvrdila, že jsou přítomny melanoidy, ale ne chromofory. Je doporučeno uchovávat tyto předměty v prostředí s nízkou relativní vlhkostí a nízkou teplotou.

Hoffmann, Per a Blanchette, Robert A.: The conservation of a fossil tree trunk. *Studies*, roč. 42, č. 2, 1997, str. 74-82.

Konzervace kmene fosilního stromu.

Promáčený nemineralizovaný kmen fosilního stromu z lignitové vrstvy Miocénu (cca 20 miliónů let starý) musel být stabilizován, aby nedocházelo k praskání a oprýskávání při sušení. Pokusy stabilizace, světelná a elektronová mikroskopie ošetřených vzorků ukázaly, že impregnace polyethylenglykolu (PEG) s nízkou molekulovou hmotností nejen zabránila makroskopickému poškození, ale také uchovávaly neobvyklé množství mikroskopických detailů fosilizovaného dřeva. Proto tedy byl kmen fosilního stromu ošetřen 25 % PEG 300 a konzervace byla velmi úspěšná.

Edwards, H.G.M., Farwell, D.W., Holder, J.M. a Lawson, E.E.: Fourier transform-Raman spectroscopy of ivory: a non-destructive diagnostic technique. *Studies*, roč. 43, č. 1, 1998, str. 9-16.

Použití Fourier transformační Ramanovy spektroskopie pro slonovinu: nedestruktivní diagnostická metoda.

Jsou zde uvedena FT-Ramanova spektra slonoviny a metoda je hodnocena z hlediska nedestruktivní diagnostické metody pro předměty ze slonoviny. Jsou identifikovány charakteristické vibrační vlastnosti, které odlišují slonovinu od zubů a kostí. Významným poznatkem tohoto výzkumu je schopnost této metody odlišit vzorky slonoviny z Afriky (*Loxodonta africana*) a z Asie (*Elephas maximus*).

Skupina 09. Kůže, papír, pergamen, mumie

Häfner, U. - Zeisler, P.: Salzsäuren an Buchbeständen. *Rest 3*, 1994, s. 166-169.

Knižní fondy poškozené solí

Autoři informují o analýzách, kterými testovali účinnost různých odsolovacích metod pro případ restaurování knih z Universitní knihovny v Marburku. Knihy byly v průběhu II. světové války uloženy v solném lomu, kde došlo k silnému zasolení cca 4 000 svazků.

Heller, F. - Mairinger, F. - Schreiner, M. - Wächter, O.: Tintenfrass in Papier - Die Migration der Eisenionen bei konservatorischen Naßverfahren. *Rest 2*, 1993, s. 115-121.

Koroze inkoustů v papíře - pohyb železitých iontů při mokřých konzervačních procesech

Autoři popisují výsledky projektu, ve kterém šlo především o zjištění možností, jak omezit pohyb železitých iontů při restaurování písemných památek. Výzkum prokázal kyselou a nekyselou formu koroze inkoustů. V případě kyselých koroze není nebezpečí pohybu železitých solí při mokřém procesu velké. V nekyselých formě železité soli z inkoustu při práci s neutralizačním roztokem prostupují do papíru. Zde se osvědčilo užití vakuového stolu. Dobrých výsledků při redukci železitých solí bylo dosaženo, když byl papír umístěn mezi dvěma plátny z nylonu v glazované trubici po dobu zhruba 20 minut omýván proudem vařící vody. Tento způsob se však osvědčil jen tehdy, když rozdíl Ph papíru a inkoustu nebyl větší než 0, 5.

Moroz, R.: Mineralwasser zur Pufferung von Papier. *Rest 1*, 1995, s. 44-47.

Pufrování papíru minerálními vodami

Informace o prováděných zkouškách stabilizace Ph papíru pomocí běžných minerálních vod. Srovnávací tabulky, měření.

Neevel, J. C.: UV-Belastung durch Elektronenblitze und Kopiergeräte. *Rest 2*, 1995, s. 98-101.

Vliv ultrafialového záření elektronických blesků a kopírovacích přístrojů

Shrnutí poznatků o účincích světla na papír a textilní objekty, získaných posouzením 12 různých blesků a 14 kopírek v Central Laboratorium v Amsterdamu. Doporučení užívat fotokopírek s xenonovou osvětlovací trubicí a blesků s ultrafialovým filtrem absorbujícím 90% záření mezi 300-400 nm.

Sievers, J.: Pappe statt Holz. *Rest 6*, 1993, s. 414-416.

Lepenka místo dřeva

Článek popisuje, jako příspěvek k možné diskusi, kompletní rekonstrukci dřevěných desek středověkého svazku. Materiálem pro rekonstrukci je lepenka. Detaily pracovního postupu.

Bleton, J., Coupry, C. a Sansoulet, J.: Approche d'étude des encres anciennes. *Studies*, roč. 41, č. 2, 1996, str. 95 - 108.

Přístup ke studiu Starověkých inkoustů.

Identifikace složek inkoustů může hrát velmi důležitou roli při konzervaci a restaurování starých rukopisů. K analýze starých inkoustů byla použita kapilární fáze chromatografie s následnou methanolýzou a silylací. Metoda byla aplikována na dva referenční vzorky starého inkoustu (~ 100 µg) a několik inkoustů z různých druhů dokumentů. Pokud byl inkoust použit na pergamentu, bylo možné jej vždy identifikovat: jako pojivo byla ve všech případech více či méně degradovaná arabská guma, někdy v kombinaci s jinými pojivy. Avšak nebylo možné interpretovat analýzu inkoustů na papíru. Je velmi složité odebrat vzorek inkoustu, který vždy obsahuje zbytky papíru. Pokud srovnáme chromatogramy samotného papíru a samotného inkoustu se společným chromatogramem obou látek, je vidět, že chromatografické píky papíru překrývají píky inkoustu a tudíž není interpretace možná.

Florian, Mary-Lou, E.: The role of the conidia of fungi in fox spots. *Studies*, roč. 41, č. 2, 1996, str. 65 - 75.

Vliv houbových výtrusnic na vznik rezavých skvrn na papíru.

Rezavě červené nepravidelné skvrny známé jako „liščí skvrny“ se běžně vyskytují na papíru používaném v knihách ze 16. až 19. století. Velikost skvrn se pohybuje od sotva viditelných až po velké skvrny pokrývající většinu stránky a v některých případech může skvrna „prorůst“ i několik následujících stránek. Tato studie se zabývá vlivem houby na tyto skvrny a umístěním a příčinami odbarvení (bílého)

míst) v těchto skvrnách. Světelnou mikroskopií a barvením vodným roztokem anilínové modře bylo pozorováno, že původní příčinou těchto skvrn je skupina jednotlivých spor, které se vyskytovaly na papíru již před tiskem a během pomalého sušení papíru začaly růst. Barva skvrn je způsobena rezavě červeným materiálem rozpustným v alkalickém prostředí a nerozpustnými slámově zbarvenými skvrnami ve vláknech papíru. Studium skvrn postupujících několika následnými stránkami potvrzuje teorii, že skvrny mají částečně trojzrnnou strukturu, která vznikla buď během výrobního procesu nebo až po vazbě knihy.

Skupina 10. Textil

Brandis, W. - Lohse, C. - Jordan-Fahrbach, E.: Großformatige gothische Bildteppiche - neu ausgestellt im Kloster Wienhausen. Rest 3, 1995, s. 196-202.

Velkoplošné gotické nástěnné koberece - nová výstava v klášteře Wienhausen

O znovuvystavení gotických koberců v klášteře Wienhausen - historie koberců, historie restaurování, informace o současné prezentaci.

Brutillot, A.: Eine Tapisserie aus der Brüsseler Werkstatt des Pieter van Aelst. Rest 5, 1994, s. 320-323.

Tapiserie z bruselské dílny Pietra van Aelsta

Článek popisuje restaurování tapiserie s námětem „Koupele Bathseby“, která je součástí souboru šesti tapiserií s náměty z Bathesebina života umístěného na zámku v Siemaringenu. Jsou připisovány dílně Pietra van Aelsta a datovány do doby kolem roku 1520. V r. 1990 byla restaurována první tapiserie, v r. 1991-1993 druhá, o níž pojednává příspěvek (popis stavu a původních materiálů, staré opravy, mokré čištění, adjustace tapiserií).

Decker, D.: Im Grenzbereich Metall und Textil. Rest 1, 1995, s. 38-39.

Na hranici mezi kovem a textílem

Článek navazuje na předchozí příspěvek a informace o restaurování osmanské památky v témže čísle časopisu Restauro (viz následující anotace - pozn. red.). Zabývá se možnostmi zabezpečení a preventivní ochrany čabraky po restaurování.

Jägers, E.: Im Grenzbereich Metall und Textil. Rest 1, 1995, s. 34-37.

Na hranici mezi kovem a textílem

Popis přírodovědných průzkumů osmanské čabraky z pozdního 17. století, uložené v Badisches Landesmuseum v Karlsruhe. Poškození, možnosti konzervace.

Martius, S.: Zur Reinigung historischer Textilien. Rest 3, 1994, s. 178-183.

K čištění historických textilií

Popsány tři metody čištění užitá při restaurování textilií sloužících při židovských náboženských obřadech: chemickými prostředky, pomocí rozpouštědel a metodou mechanického čištění.

Stoll, A. - Sander, J.: Ein „Tüchlein“ aus der van-der-Goes-Nachfolge. Rest 5, 1993, s. 347-353.

Šátek z pozůstalosti van der Goese

Článek popisuje průzkum a následné restaurování šátku s malbou "Klanění pastýřů", který pochází ze 16. století a byl inspirován malbami Huga van der Goese. Detailní údaje o podložce, pigmentech, pojidlech, způsobu scelení atd. Restaurování se soustředilo především na sejmутí druhotných laků a navrácení povrchu šátku do původní podoby.

Oger, Brigitte: Fastness to light and washing of direct dyes for cellulosic textiles. Studies, roč. 41, č. 3, 1996, str. 129 - 135.

Stálobarevnost přímých barev pro celulózové textilie na světle a ve vodě.

Přímé barvy použité k barvení lněných a bavlněných tkaných textilií používané v restaurátorské praxi jsou na světle a ve vodě málo stabilní. Jejich stálobarevnost ve vodě lze zlepšit následným ošetřením pomocí fixačního prostředku, ale toto ošetření snižuje stálobarevnost na světle. Byla testována stálobarevnost na světle a ve vodě při i bez použití fixačního prostředku. Zdá se, že použití těchto barviv v trichromatickém barvicím systému se neshoduje s požadavky restaurátorů a konzervátorů, a proto se doporučuje použití kypových a reaktivních barviv.

Becker, Mary A., Magoshi, Yoshiko, Sakai, Tetsuya a Tuross, Noreen C.: Chemical and physical properties of old silk fabrics. Studies, roč. 42, č. 1, 1997, str. 27-37.

Chemické a fyzikální vlastnosti starých hedvábných textilií.

Aminokyseliny, které se objevují po hydrolyze, mohou sloužit jako indikátory stavu zachování hedvábí a poskytují rychlou metodu, která může být aplikována na velmi malém vzorku tkaniny. V článku jsou porovnána biochemická data získaná analýzou 17 vzorků japonských hedvábných podšívkových tkanin z kimon s výsledky analýz hedvábí z evropských zemí.

Moffatt, Elizabeth A., Sirois, P. Jane a Miller, Judi: Analysis of the paints on a selection of Naskapi artifacts in ethnographic collections. Studies, roč. 42, č. 2, 1997, str. 65 - 73.

Analýza barviv na vybraných předmětech z etnografických sbírek Naskapiů.

Byly analyzovány vzorky barviv z 32 etnografických předmětů Naskapiů, kteří žili v oblasti Quebec - Labrador v Kanadě. Předměty, převážně části oděvů vyrobených z kůže karibu, byly datovány od konce 18. stol. až do začátku 20. stol. Vzorky byly analyzovány FT-infračervenou spektroskopií, rentgenovou difrakční analýzou, rentgenovou mikroanalýzou a mikroskopicky v polarizovaném světle. V 19. stol. barevná škála této populace obsahovala pigmenty pravděpodobně místního původu, např. hematit, okrová žluť a zelené měďnaté soli mastných kyselin, stejně tak i pigmenty dovážené včetně rumělky, směsi rumělky a červeného olova a pruské modři. Počítá-

kem 20. stol. se objevila ultramarínová modř. Pojivo bylo charakterizováno jako bílkovina albuminového typu, která je sama často žlutě zabarvena. Identifikované pigmenty a pojiva byly srovnány s výsledky již publikovanými.

Skupina 11. Staré vosky, pryskyřice, tmely, barviva, pigmenty

Werner, B.: Die Farbstoffsammlung an der TU Dresden. Rest 1, 1995, s. 40-43.

Sbírka barviv na technické univerzitě v Drážďanech

Informativní článek o sbírce barev založené Wilhelmem Steinem (1812-1889) ve 3. čtvrtině 19. stol. v Drážďanech. Ve sbírce je cca 300 přírodních a 8 000 syntetických organických barviv.

Glastrup, J.: A note on the analysis of the binding medium from a phoenician shipwreck. Studies, roč. 40, č. 1, 1995, str. 65 - 68.

Poznámky k analýze pojiva z vraku fénické lodi.

Na dřevěných deskách vraku fénické lodi datované 400 let př.n.l. byly nalezeny barevné vrstvy. Z různých míst bylo odebráno pět vzorků pro analýzy pojiva pomocí plynové chromatografie s hmotností spektrometrií. Výsledky analýzy naznačují, že jako pojivo byl použit vosk (esparto) ve směsi s pryskyřicí a byla použita enkaustická metoda (vpalovací).

Whitmore, P.M., Colaluca, G.V. a Farrell, E.: A note of the origin of turbidity in films of an artists' acrylic paint medium. Studies, roč. 41, č. 4, 1996, str. 250-255.

Poznámka ke vzniku turbidity filmů s akrylátovým médiem.

Filmy s lesklým povrchem Liquitex - akrylátovým disperzním polymerem - se díky vzniku mikroskopických krystalických inkluzí stávají zakalenými. Tento článek popisuje analýzu bodu tání, morfologii, rozpustnost a infračervená absorpční spektra těchto mikrokrystallů a krystalických pevných látek extrahovaných z akrylátových filmů vodou. Výsledky této analýzy ukazují, že krystaly, které způsobují zakalenost těchto akrylátových filmů, jsou sloučeniny typu poly(etan-1, 2-diol) [poly(etylenglykol)]. Je popsán mechanismus vzniku těchto krystalů ve filmech a jsou definovány podmínky, při nichž krystalizace probíhá. Na základě těchto výsledků jsou navrženy metody, které mohou být využity při hledání vhodného způsobu ošetření filmových materiálů, aby se zabránilo jejich zmatování.

Skupina 12. Nábytek

Döpl, R.: Eine Münchner Wohnungseinrichtung. Rest 3, 1993, s. 182-186.

Zařízení mnichovského bytu

Článek informuje o restaurování „pánského pokoje“, nábytku navrženého r. 1908 mnichovským secesním designérem Richardem Riemerschmidem (souprava je v soukromém majetku). K nábytku se zachovaly návrhové skici. Podle těch se zhotovily eventuální doplňky chybějících částí. Popis použitých technik a materiálů.

Loescher, W.: Über eine besondere Fassungstechnik. Rest 5, 1994, s. 340-343.

O zvláštní technice povrchové úpravy

Autor informuje o poznatkách získaných při restaurování čtyř křesel pocházejících pravděpodobně z Francie a datovaných do rozmezí let 1790-1800. Popis průzkumů, poznatky ze staré literatury, popis techniky imitace patinovaného bronzu použité na křeslech.

Schewe, R.: Das Gestell des Beheim-Globus. Rest 3, 1993, s. 188-194.

Podstavec Beheimova globusu

Článek přináší další poznatky o globusu z r. 1492 (o něm viz RESTAURO 1, 1993). Autor se zabývá detailním popisem (rozměry, materiál atd.) konstrukce nesoucí globus. Z rozborů mj. vyplynulo, že je jen z částí původní (např. železná trojnožka nesoucí další konstrukci je náhradou za původní dřevěnou, odstraněnou někdy po roce 1510).

Stürmer, M.: Der „englische“ Ebenist Johann Friedrich Holzhauer jr. Rest 5, 1993, s. 334-337.

„Anglický“ ebenista Johann Friedrich Holzhauer ml.

Příspěvek na základě prací výmarského truhláře-ebenisty J. F. Holzauera analyzuje dobové výtvarné cítění poslední třetiny 18. století. Charakterizoval je silný odbiv ke všemu anglickému. To se týkalo i nábytku. Důkladné poznání uměleckého řemesla té doby může obohatit poznatky o myšleních a ideách německého klasicismu.

Skupina 13. Hudební nástroje

Lorenz, U.: Das Oktav-Virginal aus dem Leipziger Musikinstrumenten-Museum. Rest 3, 1995, s. 180-186.

Oktávový virginal z Muzea hudebních nástrojů v Lipsku

Na příkladu hudebního nástroje je ukázáno, jak se v praxi prolínají jednotlivé druhy restaurování (dřevo, malba, grafika, zlacení atd.) - členěno podle materiálů.

Martius, K.: Eine Laute von Sebastian Schelle, Nürnberg 1728. Rest 1, 1995, s. 28-33.

Loutna Sebastiana Schelleho, Norimberk 1728

Detailní popis restaurování loutny, včetně rozličných souvislostí, kterou postavil v r. 1728 Sebastian Schelle. Nástroj je uložen v Germanisches Nationalmuseum v Norimberku (inv. č. GNM Mi 574).

Schwartz, G.: Die Lackfassung des schwarzen Cembalos aus Schloß Charlottenburg. Rest 6, 1993, s. 400-404.

Lakování černého cembala ze zámku Charlottenburg

Černé cembalo ze zámku Charlottenburg bylo pravděpodobně kolem r. 1700 postaveno v berlínské dílně Michaela Mietkeho. Lakovou povrchovou vrstvu provedl Gerard Dagly. Nástroj pochází z majetku královny Sophie Charlotty (1668-1705), manželky Friedricha I. Restaurování lakové vrstvy bylo ukončeno počátkem léta 1990. Po rozsáhlých průzkumných pracích se druhotné úpravy snímaly až na vrstvu vzniklou opravou v r. 1883. Článek detailně popisuje průběh průzkumu, restaurování i použité materiály. Přemalby byly snímány mechanicky za použití mikroskopu, stará mechanická poškození tmelena směsí křídly a kliču, retuše prováděny metodou tratteggio akvarelem. Na závěr byl povrch ošetřen směsí vosku a pryskyřice.

Weber, R.: Ballistol zur Konservierung der Metallteile an Holzblasinstrumenten - viz Rest, Skupina 16.

Ballistol - prostředek ke konzervaci kovových částí dřevěných dechových nástrojů

Skupina 14. Ochrana zdraví

Merkord, J.: Gefahren im Umgang mit Fungiziden und Bioziden. Rest 3, 1994, s. 170-173.

Nebezpečí při používání fungicidů a biocidů

Článek se zabývá bezpečností práce restaurátora při aplikaci biocidů (proti houbám, mikroorganismům, dřevokaznému hmyzu).

Johnson, C., Head, K. a Green, L.: The conservation of a polychrome egyptian coffin. Studies, roč. 40, č. 2, 1995, str. 73 - 81.

Konzervace polychromované egyptské rakve.

Tato práce popisuje konzervaci starověké egyptské dřevěné rakve z let 960-900 př.n.l. Úkolem bylo zabezpečení silně poškozené pryskyřice, malby, vrstev bahna na sádrového podkladu, zpevnění, čištění, ošetření poškozeného dřeva a odstranění dřívějších restaurátorských zásahů. Vybrané materiály z rakve byly podrobeny analýze. Práce byla provedena v provizorní laboratoři zřízené speciálně pro tento účel. Jsou diskutovány otázky ochrany zdraví a bezpečnosti při práci s konsolidanty a rozpouštědly v prozatímním prostředí bez digestoře a vliv těchto otázek na volbu metody ošetření.

Skupina 15. Profese restaurátora

Gänsicke, S.: Restaurierung in den Vereinigten Staaten. Rest 2, 1993, s. 122-127.

Restaurování ve Spojených státech

Autorka popisuje situaci v oboru restaurování v USA. Krátce se zabývá tamní historií oboru, způsoby výuky, institucemi, v nichž restaurátoři vyvíjejí svoji činnost, restaurátorskými spolky. Ve Spojených státech existují 4 kategorie restaurátorů: nezávislí restaurátoři, muzejní restaurátoři pracující v rámci jedné muzejní sbírky, muzejní restaurátoři pracující pro více sbírek a restaurátoři sdružení v družstvech.

von der Goltz, B. - von der Goltz, M.: Tendenzen der Gemälderestaurierung im 20. Jahrhundert. Rest 5, 1993, s. 316-321.

Tendence v restaurování obrazů ve 20. století

Na německém příkladu autoři charakterizují dosavadní vývoj restaurování v tomto století. Na přelomu 19. a 20. století byla ještě restaurátorská praxe plně v zajištění metod století minulého. Jako reakce na to docházelo později k rozsáhlým derestauračním akcím. Mnoho restaurátorů a konzervátorů se také setkalo s myšlenkami nacionálního socialismu, který na jedné straně byl velkým ničitelem kulturních hodnot, na straně druhé však zakládal instituce pro restaurování a malířské techniky. Po válce němečtí restaurátoři a konzervátoři ztratili intelektuální kontakt s mezinárodním standardem oboru. V 70. letech se soustředili na aplikaci vědeckých přístupů, v letech 80. se stal hlavním trendem kritický přístup k sobě samému.

Heinisch, C. - op de Hipt, J. - Ishii, R. - Mayr, S. - Wiegel, B. - Wittstatt, B.: Zur Ausbildung von Restauratoren für Bücher, Archivalien und Papier. Rest 4, 1994, s. 266-270.

Vzdělávání restaurátorů knih, archiválií a papíru

Autoři jsou prvními absolventy tříletého studia zaměřeného na restaurování papíru na "Staatliche Fachakademie zur Ausbildung von Restauratoren" v Mnichově. Popisy studijních oborů, plánů atd.

Clavir, Miriam: The social and historic construction of professional values in conservation. Studies, roč. 43, č. 1, 1998, str. 1-8.

Sociální a historická struktura profesních hodnot v konzervaci.

Tento článek diskutuje společenskou historii vývoje konzervace jako profese odlišné od tradičního restaurování. Jsou zde uvažovány změny ve společenských hodnotách, které vedly konzervátory k vytvoření etických zásad, hodnot a domněnek, zaměřené zejména na důležitost zachování integrity předmětu a zaměření se na možnost aplikace vědeckých principů.

Skupina 16. Konzervační a restaurátorské materiály (chemikálie, materiály z umělých hmot)

Berger, G.: Neue Malmittel und Firnisse. Rest 4, 1994, s. 248-254.

Nové nátěrové hmoty a fermeže

Autor popisuje své dlouholeté zkušenosti s používáním stabilních laků (umělé pryskyřice stálé v UV záření) a PVAC retušovacích barev. Dokládá to na příkladech restaurovaných maleb El Greca, Bellotta, Rafaela, S. Ricciho a dalších.

Waentig, F.: Gießharzsysteme zum Einbetten von Proben. Rest 3, 1993, s. 195-199.

Umělé pryskyřice pro zalévání vzorků

Článek posuzuje výhody a nevýhody jednotlivých způsobů zhotovování vzorků pro analýzy vrstev polychromií, laků atd. (nábrusy). Popisuje různé druhy používaných umělých pryskyřic, tvarů odlítků, používání vakua při odlévání atd. Celkem je analyzováno 14 médií (4 na epoxidové bázi, 6 na bázi polyesterů a 4 na bázi akrylátů).

Weber, R.: Ballistol zur Konservierung der Metallteile an Holzblasinstrumenten. Rest 2, 1993, s. 106-110.

Ballistol - prostředek ke konzervaci kovových částí dřevěných dechových nástrojů

Článek se zabývá popisem užívání prostředku Ballistol pro konzervování kovových částí dřevěných hudebních nástrojů. Ke konzervaci se užívá různých materiálů, laků, mikrokrystalického, včelího vosku. Ballistol je vyráběn od r. 1905 firmou Klever GmbH v Akamu a sloužil původně ke konzervaci zbraní. Jedná se o zásaditou směs přírodních olejů, kterou lze snadno odstraňovat a přitom vytváří dostatečnou ochranu povrchu nástroje.

Skupina 17. Nástroje a přístroje

Skupina 18. Kopie a rekonstrukce (metody a materiály)

Michler, J.: Das Original in seiner Geschichte. Rest 5, 1993, s. 330-333.

Originál a jeho dějiny

Na příkladu restaurování gotických piet analyzuje autor možnosti přístupu k originálnímu dílu. V našem století většinou při restaurování převládaly snahy o odnětí všech dodatků i za cenu, že zbude pouhý fragment. V současnosti se spíše prosazuje myšlenka, podle níž i doplňky jsou součástí historie uměleckého díla. V protikladu ke staré zásadě restaurování „originálního stavu“ se dnes uplatňuje zásada zachování současného stavu jako „originálního historického stavu“. Autor však upozorňuje a na příkladech dokládá, že každý restaurátorský zásah je individuální, je nutné zvažovat všechny okolnosti ovlivňující charakter restaurování a podmínky další existence uměleckého díla.

Skupina 19. Přírodovědecké analýzy (včetně rentgenu, fototechnik)

von Bohlen, A. - Devos, W. - Moens, L. - Klockenkämpfer, R.: Ultramikroanalyse von Pigmenten. Rest 5, 1994, s. 328-330.

Ultramikroanalýza pigmentů

Informace o nové metodě umožňující rozlišování maliřských pigmentů (TRFA - Totalreflexions-Röntgenfluoreszenzanalyse). Popis metody, odebrané množství pigmentu k analýze se pohybuje v nanogramech, maximálně mikrogramech.

Hartleitner, W.: Befundmikroskopie vor Ort. Rest.

(Mikroskopická pozorování nálezu in situ)

Informace o mobilním stavu, který umožňuje provádět mikroskopická pozorování i fotografování zkoumaného předmětu v terénní praxi.

Whitmore, P.M. a Colaluca, V.G.: The natural and accelerated aging of an acrylic artists' medium. Studies, roč. 40, č. 1, 1995, str. 51 - 64.

Přirozené a urychlené stárnutí akrylátového prostředku.

Byly sledovány změny vzhledu, mechanických a chemických vlastností prostředku Liquitex na bázi akrylátové polymerní disperze během přirozeného stárnutí ve tmě a při urychleném stárnutí za zvýšené teploty a za světla. Při uložení ve tmě a při běžné teplotě a relativní vlhkosti se tenká vrstva polymeru zakalí a slabě zežloutne po několika týdnech. Zdá se, že při pokojové teplotě se objevuje zesíťování polymeru, čímž se polymer stává částečně rozpustný pouze v benzenu nebo butanonu, ačkoliv se nezdá, že by toto zesíťování způsobovalo problémy při odstraňování polymeru. Tento polymerní materiál je velmi odolný při fotochemických reakcích způsobených ultrafialovým zářením. Vystavení materiálu ultrafialovému záření způsobuje velmi pomalé štěpení a oxidaci polymeru, čímž se zvyšuje jeho rozpustnost a tvrdost. Silně degradované polymerní vrstvy ztrácejí svou pružnost.

Best, S.P., Clark, R.J.H., Daniels, M.A.M., Porter, Ch.A. a Withnall, R.: Identification by raman microscopy and visible reflectance spectroscopy of pigments on an icelandic manuscript. Studies, roč. 40, č. 1, 1995, str. 31 - 40.

Identifikace pigmentů na islandském rukopisu pomocí Ramanovy mikroskopie a reflexní spektroskopie.

Pigmenty použité na kopii islandského právního kodexu Jónsbók (Skardsbók, kolem r. 1360) byly nedestruktivně analyzovány přímo na místě (in situ) pomocí Ramanovy mikroskopie a reflexní spektroskopie. Celkem byly analyzovány tři iluminované iniciály, asi 15 ozdobných písmen na pozadí malby a ozdobné kresby. Pomocí Ramanovy mikroskopie bylo identifikováno 6 druhů pigmentů: rumělká, auripigment, realgar, červený okr, azurit a kostní běloba. Pigmenty, které vytvářejí zelenou a modrou barvu nebyly jednoznačně určeny. Reflexní spektra světla zelených a modrých pigmentů byly pravděpodobně odvozené od měděnky nebo jejích derivátů. Tmavě zelené pigmenty jsou založeny na měděnce, pravděpodobně ve směsi se zelenou hlinkou. V rukopisu nebyla identifikována olověná červen (minium) ani běloba. Není zřejmé, zda pigmenty nebyly použity z důvodů stylistických nebo zda nebyly v době psaní rukopisu dostupné.

Khabarde, B.V. a Joshi, G.P.: Thin-layer chromatographic and hydrolysis methods for the identification of plant gums in art objects. Studies, roč. 40, č. 2, 1995, str. 93 - 102.

Identifikace přírodních pryskyřic v uměleckých předmětech pomocí tenkovrstvé chromatografie a hydrolyzy.

Tenkovrstvá chromatografie (vrstvá L_1S_3 , silikagel, rozpouštědlo: 1-propanol: voda: hydroxid amonný (79: 20: 1), s ftalanem metoxybenzenaminu jako reagenčním činidlem) poskytuje velmi uspokojivé výsledky rozlišení osmi druhů pryskyřičných cukrů. Hydrolyza

pryskyřic byla provedena v atmosféře dusíku za přítomnosti trifluoroctové kyselině, aby se zabránilo rozkladu a ztrátě některých cukrů a snížila se doba hydrolyzy. Rostlinné pryskyřice - arabská guma, ghatti, karaya, mesquite, thingan, neem a tragacanth byly hydrolyzovány a identifikovány těmito metodami. Na základě přítomnosti cukrů v pryskyřici byl sestaven program pro jejich identifikaci. Popsané metody byly aplikovány na řadu velmi malých vzorků odebraných z nástěnných maleb.

Boone, P.M. a Markov, V.B.: Examination of museum objects by means of video holography. *Studies*, roč. 40, č. 2, 1995, str. 130 - 109.

Zkoumání muzejních předmětů pomocí videoholografické metody.

V rámci projektu byl testován prototyp systému, který umožňuje použití elektronické holografické interferometrie v kombinaci s počítačovým zobrazením pro analýzu deformace a pnutí předmětu a pro zjišťování místa defektů v předmětech a jejich analýzu. Pro testování byly vybrány dva rozdílné vzorky: olejová malba na dřevěném podkladu z 19. stol. a terakotová smaltovaná váza ze 17. stol. Metoda poskytuje zcela přesné metrologické informace a rychlou kvalitativní analýzu.

Devos, W., Moens, L. von Bohlen, A. a Klockenkämper, R.: Ultra-microanalysis of inorganic pigments on painted objects by total reflection X-ray fluorescence analysis. *Studies*, roč. 40, č. 3, 1995, str. 153 - 162.

Ultramikroanalýza anorganických pigmentů malovaných předmětů pomocí reflexní rentgenové fluorescenční analýzy.

V této práci je popsána nová metoda identifikace prvků v anorganických pigmentech založená na jedinečné ultramikrometodě odběru vzorku a na současné analytické metodě - reflexní rentgenové fluorescenční analýze (TXRF). Vysoká citlivost této metody umožňuje kvantitativní stanovení hlavních i vedlejších prvků ve vzorcích maleb o hmotnosti cca 0, 5 μg , což je jedna tisícina hmotnosti vzorku obvykle používaného k analýzám. Jsou zde diskutovány výhody a omezení této nové metody ve srovnání s jinými metodami používanými pro analýzy pigmentů. Metoda je aplikována na analýzy pigmentů na obrazech, polychromovaných sochách a rukopisech. Tato nová metoda je považována za doplňkovou analýzu pro specifické aplikace a může být vhodná pro menší muzea, která nemají jiné možnosti analýzy pigmentů.

Barba, C., San Andrés, M., Peinado, J., Báez, M.I. a Baldonelo, J.L.: A note on the characterization of paint layers by transmission electron microscopy. *Studies*, roč. 40, č. 3, 1995, str. 194 - 200.

Poznámka k identifikaci vrstev malby pomocí transmisní elektronové mikroskopie.

Je popsána aplikace transmisní elektronové mikroskopie (TEM) při studiu vrstev maleb a podkladu ve vzorku malby ze 14. stol. Výzkum byl prováděn na ultratenkém řezu mikrovzorku, který si zachoval původní strukturu vrstev malby. Vzorek obsahoval jednu základní vrstvu a jednu vrstvu červené malby. Analýzou jednotlivých částí byly identifikovány hlavní a vedlejší prvky v základní vrstvě i malbě. Převážnou složku základní vrstvy tvoří sádra ($\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$) ve směsi s albitem ($\text{NaAlSi}_3\text{O}_8$), dolomitem ($\text{CaCO}_3 \cdot \text{MgCO}_3$) a kalcitem (CaCO_3). Vrstva malby byla tvořena převážně rumělkou (HgS). TEM je metoda umožňující kompletní identifikaci anorganických složek v každé vrstvě od morfologického průzkumu, přes kvalitativní a kvantitativní mikroanalýzu pomocí energiově-dispersní rtg spektroskopie až po určení krystalové struktury pomocí elektronové difrakce.

Gates, G.: A note on the artist's pigment aureolin. *Studies*, roč. 40, č. 3, 1995, str. 201 - 206.

Poznámka k pigmentu Aureolin.

Chemický vzorec pigmentu známého jako Aureolin - $\text{K}_{3-x}\text{Na}_x[\text{Co}(\text{NO}_2)_6] \cdot n\text{H}_2\text{O}$, kde $x < 1$ - vyjadřuje určitou variabilitu stechiometrie hexanitrokobaltitanu draselného, substituovaného sodíkem. V závislosti obsahu vody - hydratačním stavu této sloučeniny byla naměřena rtg difrakční spektra. Anisotropické odlišnosti sloučeniny způsobené substitucí draslíku sodíkem byly identifikovány pomocí optické mikroskopie v polarizovaném světle.

Down, J.L., MacDonald, M.A., Tétreault, J. a Williams, R.S.: Adhesive testing at the Canadian Conservation Institute - an evaluation of selected poly(vinylacetate) and acrylic adhesives. *Studies*, roč. 41, č. 1, 1996, str. 19 - 44.

Testování lepidel v Kanadském konzervačním institutu - hodnocení vybraných polyvinylacetátových a akrylátových lepidel.

V r. 1983 zahájil Kanadský konzervační institut (CCI) projekt, zabývající se hodnocením 27 polyvinylacetátových (PVAC) a 25 akrylátových lepidel na základě měření pH, emisí škodlivých výparů, pružnosti a pevnosti, a žloutnutí při procesu stárnutí při pokojové teplotě a při fluorescenčním záření. Měření pH extraktů ukazují, že PVAC lepidla jsou kyselejší než akrylátová a že při stárnutí na světle snižuje hodnotu pH u obou druhů lepidel. PVAC homopolymery jsou obecně kyselejší než PVAC kopolymery. Akrylátová lepidla obsahující butylakrylát jsou neutrální. Analýza odpadků z PVAC a akrylátových lepidel ukazuje, že se odpařují různé estery a sloučeniny ze zbytků rozpouštědel, ale pouze PVAC lepidla uvolňují větší množství kyseliny octové. Výsledky ukazují, že při běžném ošetření předmětů nepředstavuje vypařování kyseliny octové akutní nebezpečí. Obecně lze říci, že oba druhy lepidel jsou při stárnutí bez přístupu světla.

Scott, D.A.: A note on the metallographic preparation of ancient lead. *Studies*, roč. 41, č. 1, 1996, str. 60 - 62.

Poznámka k metalografické přípravě vzorků starověkého olova.

Příprava leštěných povrchů olovených vzorků pro metalografické zkoušky je často velmi obtížné. Znečištění a zprohýbání vyleštěného povrchu může velmi snadno zastírat mikrostrukturu olova. V této práci je uveden praktický postup přípravy vzorku s leptacími a leštícími činidly ve spojení s koloidním křemíkem. Konečná fáze přípravy může být provedena buď klasickými metodami leptání a leštění nebo ponořením vzorku do okyseleného glycerolu (leptacího činidla). Je zde uveden praktický příklad použití této metody. Současně byla studována mikrostruktura povrchu vzorku olova z doby římské.

Halpine, S.M.: An improved dye and lake pigment analysis method for high-performance liquid chromatography and diode array detector. *Studies*, roč. 41, č. 2, 1996, str. 76 - 94.

Zdokonalená metoda analýzy barev a mořidlových barviv pro vysokoúčinnou kapalinovou chromatografii s diode-array detektorem.

Je popsána nová analytická metoda pro určení široké škály organických barviv pro vysokoúčinný kapalinový chromatograf (HPCL) s diode-array detektorem (DAD). Nosná kapalina je tvořena vodným roztokem acetonitrilu s 0, 1 % kyselinou trifluoroctovou. Tento systém byl použit k analýze řady barviv, včetně indiánské žluti a oranžové barvy gumiguta a obvyklých mořidlových barviv a barev. Touto technikou byly analyzovány barvy extrahované z vláken čalounění (National Gallery of Art, Washington DC) a mořidlová barviva z kolo-rované skříňky (Portland Museum of Art). V barvě i mořidlovém barvivu byly identifikovány košenila (červené barvivo z červce nopálo-vého) a indigo. V akvarelovém pigmentu byla nalezena gumiguta (červeně oranžové barvivo), zatímco žluté barvivo z rýtu barvišského a nejméně dva druhy barviv z mořeny barvišské byly přítomny ve extraktech z čalounění. Jsou zde navrženy nové směry ve výzkumu malířských materiálů a technik, založené na vysoké citlivosti použité metody.

Bacci, M. a Picollo, M.: Non-destructive spectroscopic detection of cobalt(II) in paintings and glass. Studies, roč. 41, č. 3, 1996, str. 136-144.

Nedestruktivní spektroskopické stanovení dvojmocného kobaltu v malbách a ve skle.

Pigmenty obsahující dvojmocný kobalt se v různých obdobích objevovaly již odedávna. Nejvýznamnějšími kobaltovými modrými pigmenty jsou smalt a Thénardova modř. V tomto článku je navržena nedestruktivní metoda identifikace pigmentu obsahující dvojmocný kobalt ve viditelné a infračervené oblasti elektromagnetického spektra. Tato metoda byla použita k identifikaci dvojmocného kobaltu v nástěnné malbě ze 16. stol. a dvou skleněných výplní oken z 15. stol.

Gilberg, M. a Grattan, W.D.: A dynamic system for removing oxygen from air using an electrochemical cell. Studies, roč. 41, č. 3, 1996, str. 183 - 186.

Dynamický systém odstranění kyslíku ze vzduchu pomocí elektrochemické reakce.

Speciální elektrochemická cela, která je schopna kontinuální deoxigenace, může posloužit jako alternativní metoda pro minimalizování poškození muzejních předmětů tím, že jsou vystaveny nebo uloženy v prostředí neobsahujícím kyslík. Byl navržen prototyp malé, vzduchotěsné komory, která je schopna redukovat koncentrace kyslíku. Jsou zde publikovány předběžné výsledky.

Bussotti, L., Carboncini, M.P., Castellucci, E., Giuntini, L. a Mandó, P.A.: Identification of pigments in a fourteenth-century miniature by combined micro-raman and PIXE spectroscopic techniques. Studies, roč. 42, č. 2, 1997, str. 83-92.

Identifikace pigmentů na miniatuře ze 14. stol. metodami mikro-ramanovou spektroskopii a PIXE.

Pigmenty na miniatuře ze 14. stol. byly analyzovány pomocí dvou spektroskopických metod - PIXE (particle-induced X-ray emission) a mikro-ramanovou spektroskopii. Použití těchto dvou vzájemně se doplňujících, nedestruktivních metod poskytlo více informací než by poskytly jednotlivé metody a umožnilo jednoznačnou identifikaci řady pigmentů. Autor miniatuře používal omezený počet pigmentů a dával přednost směsím pigmentů. Pro restaurování jednoho místa miniatuře byly použity pigmenty identické s původními.

Grossi, C.M., Esbert, R.M., Suárez del Río, L.M., Montoto, M. a Laurenzi-Tabasso, M.: Acoustic emission monitoring to study sodium sulphate crystallization in monumental porous carbonate stones. Studies, roč. 42, č. 2, 1997, str. 115-125.

Studium krystalizace síranu sodného v památkách z porézního vápenatého kamene pomocí akustického emisního monitorování.

Rozpuštěné soli uvnitř porézního kamene mohou zvyšovat vnitřní pnutí. Za těchto podmínek mohou spontánně vznikat vlny - akustická emise/mikroseizmická činnost, AE/MS). V této práci bylo provedeno monitorování akustické emise krystalizace solí, která probíhá v kameni, aby se stanovily degradační děje probíhající během testování. Při testování byly použity porézní vápenaté kameny ze španělských památkových objektů s různou porézností a rozložením pórů. Vybranou solí byl síran sodný. AE/MS zaznamenaný během různých stádií pokusu (ponoření, sušení a ochlazování) byl vztažen na vlastnosti síranu sodného a charakteristiky pórů v kameni.

Tétreault, J. a Stamatopoulou, E.: Determination of concentrations of acetic acid emitted from wood coatings in enclosures. Studies, roč. 42, č. 3, 1997, str. 141-156.

Stanovení koncentrací kyseliny octové uvolňované z nátěrů dřeva.

Bylo vybráno 22 komerčních nátěrů založených na tvorbě povrchového filmu a byly studovány rovnovážné koncentrace těkavých organických sloučenin a jejich rychlost uvolňování. Pomocí termické desorpce a plynové chromatografie byly měřeny koncentrace kyseliny octové a ostatních těkavých organických látek. Kyseliny octové se odpařovala z téměř všech nátěrů, ale různou rychlostí. Bylo shledáno, že nátěry, které vznikají oxidační polymerizací uvolňují vysokou koncentraci kyseliny octové jak v rovnovážném tak i ustáleném stavu. Rovnovážné koncentrace kyseliny octové uvolňované z nátěrů vzniklých jinými mechanismy jsou podobné koncentracím uvolňovaným z červeného dubu - kyselého dřeva.

Kutzke, H., Barbier, B., Becker, P. a Eggert, G.: Barstowite as a corrosion product on a lead object from the Mahdia shipwreck. Studies, roč. 42, č. 3, 1997, str. 176-180.

Barstowit - korozní produkt na oloveném předmětu z vraku lodi Mahdia.

Pomocí rtg práškové difrakční analýzy a infračervené spektroskopie byly analyzovány korozní produkty na olovených předmětech nalezených na vraku lodi Mahdia. Mezi několika velmi dobře známými sloučeninami byla nalezena i zřídka se vyskytující sloučenina olova barstowit, $3\text{PbCl}_2 \cdot \text{PbCO}_3 \cdot \text{H}_2\text{O}$, která zatím nebyla nikdy popsána jako korozní produkt na olovených archeologických předmětech. Jsou uvedeny výsledky rtg difrakční analýzy, mřížkové parametry a infračervená spektra.

Helwig, Kate: A note on burnt yellow earth pigments: documentary sources and scientific analysis. Studies, roč. 42, č. 3, 1997, str. 181-188.

Poznámka k palené žluté hlince: dokumentace a vědecká analýza.

V dřívějších dobách se používal červený oxid železitý známý jako pálená žlutá hlínka, který nahrazoval v přírodě se vyskytující červené hlínky. Pigment byl často vyráběn zahříváním žluté hlínky po několik minut až několik hodin při teplotě nižší než 800 °C. Pokud je žlutá

hlínka pálena za těchto podmínek, přeměňuje se její hlavní složka - goethit - na červený oxid železitý s anomální difrakcí odpovídající neuspořádané krystalové struktuře hematitu. Rtg mikrodifrakční analýza může analyzovat velmi malé vzorky červených pigmentů oxidů železa a v některých případech může odhalit i použití pálené žluté hlínky.

Gilberg, Mark a Roach, Alex: Laboratory evaluation of an insect growth regulator, fenoxycarb, for the control of *Tineola Bisselleilla* (Hum.) in museum collections. *Studies*, roč. 42, č. 4, 1997, str. 207-210.

Laboratorní hodnocení regulátoru růstu hmyzu - fenoxycarbu - pro kontrolu *Tineola Bisselleilla* (Hum.) v muzejních sbírkách.

Je diskutováno použití fenoxycarbu, regulátoru růstu hmyzu, pro kontrolu šatního molu *Tineola Bisselleilla* (Hum.) v muzejních sbírkách. Výsledky ukazují, že úmrtnost *Tineola Bisselleilla* závisí na koncentraci fenoxycarbu.

Ferretti, M., Miazzo, L. a Moiola, P.: The application of a non-destructive XRF method to identify different alloys in the bronze statue of the capitoline horse. *Studies*, roč. 42, č. 4, 1997, str. 241-246.

Aplikace nedestruktivní rentgenfluorescenční metody k identifikaci různých slitin v bronzové soše koně v Kapitulu.

Článek informuje o výsledcích nedestruktivní energiově disperzní rentgenfluorescenční analýze provedené na řecké bronzové soše. Důvodem byla identifikace nepůvodních částí sochy na základě rozdílů ve složení. Experimentální metoda sestávala z mapování povrchu předmětu pomocí několika set měření mobilním spektrometrem. Tato nedestruktivní metoda, která je založena na srovnání kvalitativních dat, nezahrnuje stanovení složení slitiny. Aplikace na sochu koně vedla k závěrům, že jsou zde části, které nepaří k původnímu odlitému bronzu. Tyto výsledky jsou ve shodě s technickým a stylistickým hodnocením sochy.

Skupina 20. Techniky vykopávek

Skupina 21. Výstavní technika, klimatologie, osvětlení, zhotovování modelů a dioramat, depozitáře

Brand, M.: Bücher in Ausstellungen. *Rest 5*, 1994, s. 324-327.

Výstavy knih

Článek se zabývá řádnou prezentací, uložením a ochranou knih při výstavách. Katalogizuje jednotlivé používané metody (pěnové podstavce, kartónové podstavce, podstavce z plexiskla, plstěné role, role z Melinexu).

Fuchs, D. R. - Leissner, J.: Glassensoren erfassen das Schadensrisiko an Kunstobjekten. *Rest 3*, 1995, s. 170-173.

Skleněné senzory určí riziko poškození uměleckých předmětů

Informace o možnosti rozpoznávání míry škodlivých vlivů okolního prostředí na umělecká díla (kyselé plyny, oxidační částice ve vzduchu, vzdušná vlhkost, přímá vlhkost, změny vlhkosti a teploty, atd.) pomocí skleněných senzorů. V roce 1994 ověřováno v Grünes Gewölbe v Drážďanech.

Schwarz, A. - Gadesmann, D.: Holzfeuchtemessungen an Tafelgemälden. *Rest 4*, 1994.

Měření vlhkosti dřeva u deskových maleb

Článek je shrnutím výsledků druhé části programu měření vlivu vlhkosti na deskovou malbu, která byla prováděna v kapli zámku v Celle. První část byla zveřejněna v časopise *Restauro* č. 5, 1992. Část druhá se zabývá měřením vlhkosti vlastních maleb (vlhkost v bezprostředním okolí obrazu, vlhkost dřevěné podložky atd.). Návrhy na zlepšení vlhkosních poměrů v kapli.

Green, L.R. a Thickett, D.: Testing materials for use in the storage and display of antiquities - a revised methodology. *Studies*, roč. 40, č. 3, 1995, str. 145-152.

Testovací materiály pro použití v depozitářích a na výstavách uměleckých děl - přepracovaná metodika. *Tineola Bisselleilla* (hum.)

Ke zhodnocení vhodnosti použití daných vitrín pro sbírkové materiály je prováděn už více jak 20 let jednoduchý urychlený korozní test. V této práci jsou uvedeny jednotlivé etapy výzkumu, které vedly k přepracování metodiky tzv. „Oddyho testu“. Na základě dvou srovnávacích experimentů bylo prokázáno, že k dosažení reprodukovatelných výsledků musí být metoda provedena důsledně. Je zde popsána standardní metodika „Oddyho testu“.

Camuffo, D. a Bernardi, A.: Study of the microclimate of the Hall of the Giants in the Carrara palace in Padua. *Studies*, roč. 40, č. 4, 1995, str. 237 - 249.

Studium mikroklimatu v Sále gigantů v paláci Carrara v Padově.

Sál Gigantů (*Sala dei Giganti*) v bývalém paláci Carrara, který je dnes součástí University v Padově (Itálie) je vyzdoben freskami ze 16. stol. Tyto fresky jsou vystaveny vlivu škodlivých látek v ovzduší a mechanickým šokům způsobených střídáním teplotních cyklů. V tomto sále bylo sledováno mikroklima a obsah prachových částic v různých obdobích roku - v zimě, v létě a na podzim. Na základě studia map termohygomrických průřezů bylo identifikováno několik faktorů, které narušují vnitřní mikroklima - sluneční záření, které způsobuje sezónní i denní tepelné cykly, ústřední topení řízené termostatem a časovým spínačem, které přerušují dodávky tepla, používání sálu pro přednášky a koncerty, pohyb lidí ve vedlejších prostorách, stará okna s výplněmi z olovnatého skla, která jsou poměrně velká (čímž je tepelná vodivost vysoká a izolace velmi nízká), vnější vzduch, který vniká do sálu mezi střechou a stropem ventilačními zařízeními a potom prostupuje štěrbinami v kazetovém stropu a denní používání vysavače, který podstatně zvyšuje obsah prachových částic ve vzduchu. Jsou zde diskutovány metody snižující vliv výše uvedených faktorů.

Isetti, C., Magrini, A. a Nannei, E.: The application of vapour-permeable synthetic membranes to the climatic stabilization of museum showcases. *Studies*, roč. 41, č. 4, 1996, str. 229-240.

Využití propustných membrán při klimatické stabilizaci muzejních vitrín.

Tento článek popisuje neobvyklou metodu stabilizování relativní vlhkosti (RH) ve vzduchu uvnitř muzejních vitrín pomocí syntetické hydrofobní membrány a hygroskopického roztoku v membránovém nosiči. Výsledky monitorování RH pro dvě identické výstavní vitríny (jedna s membránou umístěnou v proudu vzduchu a roztoku chloridu lithného) ukazují podstatný vliv na stabilizaci výchylek RH. Další výpočty prováděné během jednoho roku ukazují, že výchylky RH ve vnějším prostředí lze značně snížit pomocí pomalé rychlosti proudu vzduchu, malou plochou povrchu membrány a malou hmotností roztoku na jednotku objemu vitríny.

Tworek-Matuszkiewicz, Beata: The flight of Brancusi birds: de-installation and packing of two marble sculptures. Studies, roč. 42, č. 2, 1997, str. 101-106.

Let ptáků od Brancusiho: deinstalace a balení dvou mramorových soch.

Jsou stručně popsány dvě mramorové sochy „Ptáci v prostoru“ od Constantina Brancusiho uložené v Národní Galerie Austrálie, jejich historie a stav. Tyto extrémně křehké předměty byly odstraněny z jejich původního místa vystavení a pomocí stabilizačního podpěrného systému vytvořeného ze skleněných vláken a hliníkových desek přestěhovány. Tento systém byl následně použit jako podpěrná konstrukce v bednách pro přepravu soch.

Elert, K. a Maekawa, S.: Rentokil Bubble in nitrogen anoxia treatment of museum pests. Studies, roč. 42, č. 4, 1997, str. 247-252.

Použití nafukovací komory Rentokil pro hubení škůdců v muzeích.

Komerčně dostupná, přenosná, fumigační nafukovací komora, která byla vyvinuta pro použití metylbromidu (bromometanu), fosfinu nebo oxidu uhelnatého, je testována pro použití dusíkatých výparů. Tato komora může být výhodná pro muzea, kde není možné zřízovat stálou fumigační komoru. Byly testovány dva typy komor, 35 m³ a 6 m³ z hlediska propustnosti kyslíku a těsnosti dusíkatých plynů. Testy potvrdily vhodnost těchto komor pro tuto aplikaci.

Skupina 22. Dokumentace

Heimler, M.: Schadenskartierung an Großbronzen - viz Skupina 02. (Rest)

Dokumentace škod na velkých bronzích

Turek, P.: Fotografische Dokumentation im Nahbereich. Rest 6, 1993, s. 406-411.

Detailní fotografická dokumentace

Autor popisuje své zkušenosti, které získal v poslední době při detailní fotografické dokumentaci uměleckých objektů (hlavně nástěnných maleb). Využití nových technických prostředků včetně elektronického záznamu obrazu. Popis autorem použitých kamer, měchů, objektivů, osvětlení, stativové konstrukce atd. Kombinace elektromotorem poháněného fotografického měchu s videokamerou.

Skupina 23. Všeobecná bibliografie a recenze

Rottländer, R.: Buchtip: Peter Frie, Kunst und Maschine. Rest 5, 1994, s. 344-347.

Tip na knihu: Peter Frie, Umění a stroji

Informace o knize zabývající se různými technickými pomůckami používanými umělci od konce středověku.

Buys, S. a Oakley, V.: The conservation and restoration of ceramics. Studies, roč. 40, č. 1, 1995, str. 69 - 70.

Konzervace a restaurování keramiky.

Butterworth-Heinemann, London 1994, 243 pp., ISBN 0 7506 0957 5.

Hirst, M. a Dunkerton, J.: Making and meaning: The Young Michelangelo. Studies, roč. 40, č. 2, 1995.

National Gallery Publications, London, 1994, 143 pp. ISBN 1 85709 66 7.

Skaug, E. S.: Punch marks from Giotto to Fra Angelica: Attribution, Chronology, and Workshop Relationships in Tuscan Panel Painting c. 1330 - 1430. Studies, roč. 40, č. 3, 1995.

IIC Nordic Group - Norwegian Section, Oslo, 1994, 2 volumes, 600 pp. ISBN 82-990745-2-5 (dostupné na adrese: NKF-N, c/o Oslo University Museums, Frederiks gt 3, 0164 Oslo, Norway).

Charola, A.E., Koestler, R.J. a Lombardi, G.: Lavas and Volcanic Tuffs

Proceedings of the International Meeting, Easter Island, Chile, October 25-31, 1990, ICCROM, Rome 1994, 368 str., ISBN 92-9077-115-1.

Lávy a sopečné tufy.

Stefanaggi, Marcel (editor): La conservation des textiles anciens. Journées d'études de la SFIIIC, Angers, 20-22 October 1994, SFIIIC, Paris, 293 str. ISBN 2-905430-07-9.

Studies, roč. 41, č. 1, 1996, str. 63.

Konzervace starověkého textilu.

Rembrandt/not Rembrandt in the Metropolitan Museum of Art: Aspects of Connoisseurship. Studies, roč. 41, č. 2, 1996, str. 123 - 126.

The Metropolitan Museum of Art, New York 1995, paperbound and slipcased, ISBN 0-8109-6493-7

- Feller, Robert L.:** Accelerated Aging, Photochemical and Thermal Aspects. *Studies*, roč. 41, č. 3, 1996.
Urychlené stárnutí, fotochemická a termická hlediska.
Research in Conservation Series, The Getty Conservation Institute, Marina del Rey, CA (1995), ISBN 0-89236-125-5.
- Collins, Chris (ed.):** The care and conservation of palaeontological material. *Studies*, roč. 41, č. 3, 1996.
Péče a konzervace paleontologického materiálu.
Butterworth-Heinemann, Oxford (1995), 139 pp., ISBN 0-7506-1742-X.
- Sixsmith, Mike (ed.):** Touring Exhibitions: the Touring Exhibition Group's manual of Good Practice. *Studies*, roč. 42, č. 1, 1997.
Putovní výstavy: příručka.
Butterworth-Heinemann Ltd., Oxford, (1995), xviii + 237 pp. ISBN 0-7506-2516-X.
- Pertegato, Francesco:** Il restauro degli arazzi. *Studies*, roč. 42, č. 2, 1997.
Nardini Editore, Fiesole (1996)m 267 pp., ISBN 88-404-404-0.
- Keene, Suzanne:** Managing Conservation in Museum. *Studies*, roč. 42, č. 2, 1997.
Řízení konzervace v muzeích.
Butterworth Heinemann, Oxford (1996), 265 pp., ISBN 0 7506 2384 5.
- Kockaert, Leopold a Marijnissen, Roger H.:** Dialogue avec l'oeuvre ravagée apres 250 ans de restauration. *Studies*, roč. 42, č. 3, 1997.
Fonds Mercator Paribas, Antwerp (1995) 280 pp. ISBN 90-6153-341-4.
- Tubb, Walker K. (ed.):** Antiquities Trade or Betrayed: legal, ethical and conservation issues. *Studies*, roč. 42, č. 3, 1997.
Archetype Publications, London (1995), pp. xxi + 263. ISBN 1 87313 2700.
- Price, N.S., Talley Jr., M.K. a Vaccaro. A.M. (editors):** Historical and Philosophical Issues in the Conservation of Cultural Heritage. *Studies*, roč. 42, č. 3, 1997.
Historické a filozofické otázky při konzervaci kulturního dědictví.
The Getty Conservation Institute, Los Angeles (1997), 518 str. ISBN 0-89236-250-2 (vázaná) nebo 0-89236-398-3 (paperback).
- Bristow, I.C.:** Interior House-Painting Colours and Technology 1615-1840. *Architectural Colour in British Interiors 1615-1840. Studies*, roč. 43, č. 1, 1998.
Yale University Press, New Haven and London (1996), 265 pp., ISBN 0-300-03866-6.
- Orna, M.V.(ed.):** Archaeological Chemistry: Organic, Inorganic and Biochemical Analysis. *Studies*, roč. 43, č. 1, 1998.
Archeologická chemie: organická, anorganická a biochemická analýza.
ACS Symposium Series Č. 625, American Chemical Society, Washington DC (1996), 460 str. ISBN 0-8412-3395-0.
- Restaurierte Gemälde. Studies**, roč. 43, č. 1, 1998.
Kunsthistorische Museum, Vienna (1996), ISBN 3 900 325-60-X.
- Skupina 24. Všeobecné zprávy, personálie**
- Koller, A.:** Museumsbaustelle Wien. *Rest 3*, 1995, s. 164-169.
Budování muzeí ve Vídni
O současném stavu problémech muzejního okrsku ve Vídni po deseti letech jeho budování.
- Skupina 25. Umělecké zpracování dřeva**
- Kurella, A.:** Bemerkungen zur ursprünglichen Aufstellung eines Altars. *Rest 5*, 1993, s. 321-324.
Poznámky k původní podobě oltáře
Autorka se zabývá úvahami o původní podobě reformačního oltáře od Michaela Ostendorfera z let 1554-1555, jehož fragment se dnes nachází v Městském muzeu v Řezně. Výsledky nového archivního bádání (dopis autora se skicou díla) a technologický průzkum zbytků oltáře umožnily hypotetickou rekonstrukci jeho původní podoby.
- Skupina 26. Technické kulturní památky**
- Staschull, M.:** Residenz München, Antiquarium. *Rest 6*, 1993, s. 418-423.
Mnichovská rezidence, Antiquarium
Autor se zabývá shrnutím výsledků průzkumů, které se prováděly jako příprava pro restaurování slavnostního sálu tzv. Antiquaria Mníchovské rezidence. Jde o jeden z nejvýznamnějších renesančních halových prostorů v Evropě s rozměry 67 x 12 m. Sál byl téměř zničen nálety v r. 1944, v současné době je vážně ohrožen zasolením.

Vzorová smlouva o zapůjčení sbírkových předmětů

Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií nechala odborně posoudit běžně užívané reversy k zapůjčení sbírkových předmětů. Následující text je výsledkem konzultace s Advokátní kanceláří JUDr. Antonína Mímochoodka, Pekárenská 12, 602 00 Brno, tel./fax: 05/41 21 82 28.

PRÁVNÍ STANOVISKO KE SMLOUVÁM O VYPŮJČCE

1. Muzejní sbírky, které jsou ve vlastnictví státu lze přenechávat do užívání na základě vzorové smlouvy, kterou uvádíme dále. Přitom musí být dodrženy tyto zásady:
 - a) smlouva musí mít písemnou formu
 - b) musí obsahovat určení majetku, který má být přenechán
 - c) určení způsobu a doby užívání
 - d) stanovení o výši úplaty
 - e) způsob zajištění a údržby majetku
 - f) možnosti odstoupení od smlouvy
2. Vzhledem k tomu, že státní majetek lze podle platné právní úpravy přenechávat pouze za úplaty a výpůjčka je dočasné bezúplatné přenechání věci, bylo doporučeno tuto otázku konzultovat s Ministerstvem kultury ČR, aby se předešlo výtkám stran bezúplatnosti.
3. V případě zápůjčky pro komerční účely není zapotřebí mít živnostenské oprávnění a stejně tak není nutné tuto aktivitu zahrnout do předmětu činnosti kulturních institucí za předpokladu, že se nejedná o soustavnou činnost prováděnou za účelem zisku. Jedná-li se o činnost příležitostnou, nemá tato charakter podnikání.

Z důvodů právní jistoty bylo doporučeno případ od případu věc posuzovat, není-li z jejího obsahu naprosto zřejmé a jednoznačné, že se nejedná o podnikání, tak jak je výše charakterizováno.

ZÁVĚR:

Vzorová smlouva, kterou uvádíme dále, je smlouvou orientační a proto její obsah nelze bezvýhradně aplikovat na všechny případy. Obsahuje základní instituty, které by měly být v každé smlouvě obsaženy, nicméně se nevylučuje, naopak se předpokládá, že vzorová smlouva bude upravena a rozšířena podle konkrétních podmínek.

SMLOUVA O VÝPUJČCE

Uzavřena níže uvedeného dne měsíce a roku mezi účastníky:

1.....(přesný název právnické nebo fyzické osoby)..... IČO:
 zast.:(jméno a příjmení statutárního orgánu).....
jako půjčitel

2.....(přesný název právnické nebo fyzické osoby)..... IČO:
 zast.:(jméno a příjmení statutárního orgánu).....
jako vypůjčitel

Takto:

I. Předmět a účel výpůjčky

1. Půjčitel prohlašuje, že má právo hospodaření k předmětům uvedeným v příloze č.1, která je nedílnou součástí této smlouvy.
2. Půjčitel přenechává předměty uvedené v příloze č.1 vypůjčitelu za účelem:
3. Právo hospodaření půjčitele k výše uvedeným předmětům zůstává touto smlouvou nedotčeno.
4. Účastníci prohlašují ve shodě, že půjčené předměty jsou způsobilé účelu výpůjčky. Jejich stav je popsán v příloze 2., která je nedílnou součástí této smlouvy.

II. Doba výpůjčky

1. Doba výpůjčky byla dohodnuta takto:
začátek výpůjčky: konec výpůjčky :.....
2. Předměty jsou vypůjčeny ve chvíli, kdy vypůjčitel svěřené předměty převezme. O převzetí a předání sepíše účastníci protokol, který je nedílnou součástí této smlouvy.
3. Vypůjčitel přebírá vypůjčené předměty v místě, které určí půjčitel. Neurčí-li půjčitel takové místo, přebírá je vypůjčitel tam, kde se tyto předměty nacházejí.

III. Přeprava vypůjčených děl

1. Přepřevu, nakládku a vykládku vypůjčených předmětů na místo určení a zpět zajistí na svůj náklad a nebezpečí vypůjčitel. Přepřeva vypůjčených předmětů je možná pouze za účasti vypůjčitele, nestanovi-li vypůjčitel jinak.
2. Způsob přepravy, balení, a jiné podmínky přepravy vypůjčených předmětů stanoví vypůjčitel.

IV. Další ujednání

1. Vypůjčené předměty mohou být vypůjčitelem použity výhradně k účelu uvedenému v č.1 této smlouvy a vypůjčitel je nesmí přenechat k užívání či jiné jakékoliv dispozici třetí osobě.
2. Vypůjčitel je povinen zajistit pojištění vypůjčených předmětů od doby jejich převzetí až po jejich předání.
3. Vypůjčitel je povinen zajistit ochranu a bezpečnost vypůjčených předmětů a dodržení těchto klimatických popř. jiných podmínek:.....
4. Vypůjčené předměty nesmějí být bez písemného souhlasu půjčitele fotografovány, filmovány ani jinak reprodukovány a nesmějí být na nich prováděny restaurátorské, konzervátorské a jiné zásahy.
5. Vypůjčitel ručí od okamžiku převzetí až do předání předmětů z jejich poškození, zničení nebo ztráty. Tato odpovědnost je objektivní. Vypůjčitel se odpovědností nezbaví ani v případě, prokáže-li, že poškození, zničení nebo ztrátu předmětu nezavinil.
6. Poruší-li vypůjčitel tuto smlouvu, má půjčitel právo od této smlouvy odstoupit. Tímto není dotčeno právo na náhradu škody. V takovémto případě má vypůjčitel povinnost vypůjčené předměty okamžitě vrátit. Z důvodů hodných zvláštního zřetele má vypůjčitel právo žádat, aby mu vypůjčené předměty byly vráceny před sjednanou lhůtou výpůjčky.
7. Vypůjčitel je povinen neprodleně informovat půjčitele o všech skutečnostech, které se týkají změny stavu vypůjčených předmětů, zejména jejich poškození, zničení nebo ztráty.

V. Závěrečná ustanovení

1. Změny a doplňky této smlouvy lze činit pouze písemnými dodatky, odsouhlasenými oběma stranami.
2. Tato smlouva byla sepsána ve dvou výtiscích, každá strana obdržela po jednom výtisku.
3. Smlouva nabývá platnosti podpisem obou stran.

V dne.....

.....půjčitel

..... vypůjčitel

Muzejní obzory 3/1998. Vycházejí 5. prosince 1998.

Příloha Věstníku Asociace českých a moravskoslezských muzeí a galerií. Vydává AMG.

Adresa redakce: Kostelní 44, Praha 7, PSČ 170 00, tel.: 02/20 308 436-7, fax: 02/37 52 40, e-mail: amg@mbox.vol.cz
Náklad 900 výtisků.

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. NP 1907/1993 ze dne 6. 10. 1993.

Vydáno za finanční podpory Ministerstva kultury ČR.